

فصلنامه خبری مطالعات جهان

سال پنجم ■ شماره دوازدهم ■ زمستان ۱۳۹۸

- مصاحبه با اعضای هیات علمی
- مصاحبه با کارکنان
- اخبار ویژه
- افتخارات
- سخنرانی‌ها، کارگاه‌ها و نشست‌های تخصصی
- اهم فعالیت‌های اعضای هیئت علمی
- اهم فعالیت‌های آموزش
- اهم فعالیت‌های دانشجویی
- معرفی کتاب
- مأموریت‌ها و سفرهای علمی اعضای هیئت علمی
- دفاعیه‌های نیمسال تحصیلی اول ۹۹-۱۳۹۸
- فهرست برخی مراکز مطالعات راهبردی
- مناسبت‌ها
- انتصاب‌ها، تبریک و تسلیت

سابقه

فهرست

مصاحبه با اعضای هیات علمی

دکتر علی اکبر علیخانی، دانشیار و مدیر گروه مطالعات غرب آسیا و شمال آفریقا ۱

مصاحبه با کارکنان و دانشجویان

فرناز اسکندری، دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات بریتانیا ۸

زهره جلال زاده، کارشناس مسئول روابط عمومی و امور بین الملل ۹

اخبار ویژه

سی و هشتمین شورای عمومی دانشکده مطالعات جهان با حضور رئیس دانشگاه تهران برگزار شد ۱۲

نشست بررسی و رونمایی از کتاب تاریخ مصور آمریکا در دانشکده مطالعات جهان برگزار شد ۱۸

سخنرانی الکساندر دوگین در دانشکده مطالعات جهان ۲۷

نشست رونمایی از کتاب روش های پژوهش در رسانه ها و ارتباطات ۳۰

نشست تخصصی بررسی استیضاح دونالد ترامپ، رئیس جمهور آمریکا ۳۵

مصاحبه خبرگزاری ایرنا با رئیس دبیرخانه کنفرانس بین المللی صلح و حل منازعه ۳۸

افتخارات

کتاب دکتر رحماندوست برنده دومین دوره جایزه منطقه ای کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو ۳۹

انتخاب دکتر سنایی به عنوان مشاور ارشد وزیر امور خارجه ۳۹

انتخاب دکتر احسان رسولی نژاد به عنوان پژوهشگر همکار دانشگاه UEH ۳۹

سخنرانی مشاور بین الملل دانشکده در دانشگاه ورشو ۴۰

گزیده ای از دیدنی های مادرید ۴۱

سخنرانی ها، کارگاه ها و نشست های تخصصی ۴۷

اهم فعالیت های اعضای هیئت علمی ۵۹

اهم فعالیت های آموزش ۶۱

اهم فعالیت های دانشجویی ۶۲

معرفی کتاب ۶۳

مأموریت ها و سفرهای علمی اعضای هیئت علمی ۶۵

دفاعیه های نیمسال تحصیلی اول ۹۹-۱۳۹۸ ..... ۶۶

فهرست برخی مراکز مطالعات راهبردی ۷۰

مناسبت ها ۷۳

انتصاب ها، تبریک و تسلیت ۷۷

خبرنامه دانشکده مطالعات جهان
تهیه شده در روابط عمومی و بین الملل
دانشکده مطالعات جهان

زمستان ۱۳۹۸

مدیر مسئول: دکتر سعیدرضا عاملی

ویراستار و دبیر اجرایی: زهره جلال زاده

همکاران این شماره در تهیه خبر و مصاحبه و مطالب:

زهره جلال زاده و دکتر الهه نوری غلامی زاده

مدیر هنری: افشین ضیائیان

طراح و صفحه آرا: لیلی اسکندرپور

نشانی: تهران - خیابان کارگر شمالی

پردیس شمالی دانشگاه تهران، بین خیابان پانزدهم و

شانزدهم، دانشکده مطالعات جهان

کد پستی دانشکده: ۱۴۳۹۸۱۴۴۱۱

تلفکس: ۸۸۶۲۰۸۶۲

وبگاه: <http://fws.ut.ac.ir>

رایانامه: fws@ut.ac.ir

کاتال دانشکده:

WhatsApp: @FWSUT

مصاحبه‌ها

دکتر علی‌اکبر علیخانی، دانشیار و مدیر گروه مطالعات غرب آسیا و شمال آفریقا

● جناب آقای دکتر علیخانی از اینکه در این شماره خبرنامه در خدمت شما می‌باشم بسیار خرسندیم. نخستین همایش بین‌المللی «صلح و حل‌منازعه» در ۹ و ۱۰ اردیبهشت ۱۳۹۸ در دانشسکده برگزار شد. برگزاری دومین همایش نیز در سال ۱۳۹۹ پیش‌روست. نخست اجازه فرمایید در مورد اهمیت موضوع صلح و حل‌منازعه، نظر جناب عالی را به‌عنوان مؤسس و رئیس «دبیرخانه دائمی همایش بین‌المللی صلح و حل‌منازعه» جویا شویم.

ابتدا از لطف سرکار عالی بابت حسن توجه به موضوع و انجام مصاحبه سپاسگزارم. اهمیت صلح و حل‌منازعه به اندازه اهمیت وجود انسان و هستی انسان و جامعه است؛ به اندازه اهمیت زندگی است. همه چیز امنیت است. تمام فعالیت‌ها، رشد و پیشرفت انسان‌ها و جوامع، و تمام زندگی انسان‌ها به امنیت بستگی دارد. اگر امنیت نباشد، هیچ چیز نخواهد بود. امنیت اولین و ضروری‌ترین نیاز انسان و وظیفه هر حکومتی است. صلح و حل‌منازعه به نوعی همان امنیت است. بدون صلح و توان حل‌منازعه، امنیتی هم وجود نخواهد داشت. اما صلح را که ارتباط وثیقی با امنیت دارد می‌توان به دو نوع تقسیم کرد: نخست صلح گرم و دوم صلح سرد.

هر جامعه‌ای برای پیمودن مسیر پیشرفت و توسعه و سعادت و رفاه حتماً به صلح گرم نیاز دارد. صلح گرم شرایطی است که اولاً، نهادها و بخش‌های مختلف در داخل ساختار نظام سیاسی با یکدیگر همکاری و تعامل بالایی دارند. ثانیاً، نهادها و بخش‌های مختلف نظام سیاسی با نهادهای و بخش‌های غیردولتی و سمن‌های داخلی، همکاری و تعامل مطلوبی دارند. ثالثاً، نظام سیاسی و حکومت با بازیگران بین‌المللی - اعم از دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی و شرکت‌های خصوصی بین‌المللی - همکاری فعال و مؤثر دارند؛ و رابعاً نهادهای غیردولتی و سمن‌ها و شرکت‌های خصوصی به‌آسانی با بازیگران بین‌المللی تعامل و همکاری دارند.

روشن است که تحقق چهار شرط فوق به پیش‌زمینه‌ها و نگرش‌ها و شرایط ویژه‌ای نیاز دارد. شرایطی که حکومت و جامعه از مرحله بقا و تثبیت گذر کنند و مسئله و دغدغه اصلی‌شان حفظ امنیت جامعه و حفظ حکومت نیست، چون امنیت و بقا را تضمین شده می‌بینند و هیچ تهدیدی متوجه اصل حکومت و جامعه نیست. همچنین، نیازهای اولیه آن جامعه تأمین شده و مسائل روزمره مردم حل شده است؛ در نتیجه، نگاه حکومت و مردم و نهادها و سمن‌ها و فعالان اجتماعی به افق‌های بالاست؛ یعنی، درگیر مشکلات و مسائل اولیه و روزمره یا منازعه و

اختلاف با یکدیگر نیستند و به توسعه و پیشرفت و رشد و تعالی خود و جامعه می‌اندیشند و در آن مسیر قدم بر می‌دارند. در چنین شرایطی است که افراد و نخبگان و سازمان‌های آن جامعه حضور فعال بین‌المللی خواهند داشت و به عرصه‌های رقابت جهانی وارد می‌شوند. صلح گرم در دو حوزه داخلی و بین‌المللی تحقق‌پذیر است. از باب «تُعرف الاشياء بأضدادها»، برای اینکه ضرورت و اهمیت و جایگاه صلح گرم روشن شود به تبیین صلح سرد می‌پردازم.

صلح سرد سطح پایینی از صلح برای حفظ بقای جامعه است. صلح سرد به معنای وجود امنیت و نبود جنگ و خشونت، و رضایت جامعه است و این را دستاورد می‌بینند. مسئله اصلی در صلح سرد، بقاست، و مهم‌ترین دغدغه حکومت و فعالان اجتماعی در صلح سرد، نگه‌داشتن جامعه از افتادن در ورطه خشونت و ناامنی در دو بُعد داخلی و بین‌المللی است. در صلح سرد، چون بقا مسئله اصلی است، حکومت و جامعه نمی‌تواند به‌درازمدت فکر کند یا برنامه‌های عمیق و طولانی‌مدت برای توسعه و پیشرفت و تعالی داشته باشد. اگر نظام سیاسی و اداری کارآمد و پویا باشد، این امور روزمره و جاری به‌خوبی تدبیر می‌شود، و اگر نباشد، همین‌ها هم با اختلال و مشکل مواجه خواهد بود؛ ضمن اینکه در شرایط صلح سرد، اساساً نظام اداری پویا و کارآمد نمی‌تواند شکل بگیرد، و اگر از قبل نظام پویا و کارآمدی هم وجود داشته باشد، با بروز صلح سرد به ضعف و ناکارآمدی می‌گراید. در گستره تاریخی و با نگاه تمدنی، صلح سرد دوره ریاضت تمدنی است. به‌همین دلیل، در شرایط صلح سرد، معمولاً آثار بزرگ و ماندگار خلق نمی‌شود، انسان‌های بزرگ و الگو از نظر علمی، ادبی، هنری، تخصصی، اجتماعی و حتی سیاسی پدید نمی‌آیند، و اختراعات و اکتشافات شاهکار صورت نمی‌گیرد. در عرصه هنر و معماری، فیلم،

معلولی حاکم بر جوامع بشری و نظام‌های سیاسی، همانند «حُسن و قبح ذاتی» در تمام جهان کمابیش یکی است. برای مثال، متفکران قبل از اسلام بحث می‌کردند که جنگ و خشونت و ظلم موجب ویرانی جوامع و گسسیختگی امور می‌شود و صلح، آرامش و پیشرفت و سازندگی به‌دنبال دارد. در فرمایشات امام علی (ع) نیز به‌طور مکرر و به‌انحای مختلف همین نکته به‌صراحت آمده است. امروز نیز همین منطق و ایده در قالب نظریه‌های متعدد در حوزه علوم سیاسی و علوم اجتماعی و مدیریت بحث می‌شود. رشد و پیشرفت‌ها یا بدبختی‌ها و عقب‌ماندگی‌ها در چارچوب همین سنت‌ها و قواعد و قوانین کلی ایجاد می‌شود که یکی از مهم‌ترین آن‌ها صلح یا منازعه است. بنابراین، در شرایط صلح سرد، حکومت‌ها و ساختارهای اداری و نهادها قادر به حل مسائل سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، و نظایر آن نیستند. به‌همین دلیل از آن گذر می‌کنند. مسائل حل‌نشده باقی می‌مانند و به‌انحای مختلف در طول زمان خود را بازتولید و بازایی می‌کند و با انباشته شدن، مسائل به بحران تبدیل می‌شود. وقتی بحران بالقوه شکل گرفت، ظهور بحران دلیل نمی‌خواهد بلکه علت می‌خواهد. دلایل آن ریشه‌های چند دهه‌ای در گذشته دارد. علت یعنی جرقه‌ای که بحران را آشکار یا بالفعل می‌کند و این جرقه هر چیز خوب یا بد، یا مثبت و منفی می‌تواند باشد. در نتیجه، وظیفه و کار ویژه اصلی حکومت در شرایط صلح سرد، می‌شود مدیریت بحران‌ها که برخی کوچک و محدود و محلی، برخی ملی، برخی منطقه‌ای و برخی بین‌المللی است.

حکومتی که در شرایط صلح سرد با این همه بحران روبه‌روست طبیعی است که مسئله اصلی اش بقای خودش است و در این مرحله است که لاجرم و ضرورتاً نظامیان و نیروهای امنیتی اهمیت بیش از حد پیدا می‌کنند و وارد عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و رسانه‌ای می‌شوند، یا به‌طور مستقیم در مدیریت بحران‌ها دخالت می‌کنند. این امر همانند مسکن، اوضاع را بهتر می‌کند و بحران را می‌خواباند ولی حل نمی‌کند، اما به‌تدریج خود به پدیده‌ای تبدیل می‌شود که در درازمدت بحران‌ها و ناکارآمدی کل نظام سیاسی و اداری را به‌طور مضاعف و تصاعدی تشدید خواهد کرد و در نهایت امنیت را با عمق و گستره بیشتری به خطر خواهد انداخت. صلح سرد لرزان و در معرض فروریختن است. صلح سرد آخرین مرزهای بقای هر حکومت و جامعه‌ای است و به‌شدت آسیب‌پذیر است. به‌همین دلیل، هر جامعه و حکومتی باید با جدیت و عقلانیت تلاش کند به هر قیمتی و به‌سرعت از مرحله صلح سرد بگذرد و با ورود به صلح گرم حاشیه امنیتی برای خود ایجاد کند.

صلح سرد برای جوامعی که دولت‌سازی در آن‌ها صورت نگرفته یا دهه‌های متمادی با جنگ داخلی و آشوب روبه‌رو بوده‌اند مطلوب است،

موسیقی، بناها و نمادهای بی‌نظیر و شگفت‌آور تمدنی خلق نمی‌شود. کشور و جامعه‌ای با صلح سرد، حضور بین‌المللی ندارد چون توان و ظرفیت رقابت بین‌المللی ندارد، چون حکومت و جامعه در فکر بقای خود است و برای این بقا باید هزینه‌های زیادی بپردازد و بحران‌های متعددی را مدیریت کند. به‌همین دلیل، منابع مالی، انسانی، انرژی، دغدغه‌ها و امکانات برای بقای خود و مدیریت منازعات و کشمکش‌ها صرف می‌شود.

در صلح سرد، کشور و حکومت، چه در بُعد داخلی و چه در بُعد بین‌المللی، دشمنان بسیاری دارد که از سه حالت خارج نیست: نخست این‌که، به هر دلیلی، از قبل وجود داشته‌اند یا ایجاد شده‌اند، ولی حکومت نتوانسته یا نخواسته از راه‌های مختلف وارد شود و این دشمنی را از بین ببرد یا کاهش دهد. دوم این‌که حکومت با رفتارها و مواضع و سیاست‌های خود که به هر دلیلی آن را موجه دانسته است، باعث به‌وجود آمدن آن دشمنان و مخالفان شده است. سوم این‌که دشمنان بالقوه و رقابیی از قبل وجود داشته‌اند که رفتارها، مواضع و سیاست‌های حکومت آن‌ها را بالفعل کرده و طرفدار را به بی‌تفاوت، رقیب را به مخالف، و مخالف را به دشمن تبدیل کرده است. در صلح سرد، چه در عرصه داخلی و چه بین‌المللی، بیشتر دغدغه و توان و انرژی و منابع کشور در جهت منازعات با این و آن صرف می‌شود. به‌همین دلیل، جایی برای پیشرفت و رشد و تعالی باقی نمی‌ماند. انرژی و توان و منابع انسانی و منابع طبیعی هر جامعه و هر کشوری محدود است. وقت حاکمان و مدیران نیز بسیار

محدود است و فقط می‌توانند آن را روی موارد خاص و اندکی متمرکز کنند. طبیعی است که در شرایط صلح سرد که توان و انرژی و منابع و وقت در مسیر منازعه صرف می‌شود، برنامه‌ها و مسیرهای دیگر مغفول می‌ماند. در چنین شرایطی، ممکن است در برخی موارد و حوزه‌ها پیشرفت‌های برجسته و موردی اتفاق بیفتد، اما این، با پیشرفت همه‌جانبه و توسعه پایدار تفاوت دارد و اساساً مهم‌ترین نوع توسعه و پیشرفت، توسعه انسانی و اجتماعی همه‌جانبه است که معمولاً در صلح سرد یا اتفاق نمی‌افتد یا در سطح پایین و جزیره‌ای اتفاق می‌افتد. در چنین شرایطی، ممکن است سعی شود برای پر کردن خلأها یا توجیه رفتارها یا ایجاد رضایت، برنامه‌های بلندپروازانه یا حتی مطلوب برای آینده تدوین، و آینده‌ای ایده‌آل و درخشان ترسیم شود، ولی این به معنای محقق شدن آن نخواهد بود، چون طبق قواعد «علی و معلولی» اجتماعی، در شرایط صلح سرد امکان تحقق آن‌ها وجود ندارد. هم‌رشد و پیشرفت هم‌گام با جهان، و هم آینده درخشان هر ملت و جامعه‌ای، تابع شرایط «علی و معلولی» خود است، نه به اراده افراد و گروه‌ها و دولت‌ها. سنت الهی در نظام خلقت و نظام علی و

بدون صلح و توان حل
منازعه، امنیتی هم
وجود نخواهد داشت.

صلح گرم در دو حوزه
داخلی و بین‌المللی
تحقق‌پذیر است.

بهترین نحو و در بیشترین حد تأمین نماید. دوم، درک نظام بین‌الملل و معادلات و قواعد حاکم بر آن به‌منزله واقعیت، فارغ از هر گونه قضاوت ارزشی. نظام بین‌الملل، ساختار و ویژگی‌های خاص خود را دارد که باید فهمیده شود؛ با تمام خوبی‌ها و بدی‌ها، نقاط مثبت و منفی، و قواعد و فرایندهای عادلانه و ناعادلانه‌اش. قبل از هر گونه تصمیم و کنش، درک همین وضعیت موجود، خودش موضوعیت دارد. سوم، درک نظام‌مندی نظام بین‌الملل، و پویا و فعال عمل کردن نه منفعل بودن. برای داشتن صلح گرم باید درک کرد که جهان به یک سیستم هوشمند تبدیل شده است و به‌آسانی توان فشار بر برخی اجزای خود یا تغییر یا حذف آن را دارد، به همین دلیل در این سیستم باید پویا و فعال و تأثیرگذار عمل کرد نه منفعل و ضعیف. حتی باید بخش‌های مختلف این سیستم را در جهت اهداف و منافع خود به خدمت گرفت. قدم اول برای پویا و فعال عمل کردن، شناخت این سیستم است و قدم دوم اقدام در قالب قواعد حاکم بر آن حتی برای نفی و تغییر، و قدم سوم تعامل با آن. و این هر سه گام مبتنی بر صلح گرم است.

امادر خصوص شاخص‌ها و پیامدهای صلح سرد، در پاسخ مفصل قبلی درباره صلح سرد، برخی شاخص‌ها و پیامدهای آن کمابیش قابل مشاهده است، با این حال به‌اجمال اشاره می‌کنم. مهم‌ترین شاخص‌ها و پیامدهای صلح سرد در عرصه داخلی عبارت است از: نخست نگاه بدبینانه، خصمانه و حذفی احزاب و جناح‌های سیاسی به یکدیگر؛ دوم رواج اتهام، تهمت و تخریب و استقبال بخش‌هایی از جامعه از آن؛ سوم غیرت‌سازی و مرتب تنگ‌تر کردن دایره خودی؛ چهارم گسترش عوام‌گرایی، سطحی‌نگری، و شعارگرایی؛ پنجم به حاشیه رفتن متخصصان و دانشمندان و خردمندان و بزرگان جامعه، و به‌میدان آمدن مدرکداران غیرمتخصص و کم‌سواد و افراد کم‌تجربه؛ ششم ظهور تدریجی نوعی افراطی‌گری؛ هفتم امنیتی‌شدن فضا و مهم و قابل‌اتکاشدن نظر نظامیان و نیروهای امنیتی؛ هشتم بدگمانی و به همه چیز مظنون و مشکوک بودن، به‌خصوص اگر به نوعی مرتبط با خارج باشد.

مهم‌ترین شاخص‌های صلح سرد در عرصه بین‌المللی عبارت است از نخست، شکل‌گیری نوعی بدبینی فراگیر بین‌المللی نسبت به کشور دارای صلح سرد؛ دوم، تلاش گسترده رسانه‌های بین‌المللی برای تخریب وجهه آن کشور و مشوّه جلوه دادن چهره آن؛ سوم، تلاش گروه‌های مخالف و اپوزیسیون خارج‌نشین برای تخریب وجهه کشور و خدشه‌دار کردن حیثیت آن با حمایت برخی دولت‌ها، رسانه‌ها،

چون مرحله‌ای به‌عنوان دوره گذار به صلح گرم است؛ اما، برای جوامعی که قبلاً در آن‌ها دولت‌سازی صورت گرفته و جامعه به مدنیت گذر کرده و نهادها و رویه‌های مستقرند و شرایط نسبتاً خوب برای پیشرفت داشته، بسیار خطرناک و نگران‌کننده است. حکومت و حاکمان و فعالان سیاسی - اجتماعی در چنین جامعه‌ای باید تلاش کنند به سرعت و به هر قیمتی از صلح سرد عبور کنند و به صلح گرم برسند.

اگر ممکن است شاخص‌ها و پیامدهای صلح سرد و صلح گرم را نیز بفرمایید.

در اینجا شاخص‌ها و پیامدها هر دو به نوعی یکی است؛ یعنی، همان شاخص‌هایی که نشان می‌دهد در جامعه صلح گرم یا صلح سرد حاکم است، همان‌ها پیامدها و نتایج وجود صلح سرد و صلح گرم نیز هست. مهم‌ترین شاخص‌های صلح گرم در حوزه داخلی عبارت است از نخست پرهیز بخش‌های مختلف حاکمیت و جناح‌ها و گروه‌های سیاسی از تخطئه و تضعیف و حذف یکدیگر، و اقدام به همکاری در جهت اهداف ملی و پایه‌ای جامعه، طبیعی است که هر حزب و گروهی به‌دنبال موفقیت خودش و غلبه بر رقیب باشد، اما نه به هر قیمتی، بلکه با رعایت قواعد بازی، و در چارچوب اصول و قواعد روشن و از پیش توافق‌شده با همه بازیگران. دوم، پای‌بندی و اصرار همه بازیگران سیاسی بر برخی اصول به‌مثابه خط قرمز در همه حال، مثل منافع ملی، شایسته‌سالاری، تخصص‌گرایی و حجت‌بودن نظر متخصصان، و مواردی از

در گستره تاریخی و با نگاه تمدنی، صلح سرد دوره ریاضت تمدنی است. به‌همین دلیل، در شرایط صلح سرد، معمولاً آثار بزرگ و ماندگار خلق نمی‌شود، انسان‌های بزرگ و الگو از نظر علمی، ادبی، هنری، تخصصی، اجتماعی و حتی سیاسی پدید نمی‌آیند، و اختراعات و اکتشافات شاهرکار صورت نمی‌گیرد.

این قبیل که کم‌رنگ‌شدن و به حاشیه رفتن آن‌ها را در پی دارد و به همه و کل کشور آسیب می‌زند. سوم، اصل بودن گفتگو برای حل مشکلات و مسائل بین بخش‌های مختلف داخل حاکمیت از یک‌سو، و حاکمیت با سمن‌ها و مردم و مخالفان و دشمنان داخلی از سوی دیگر. چهارم، استقلال و بی‌طرفی قوه قضاییه و نیروهای نظامی و انتظامی و امنیتی. قوه قضاییه باید فقط دغدغه تحقق عدالت را داشته باشد و نیروهای نظامی و انتظامی دغدغه امنیت. هر دوی این‌ها باید به‌شدت از ورود به موضوعات و مجادلات و گرایش‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و رسانه‌ای بپرهیزند و فقط دغدغه اقتدار و امنیت و تمامیت ارضی کشور را داشته باشند.

مهم‌ترین شاخص‌های صلح گرم در حوزه بین‌المللی عبارت است از نخست ایجاد روابط دوستانه و همکاری با نظام بین‌الملل و با هر کشوری که همکاری با آن می‌تواند کشور را در جهت رسیدن به اهداف پیشرفت‌طلبانه و تعالی‌خواهانه آن کمک کند و منافع ملی کشور را به

به سالمندان، ارتقای سطح فرهنگ جامعه و مواردی از این قبیل است. پنجم در ابزارها و ملزومات؛ ابزارها و ملزومات صلح سرد، ظهور و بروز انواع گروه‌های فشار، قهرمان‌سازی و قهرمان‌بازی، تقدس‌سازی و تقدس‌زایی، نوچه‌پروری، عوامگرایی و مواردی از این قبیل است. اما مؤلفه‌های مورد نیاز برای صلح گرم، تخصص، دانش، عقلانیت و فهم عمیق شرایط داخلی و بین‌المللی است که فقط از اهل فن و متخصصان بر می‌آید.

● در مراسم افتتاحیه نخستین همایش «صلح و حل منازعه» سخنرانی بسیار تأثیرگذاری با نام و یاد شهدا و قربانیان جنگ و تروریسم آغاز کردید. در بخشی از سخنرانی خود فرمودید: «بی‌تردید، امنیت بدیهی‌ترین، ضروری‌ترین و مهم‌ترین نیاز انسان است؛ و باز هم بی‌تردید، یکی از مهم‌ترین چالش‌های جهان امروز ما، تندروی، افراطی‌گری، جنگ، خشونت و ترور، به‌دلایل مختلف، از جمله به اسام دین است. قرآن به‌شدت در مورد خشونت و خونریزی هشدار می‌دهد و حتی کشته‌شدن یک نفر را مجاز نمی‌داند.» سپس، به مسئولیت اجتماعی دانشگاه در قبال این مسئله اشاره داشتید. به‌عنوان کسی که در جریان جنگ تحمیلی حضور فعالی داشتید و امروز به‌عنوان استاد دانشگاه، از رسالت این نهاد و نقش آن در ترویج صلح و تجربه این دو مقطع مهم زندگی خود توضیح می‌فرمایید.

اساساً فلسفه وجودی دانشگاه ایجاب و ایجاد است. هدف از وجود دانشگاه سازندگی و خلاقیت و حل مسائل اجتماعی است. دانشگاه درست شده تا مستعدان و هوشمندان جامعه را در فرایندهای آموزشی، به متخصصان و نخبگان تبدیل کند تا این متخصصان و نخبگان جامعه را به‌سوی توسعه و پیشرفت و تعالی ببرند و مشکلات و مسائل را در عرصه‌های مختلف و سطوح گوناگون حل کنند. دانشگاه باید اولاً، در قبال مسائل اجتماعی و فرهنگی جامعه خودش حساس باشد. ثانیاً، برای حل مسائل اجتماعی و فرهنگی صاحب ایده و نظریه و راهکار باشد. و ثالثاً، قدرت و توان و اختیارات و مسیرهای قانونی برای ایفای نقش در جهت حل مشکلات را داشته باشد. گاهی مورد اول وجود دارد ولی دو مورد دیگر غایب است. گاهی مورد اول و دوم کمابیش وجود دارد ولی مورد سوم وجود ندارد. من به همه دانشگاه‌های موجود در کشور کاری ندارم، چون برخی از آن‌ها از نظر استانداردها و سطح علمی بسیار پایین است، اما در دانشگاه‌های برجسته و سطح بالای کشور و از جمله در دانشگاه تهران، مورد اول و دوم تا حد زیادی وجود دارد ولی سازوکارهای ساختاری و نظام‌مند

و مؤسسات خارجی؛ چهارم، وجود سوءتفاهم‌ها و تصویرهای نادرست در نظام بین‌الملل از کشور دارای صلح سرد و ناتوانی آن کشور در رفع سوءتفاهمات و اصلاح ذهنیت‌های غلط؛ پنجم، مهم و تأثیرگذار نبودن آن کشور در تعاملات و معادلات و معاملات بین‌المللی؛ ششم و در نتیجه موارد قبل، نگاه بدبینانه آن کشور به جهان و نظام بین‌الملل؛ هفتم، داشتن تصویری از غرب دوره استعمار و تصمیم‌گیری بر اساس آن؛ هشتم، مشکوک و مظنون دیدن بیش از حد روابط خارجی و تعاملات بین‌المللی.

● چگونه می‌توان از صلح سرد به صلح گرم گذر کرد؟ صلح سرد و صلح گرم تقریباً دو فضای گفتمانی و عملی متفاوت است. به‌همین دلیل، نگرش‌ها، قواعد، سیاستگذاری‌ها، و راهبردهای حاکم بر این دو نیز متفاوت است. برای گذار از صلح سرد ابتدا باید نگرش‌ها، و سپس سیاست‌ها و راهبردها تغییر یابد. مهم‌تر و تعیین‌کننده‌تر از همه، تصمیم‌گیرندگان یعنی مدیران و نخبگان سیاسی هستند. معمولاً بازیگران سطوح میانی و پایین صلح سرد نمی‌توانند به سمت ایجاد صلح گرم بروند.

هم رشد و پیشرفت
هم گام با جهان، و
هم آینده درخشان
هر ملت و جامعه‌ای،
تابع شرایط «علی و معلولی» خود است،
نه به اراده افراد و
گروه‌ها و دولت‌ها.

تفاوت‌های دو فضای گفتمانی صلح سرد و صلح گرم به این شرح است: نخست در بازیگران؛ در صلح سرد اغلب بازیگران و میدانداران، به‌خصوص در سطوح میانی و پایین دو دسته‌اند: دسته اول افراد متوسط از نظر تجربه و تخصص و ضریب هوشی، و دسته دوم نظامیان. اما در صلح گرم، بازیگران و میدانداران، افراد نخبه و متخصص و باتجربه و دارای ضریب هوشی بالابند. دوم در مسئله؛ چنانکه گفتیم مسئله و دغدغه در صلح سرد حفظ امنیت است، در حالی که در صلح گرم جامعه از این مرحله عبور کرده و مسئله آن پیشرفت و تعالی هم‌گام با نظام جهانی است. سوم در هدف؛ در صلح سرد هدف طرد و حذف رقیب یا طرف منازعه است، چون او را منحرف و باطل و مخل و آسیب و تهدید می‌بیند؛ ولی در صلح گرم، هدف حل منازعه و توافق و همکاری است، چون رقیب یا طرف منازعه را - فارغ از بدی و خوبی - واقعیتی می‌بیند که حذف‌شدنی نیست و چاره‌ای جز تعامل با او وجود ندارد، در نتیجه کوشش می‌کند تهدید و آسیب را به فرصت تبدیل کند و حتی از وجود رقیب و مخالف در جهت منافع خود بهره‌برداری یا با توافق و همکاری، بازی برد برد رقم بزند. چهارم در فضای رسانه‌ای و تبلیغی؛ به این معنا که فضای عمومی مورد نیاز برای شرایط صلح سرد، فضای احساسی و عوامگرایانه، و توجه به ظواهر و مناسک و توده‌گرایی است، در حالی که در صلح گرم فضای غالب رسانه‌ای، عقلانی‌سازی جامعه و آموزش عمومی مردم برای احترام به حقوق یکدیگر، حفظ محیط‌زیست، رعایت مقررات، احترام

مسلم است که هر جنگی، تأکید می‌کنم هر جنگی، باخت باخت برای دو طرف است. اگر هم بُردی و دستاوردی حاصل می‌شود این بُرد در فضای کلی باخت است. به همین دلیل آیات متعدد قرآن مسلمانان را از جنگ و منازعه بر حذر می‌دارند و امام علی (ع) مؤکداً بر صلح پای می‌فشارند و گرایش به جنگ و خشونت را منع می‌کنند. در کشور عراق نظامیان قدرت داشتند که در رأس آن‌ها صدام بود و باعث شد این جنگ ویرانگر و جنگ‌های دیگر ایجاد شود. اگر در جامعه عراق آن روز دانشگاه‌ها حضور می‌داشتند و می‌توانستند نقشی ایفا کنند و به مسئولیت اجتماعی خودشان بپردازند، چنین جنگ مخربی با آن همه هزینه و کشتار ایجاد نمی‌شد.

● ارزیابی شما از برگزاری نخستین همایش چیست؟

طبعاً درست این است که دیگران ارزیابی کنند و نظراتشان را بفرمایند. بازخوردهایی که ما از همکاران مختلف و شرکت‌کنندگان داخلی و خارجی همایش نخست داشتیم با درجه‌های مختلف همه مثبت بود و البته نظرات تکمیلی برای بهتر شدن نیز وجود داشت. به هر حال، نخستین همایش توانست در وهله اول فضای علمی و تخصصی کشور را در حوزه مطالعات صلح و حل منازعه تحت تأثیر قرار دهد. دوم اینکه پژوهشگران و علاقه‌مندان این حوزه را از سراسر کشور دور هم گرد آورد و آن‌ها را به هم بشناساند. سوم، با انتشار حدود سیصد چکیده در کتاب همایش، حجم عظیمی از موضوعات و ایده‌های علمی را به درون جامعه علمی پرتاب کرد و این‌ها به تدریج موضوع تحقیق و مقاله و پایان‌نامه در سطوح مختلف خواهد بود. چهارم اینکه مباحث جدی و تبادل نظرهای علمی در نشست‌های عمومی و تخصصی صورت گرفت و رشد و ارتقای علمی برای شرکت‌کنندگان را در پی داشت. پنجم اینکه توجه بسیاری از استادان و پژوهشگران و مدیران کشور به اهمیت و ضرورت موضوع صلح و حل منازعه جلب شد. ششم اینکه حدود پانزده شرکت‌کننده خارجی همایش که همه از استادان و پژوهشگران بودند و به‌طور کامل با هزینه‌های خودشان آمده بودند اذعان می‌کردند که نگاهشان نسبت به ایران کاملاً عوض و مثبت شد، در حالی که تصورشان از جامعه و مردم و دانشگاه‌های ایران، جامعه و شرایطی عقب‌مانده و بسته بوده است. هفتم اینکه ما یک نشست به زبان انگلیسی داشتیم که شلوغ‌ترین و پربارترین نشست ما بود. در این نشست استادان خارجی و دانشجویان و استادان ایرانی انگلیسیدان حضور داشتند و اتفاقاً بیشتر مقالات را هم پژوهشگران ایرانی به زبان انگلیسی ارائه کردند. در این نشست هم رقابت و تبادل نظر واقعی بین‌المللی شکل گرفت، و هم شرکت‌کنندگان خارجی از دیدگاه‌های

تعریف‌شده و قانونی برای ایفای نقش آن‌ها، و ارتباط با دستگاه‌های اجرایی و مدیران وجود ندارد. در نتیجه ما هم در همان حدی که می‌توانیم و امکان دارد قدم برمی‌داریم.

یکی از آسیب‌هایی که امروز جامعه ایران را در تمامی سطوح از خانواده و فامیل و مدرسه و محله، تا نهادهای اجتماعی و سازمان‌های دولتی و احزاب و گروه‌های سیاسی تهدید می‌کند، ناواردی و پایین بودن سعه صدر و قدرت تحمل، و ضعف توان تعامل و گفتگو و توافق است. این مشکل از کوچک‌ترین نهاد اجتماعی، یعنی خانواده، تا بزرگ‌ترین نهاد که دولت باشد به‌روشنی خود را نشان داده است. معمولاً مسائل در جامعه ایران حل نمی‌شود، بلکه مزمن می‌شود؛ چه در سطح خانواده و مدرسه، و چه در سطح نهادهای اجتماعی و نظام اداری و احزاب و گروه‌های سیاسی. اختلافات در سطوح و بخش‌های مختلف مدیریت حل نمی‌شود، بلکه مسکوت گذاشته می‌شود. به همین دلیل، همیشه نارضایتی بالاست و معمولاً افراد احساس خوشبختی و رضایت نمی‌کنند. مدیران اداری معمولاً با اتوریته و ابزارهای قانونی و از بالا به پایین و با امر و دستور مدیریت می‌کنند، نه با تعامل و عقل جمعی و مشورت و رضایت زیرمجموعه. به هر حال، وظیفه دانشگاه و مسئولیت اجتماعی دانشگاه ایجاب می‌کند، به صورت تخصصی در صدها زمینه جزئی در موضوعات فوق وارد پژوهش و تولید دانش و آموزش شد و مسائل را به تدریج و یکی‌یکی مطرح کرد و برای کاهش آن راه‌حل ارائه داد. امیدواریم در ساختارهای خارج از دانشگاه و در دستگاه‌های اداری و اجرایی نیز اراده‌های قوی‌تری برای درک و حل مسائل با همکاری دانشگاه وجود داشته باشد.

وقتی بحران بالقوه شکل گرفت، ظهور بحران دلیل نمی‌خواهد بلکه علت می‌خواهد.

صلح سرد آخرین مرزهای بقای هر حکومت و جامعه‌ای است و به شدت آسیب‌پذیر است.

تجربه هشت سال جنگ تحمیلی عراق علیه ایران که با حمایت همه‌جانبه اروپا و آمریکا همراه بود، به‌رغم دستاوردهای ارزشمند آن، تجربه بسیار تلخی بود و جامعه ایران بهترین و شایسته‌ترین فرزندان و استعدادها و نیروهایش را از دست داد و خسارت‌های زیادی به‌بار آمد، به‌گونه‌ای که بیش از سی سال پس از جنگ، هنوز مشکلات اولیه روستاها و شهرهای مرزی و درگیر جنگ، از جمله آبادان و خرمشهر، حل نشده است. فقط یک فرد بی‌خرد و خودخواه و متوهم و متکبری مثل صدام می‌توانست چنین جنگی را بر ایران تحمیل کند و موجب شود هشت سال دو ملت ایران و عراق یکدیگر را بکشند و زیرساخت‌های همدیگر را نابود کنند. البته، ما باید دفاع می‌کردیم و امروز وجود ایران و استقلال و تمامیت ارضی آن مرهون حماسه‌ها و جانبازی‌های بهترین فرزندان این ملت در دوره هشت سال دفاع مقدس است. اما، ای کاش آن جنگ نبود و این همه نیرو و توان برای پیشرفت و سازندگی صرف می‌شد. برای متخصصان و صاحب‌نظران

بر شناخت نظام بین‌الملل و روابط جهانی در دنیای امروز نیست. در بهترین وضعیت این نگرش مربوط به دوره جنگ سرد یعنی حدود پنجاه سال پیش است. امروزه، اغلب کشورهای جهان در قراردادهای متقابل کلاً ویزا را حذف کرده‌اند. اما اینکه می‌فرمایید چگونه می‌توان این مشکلات را به حداقل رساند، ابتدا این شعر را یادآور می‌شوم که:

گویند سنگ لعل شود در مقام صبر

آری شود ولی به خون جگر شود

می‌شود مشکلات را کاهش داد یا حل کرد، ولی میزان وقت و انرژی و توانی را که ما باید برای کارهای مهم و اساسی مثل ارتقای علمی، تولید دانش، نگارش کتاب و مقاله و بالابردن کیفیت آموزش و برگزاری کارگاه صرف کنیم، باید برای حل مشکلات اداری و تأمین مالی صرف کنیم؛ یعنی، درگیر کار «گل» بشویم، و این به این معناست که نظام اداری ناکارآمد آسیب زیادی به بخش علمی وارد می‌کند.

● با توجه به تجربه برگزاری

نخستین همایش، در دومین همایش پیش رو چه برنامه‌هایی در دست دارید؟ برنامه‌های همایش تقریباً در یک روال و سیاق است و همان برنامه‌های سال گذشته را پی می‌گیریم، اما طبیعی است که هم به لحاظ محتوایی و علمی دنبال ارتقا باشیم و هم به لحاظ شکلی و نحوه برگزاری. در قسمت اول تلاش خواهیم کرد از استادان برجسته‌ای دعوت کنیم و مباحث نشست‌ها را به سمت عمیق‌تر و کاربردی‌تر شدن هدایت کنیم.

همچنین، همه نشست‌ها را با پویایی و نشاط علمی برگزار کنیم. در بخش دوم هم حتماً تلاش می‌کنیم نظم و دقت و سرعت بیشتری در بخش اداری و اجرایی همایش حاکم باشد. نکته مهم دیگر برگزاری کارگاه‌های پژوهشی در موضوع حل منازعه است. در همایش نخست، یک کارگاه را با حضور صاحب‌نظرانی از کشور دانمارک برگزار کردیم. در همایش دوم هم همین کارگاه را بلافاصله روز بعد از همایش با زمان بیشتر و کیفیت بالاتری برگزار خواهیم کرد.

● جناب عالی کتابی دارید با عنوان خرد خفته. در این اثر

به نقش دین، از جمله دین مبین اسلام در بیداری خرد انسان‌ها و تعامل دوسویه میان فلسفه و حکمت سیاسی با سیاست عملی در چارچوب آموزه‌ها و فرهنگ و تمدن اسلامی به تفصیل پرداخته‌اید. به نظر شما نقش دین و اخلاق در سلامت زندگی افراد و پرهیز از خشونت چیست و چگونه از فرد به جامعه تسری‌پذیر است؟

اساساً فلسفه «ارسال رسل و انزال کتب» به دلیل زیست اخلاقی

پژوهشگران ایرانی آگاه شدند و پرسش‌هایشان را مطرح کردند. هشتم اینکه در مجموع همایش توانست گفتمان صلح و حل منازعه را در کشور تقویت کند. و نهم اینکه دانشجویان و استادان و پژوهشگران سراسر کشور دانستند که از این پس یک دبیرخانه دائمی و مرکز علمی در موضوع صلح و حل منازعه وجود دارد که می‌تواند محل رجوع و ابراز نظر آن‌ها باشد.

اما یک عیب یا نقطه ضعف بزرگی که داشتیم این بود که از شصت مقاله کامل که به دبیرخانه همایش واصل شد فقط چند مقاله قابل چاپ بود و استانداردهای مورد نظر ما را داشت. البته، کارکرد و سطح همایش با کارکرد و سطح مقالاتی که در قالب کتاب منتشر می‌شود تفاوت دارد. ما تأکید داریم که اگر آثاری در دبیرخانه همایش و به اسم دانشگاه تهران منتشر می‌کنیم، حتماً دارای نوآوری علمی باشد و در حد استاندارد دانشگاه تهران نوشته شده باشد و می‌خواهیم

حد و استاندارد دانشگاه تهران هم در سطح بین‌المللی باشد. البته، اغلب آن مقالات خوب بود و در برخی مجلات قابل چاپ است، ولی در حد استانداردهای علمی ما نبود.

● مهم‌ترین مشکلات در برگزاری چنین همایش‌هایی از نظر شما چیست و چگونه می‌توان این مشکلات را به حداقل رساند؟

در برگزاری چنین همایش‌هایی ممکن است هر کسی مشکلات خاص خودش را داشته باشد. بستگی دارد که چه سازمانی و با چه

اهداف و انگیزه‌هایی برگزار می‌کند. ما در دانشگاه در این زمینه‌ها تجربه و تخصص داریم و بخشی از کار و وظیفه ماست. بنابراین، ممکن است جنس مشکلات سازمانی غیردانشگاهی که بخواهد چنین همایش‌هایی را برگزار کند با جنس مشکلات ما متفاوت باشد. ما عمدتاً دو مشکل داریم. نخست مشکل مالی، چون دانشگاه برای برگزاری همایش هیچ بودجه‌ای ندارد و باید روی پای خود بایستد، و این بسیار سخت است، چون هزینه‌ها بالاست و حتی حداقل‌ها هم به بودجه نیاز دارد. البته، قانونگذار دانشگاه را ارجاع داده به همکاری با سازمان‌های دولتی و دستگاه‌های اجرایی تا از بودجه آن‌ها استفاده شود. سازمان‌ها و مؤسسات هم معمولاً استقبال نمی‌کنند و بیشتر دنبال روزمره‌گی‌ها و امور جاری خودشان هستند تا ایجاد فضای بانشاط علمی و تولید دانش و گفتمان‌سازی.

مشکل دوم ما در گرفتن ویزا برای شرکت‌کنندگان خارجی است. فرایندهای اداری برای ویزا چه در دانشگاه و چه در وزارت علوم و ارگان‌های ذریع خارج از آن، پیچیده و پردردسر است. دلیل اصلی این است که کلاً نگرش حاکم بر سیستم ویزادهی روزآمد و مبتنی

جهان به یک سیستم هوشمند تبدیل شده است و به آسانی توان فشار بر برخی اجزای خود یا تغییر یا حذف آن را دارد، به همین دلیل در این سیستم باید پویا و فعال و تأثیرگذار عمل کرد نه منفعل و ضعیف.

زمانی رخ می‌دهد که جهالت و نادانی که با تعصب و کوتاه‌بینی و حقارت عجیب است، جای عقلانیت و خردمندی را می‌گیرد و جامعه و نظام‌ها و نهادها را به زیر صفر می‌برد و به قعر می‌فرستد. اگر شرایط در همین مرحله و حد باقی می‌ماند، باز فاجعه کمتر بود، اما فاجعه عظیم‌تر و عمیق‌تر زمانی روی می‌دهد که آن جهالت خودمنحط جامعه را به قعر ببرد، رنگ و بوی قداست و تکلیف به خود بگیرد و به قرآن و سنت استناد شود و حتی خود را سخنگوی آنان بپندارند و به‌نحوی ناگفته در جایگاه خدا و رسول خدا(ص) بنشینند. القاعده و داعش و بوکوحرام و جیش‌العدل و جیش‌النصره و ده‌ها گروه دیگر در چنین فضای گفتمانی‌ای پدید می‌آید و قابل فهم می‌شود.

اما این‌ها فقط گروه اندکی از مسلمان‌ها هستند که جنگ و خشونت را به اسلام منتسب می‌کنند و به‌خاطر خدا خشونت می‌ورزند، چون اسلام را با منافع سیاسی خودشان در قالب گروه‌ها و احزاب و جناح‌ها گره زده‌اند و از آن استفاده ابزاری می‌کنند. بقیه یک میلیارد و چندصد میلیون جمعیت مسلمان جهان، چنین تلقی و تفسیر خشونت‌آمیزی از اسلام ندارند. در نتیجه با صلح و سلامت، با یکدیگر و سایر مردمان غیرمسلمان هم‌زیستی مسالمت‌آمیز دارند. امروزه، مسلمانان و شیعیان در اروپا و آمریکا مساجد و مراکز و مجامع و مراسم ویژه و مورد علاقه خودشان را دارند و در آن جوامع که اساساً غیرمسلمان‌اند کسی مانع آن‌ها نمی‌شود، و آن‌ها نیز با سایر ادیان هم‌زیستی مسالمت‌آمیز دارند.

برای گذار از صلح
سرد ابتدا باید
نگرش‌ها، و سپس
سیاست‌ها و راهبردها
تغییر یابد. مهم‌تر و
تعیین‌کننده‌تر از همه،
تصمیم‌گیرندگان یعنی
مدیران و نخبگان
سیاسی هستند.

انسان‌ها و سلامت نفس آن‌ها بوده است. اساس ادیان الهی، به‌خصوص اسلام، اخلاق، محبت و دوستی، و تکریم کرامت انسانی است. کرامت انسانی مبنای تعامل با تمام انسان‌ها و حتی پاسداشت حقوق حیوانات و گیاهان و طبیعت است. از سوی دیگر، مبنای اسلام، در مقام دین، فهم و معرفت و دانش است، چون ایمان و اعتقاد امری قلبی و درونی است و بر معرفت و نگرش انسان‌ها مبتنی است. بنابراین، اگر بگوییم ذات دین با هر گونه خشونت متباین و متضاد است، سخن درستی گفته‌ایم. همه پیامبران آمدند تا به انسان‌ها عشق بورزند و محبت کنند و آن‌ها را هدایت کنند. هیچ پیامبری، به‌خصوص پیامبر اسلام (ص)، نیامد که بجنگد و خون بریزد. هر گونه جنگ و خشونت با ذات نبوت و هدایت در تضاد و تناقض است. تمام مختصر جنگ‌های پیامبر اسلام (ص) دفاعی بوده است و آن حضرت و یارانش مجبور بودند از خودشان دفاع کنند. تمام آیات جنگ و جهاد در قرآن دفاعی است و

هیچ آیه‌ای اجازه شروع هیچ جنگی را به هیچ دلیلی به مسلمانان نمی‌دهد، ولی آن‌ها را به دفاع از خود فرامی‌خواند. دلایل و مستندات این سخنان را در کتاب اسلام و هم‌زیستی مسالمت‌آمیز روشن کرده‌ام.

اما آنچه ما در عمل می‌بینیم و گفته می‌شود این است که همیشه در طول تاریخ و از جمله امروز، خود ادیان و از جمله اسلام مسبب خشونت و خونریزی است. در اینجا باید تعبیر را اصلاح کنیم. آیا دین خشونت می‌ورزد و منازعه درست می‌کند؟ یا پیروان و منتسبان به دین؟ اسلام مجموعه‌ای از آموزه‌ها و دستورات

است که در قالب قرآن و سنت به دست ما رسیده است. در اصل این پیروان اسلام و یا همان مسلمانان هستند که به اسم دین و با استناد به دین خشونت می‌ورزند. حدود چهل سال است در افغانستان گروه‌های متعددی همه به اسم اسلام، با انگیزه الهی و به امید پاداش اخروی با یکدیگر می‌جنگند و خون یکدیگر و مردم بی‌گناه و کودکان و زنان را می‌ریزند، و در پی حذف و نابودی یکدیگرند و این کار را اطاعت از امر الهی می‌پندارند. خونریزی‌ها و جنگ‌ها و بمب‌گذاری‌های طالبان و القاعده و داعش از حد بیرون است و همه به اسم اسلام و با استناد به آیات قرآن صورت گرفته است. در کتاب اسلام و هم‌زیستی مسالمت‌آمیز نشان داده‌ام که هیچ‌کدام از این‌گونه تفکرات و اعتقادات و اقدامات ربطی به اسلام ندارد. در اصل افراد و گروه‌ها و جناح‌های سیاسی در جهت منافع و خواست‌های خود از اسلام استفاده ابزاری می‌کنند. آنچه در جهان اسلام و خاورمیانه غایب است و در کتاب خرد خفته آن را بحث کرده‌ام «عقلانیت» و «خردمندی» است. اما قضیه فقط به اینجا ختم نمی‌شود. اگر با نبود عقلانیت و خردمندی جامعه به نقطه صفر می‌رسید، مسئله این قدر بغرنج و پیچیده نمی‌شد. فاجعه

● پرسش آخر اینکه با توجه به وضعیت کرونایی جهان،

آیا همایش شما طبق برنامه اعلام‌شده برگزار خواهد شد؟

چنانکه استحضار دارید ایران و جهان در وضعیت بسیار استثنایی است. تمام تجمعات ممنوع و تمام مسافرت‌ها و پروازهای بین‌المللی متوقف است. تا جایی که ما از اهل فن پرسیدیم تا موعده همایش یعنی ۱۹ و ۲۰ خرداد، اگر هم مشکل تا حدی حل شده باشد، ولی کامل حل نمی‌شود. ضمن اینکه ما باید بخشی از کارها را از یکی دو ماه قبل انجام بدهیم. بنابراین، تعویق همایش امری گریزناپذیر است. تعویق دو سه ماهه هم با تعطیلات تابستانی دانشگاه‌ها تلاقی می‌کند و وقت مطلوبی نیست. بنابراین، تاریخ جدید دوشنبه و سه‌شنبه ۳ و ۴ آذر ۱۳۹۹/۲۳ و ۲۴ نوامبر ۲۰۲۰ است.

● از اینکه وقت خود را به این شماره خبرنامه اختصاص

دادید، بسیار سپاسگزاریم و برای شما در مسیر پیش‌رو آرزوی موفقیت داریم.

فرناز اسکندری، دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات بریتانیا

همچنان با همکاری مسئولان محترم دانشکده و کارکنان عزیز ادامه داشته باشد.

● در پایان امسال با پدیده کرونا مواجه شدیم و کلاس‌ها به صورت مجازی برگزار شد. در مقام دانشجو تجربه شما از این پدیده جهانی چه بود؟

همگی می‌دانیم که کرونا و ویروس پدیده‌ای غیرقابل پیش‌بینی در تاریخ بشر است و تمام ابعاد اجتماعی، سیاسی، و اقتصادی را تحت تأثیر قرار داده است. این اپیدمی باعث ایجاد تغییراتی در زندگی اجتماعی ما شد که به تبع آن، وضعیت تحصیلی ما نیز تحت تأثیر قرار گرفت. آموزش مجازی جایگزین آموزش حضوری شد. البته، این شیوه قبل‌تر نیز در دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی استفاده شده است، اما نه تا این اندازه. هر چند کلاس‌های مجازی از نظر بهره‌وری و کیفیت به هیچ عنوان جای تشکیل کلاس‌های حضوری را نمی‌گیرد، به لحاظ اینکه از تعطیلی مطلق کلاس‌ها و آموزش جلوگیری می‌کند، باید از آن نهایت استفاده را ببریم. به امید روزی که مجدد بتوانیم در کنار هم در دانشکده حضور داشته باشیم.

● پیشنهاد شما در این دوران گذار سخت چیست و چه انتظاری از دانشگاه دارید؟

طبیعتاً کرونا و ویروس موضوعی همه‌گیر است که هیچ استثنایی برای هیچ‌کس در هیچ‌جا قائل نبوده و نیست. انتظاری که از دانشگاه می‌رود این است که با لحاظ کردن شرایط کلی جامعه و کارکنان و دانشجویان، در جهت قطع این زنجیره شوم تا بازگشت به وضعیت سفید یا عادی تصمیم‌های علمی اتخاذ نماید.

● ماندگارترین خاطره در ذهن شما از دانشکده چیست؟

بدیهی است یکی از افتخاراتم، ورود به دانشکده مطالعات جهان بوده است که این حضور باعث شور و شغف در تمام شئون زندگی‌ام خواهد بود. اما یکی از ماندگارترین خاطرات من تجربه همکاری با اساتید محترم برای برگزاری کنفرانس سالیانه صلح و حل‌منازعه بود که این فرصت برای من فراهم شد که علاوه بر تعامل نزدیک‌تر با اساتید دانشکده، با اساتید خوب مهمانی که در سمینار حضور داشتند، آشنا شوم و تا کنون نیز این روابط ادامه دارد و این سمینار نتایج خوبی برایم به همراه داشت.

● از اینکه وقت خود را به این شماره خبرنامه اختصاص دادید، بسیار سپاسگزاریم و برای شما در مسیر پیش‌رو آرزوی موفقیت داریم.

● سرکار خانم اسکندری از اینکه در این شماره خبرنامه در خدمت شما می‌باشیم بسیار خرسندیم. سرکار عالی یکی از دانشجویان فعال در عرصه‌های مختلف فعالیت در دانشکده بوده‌اید. تجربه دانشجویی در دانشکده مطالعات جهان را چگونه می‌بینید؟

پذیرش در دانشکده مطالعات جهان یکی از بهترین اتفاقات زندگی من بوده است و همیشه و همه‌جا گفته‌ام که دانشکده همانند خانه دوم من است. معتقدم FWS باعث شده است که من فردی با اعتماد به نفس بیشتر و مستقل‌تر باشم؛ درهایی را بر من گشود که هرگز فکر نمی‌کردم در دسترس باشد؛ و به من این فرصت را داد که چیزهای را که هرگز نمی‌دانستم تجربه کنم. توانستم چیزهای جدیدی را امتحان کنم و دوستان جدیدی پیدا کنم. همچنین، موجب شده که در رشته مورد علاقه‌ام اطلاعات فراوانی کسب کنم. با وجود این، با تلاش بیشتر دانشجویان و استفاده از تجارب اساتید و رهنمودهای ریاست محترم دانشکده می‌توانیم افتخارات بیشتری کسب کنیم.

● برای ارتقای سطح زبان همکاران دانشکده، دوره‌های آموزش زبان انگلیسی را برگزار می‌کردید. قدری از این دوره و تجربه برگزاری آن سخن بگویید.

برگزاری کلاس‌ها ایده بسیار خوبی بود که از جانب مدیریت محترم دانشکده مطالعات جهان برای ارتقای سطح زبان انگلیسی کارکنان تلاشگر مطرح شد و بنده با کمال میل قبول کردم و باعث افتخار است که در این زمینه با دانشکده همکاری داشته‌ام. پیش از این، به مدت ۶ سال، سابقه تدریس در آموزشگاه‌های مختلف را داشتم و از این تجربه در دانشکده استفاده کردم که امیدوارم نتیجه خوبی به همراه داشته باشد. از جمله جنبه‌های مثبت این کار می‌شود به ارتقای سطح روابط بین کارمندان و دانشجویان اشاره کرد که به موجب آن، می‌توانیم شاهد افزایش سطح کیفی برنامه‌های دانشکده باشیم. امیدوارم این روند

به بهانه ملی شدن صنعت نفت

زهرا جلال زاده، کارشناس مسئول روابط عمومی و امور بین الملل

است. با رونق نشر الکترونیکی، گرچه چاپ کارکرد مهم خود را از دست نداده است و نشر الکترونیکی هرگز جایگزین چاپ نشده و اساساً با این هدف شکل نگرفته است، بدنه جدید و مهم دیگری با کارکردی متفاوت و سریع‌الوصول تر و ویژگی‌ها و دامنه‌ای کاملاً متفاوت و سهولت در روزآمدی به بدنه نشر افزوده شده است. پایه اصلی صنعت نشر همچنان بیشتر بر چاپ استوار است و از بدنه جدید نشر الکترونیکی نیز بهره کافی و وافی را، در صورت سیاست‌گذاری درست، می‌برد، به طوری که قابل انکار نیست و در مواردی از چاپ پیشی گرفته است. نشر امروز بدون نشر الکترونیکی متصور نیست. در حوزه روابط عمومی این بدنه اصلی بر محور نشر الکترونیکی استوار است و چاپ در کنار آن ولی با کارکردی عمیق‌تر حضور خود را حفظ می‌کند.

نتیجه‌گیری ۱. کارکرد درست نشر چاپی و نشر الکترونیکی را باید بسته به هدف خوب شناخت و با مقتضیات زمان از آن بهره برد.

صرف‌نظر از ناشران و اصحاب رسانه‌های بزرگ دنیا که در معرفی و تغییر ذائقه افراد نقش بارزی ایفا می‌کنند و در جریان انتخابات و روندهای سیاسی و اجتماعی و فرهنگی، چهره‌های پشت صحنه و نامحسوس میدان هستند، فرایند نشر و تولید اثر سه ضلع ثابت و مشخص دارد: ناشر، صاحب اثر، و مخاطب. این سه بر هم تأثیر مستقیم دارند و هر یک ممکن است محور اصلی شکل‌گیری اثر عمل کند. با تولد اثر، بدنه تولید در نشر بدنه وسیعی از تخصص‌های مختلف را می‌طلبد تا اثر را به هر طریق مناسب به دست جامعه هدف برساند. از جمله بارزترین و معمول‌ترین این تخصص‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: سرویراستار، انواع ویراستاران (از جمله ویراستار محتوایی/ علمی، ساختاری، زبانی، نسخه‌پرداز)، گرافیک‌ها،

صرف‌نظر از تحلیل‌های مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی از رویداد مهم ملی شدن صنعت نفت در ایران، یکی از پیامدهای مهم آن تلاقی این رویداد با نشر است. در این کوتاه‌نوشت و جایگزین مصاحبه، منظوم بیان صرف انتشار مطالب، کتاب‌ها و مقالات علمی، تحلیلی، تاریخی، ادبی و خبری بی‌شمار در داخل و خارج از ایران درباره این رویداد مهم نیست، که بی‌شک نقش بسیار بارزی در صنعت نشر نیز داشته و دارد؛ بلکه یکی از پیامدهای مهمی که این رویداد تاریخی در کشور ما داشت، و به نظر هم در حوزه نشر و هم علوم ارتباطات مغفول مانده شکل‌گیری کارکرد روابط عمومی از دل انتشارات است.

در جریان مبارزات برای ملی شدن این صنعت مهم در ایران، شرکت نفت به بخشی نیاز داشت که ضمن ذائقه‌سنجی جامعه آن روز ایران، با اطلاع‌رسانی و انتشار اخبار لازم در این باره، اذهان عموم را تا زمان تحقق آن همسو با این رویداد حفظ کند و آینه انعکاس اهمیت آن در جامعه در این برهه موقت از مبارزات باشد؛ به عبارتی، ارتباط میان سیاست‌گذاران و مبارزان اجتماعی و سیاسی را با طبقات مختلف اجتماع برقرار سازد. در آن ایام این مهم به انتشارات شرکت نفت واگذار شد که بعدها با افزایش اهمیت آن و دیگر کارکردهایی که باید می‌داشت از دل انتشارات جدا شد و عنوان مستقل روابط عمومی را به خود گرفت.

قصدم بررسی تاریخی این پیامد مهم نیست که در جای خود ارزش تحقیق جدی دارد، بلکه مقایسه رویکردها و کارکردهای نشر و روابط عمومی بر پایه تجربه شخصی است: بررسی روابط عمومی از زاویه نشر.

صنعت چاپ پایه اصلی صنعت نشر بوده و هست؛ اگر نشر را بدنه‌ای نرم‌افزاری فرض کنیم، چاپ بدنه سخت‌افزاری آن

واحد تهران جنوب، ۱۳۷۷.

مقالات تألیفی

نقش ناشر در نشر مجلات علمی با رویکرد کاهش آسیب و ارتقای کیفیت (مقایسه کیفی سه ناشر دانشگاهی: شیکاگو، آکسفورد و تهران)، مجله علمی- پژوهشی *دانش مخاطرات محیطی*، دانشگاه تهران، ۳(۱): بهار ۱۳۹۵.

آسیب‌شناسی ویرایش در ایران، ماهنامه آموزشی، پژوهشی، خبری، اطلاع‌رسانی، تحلیلی *انشا و نویسندگی*، ۳(۱۶): بهمن ۱۳۹۰.

پنجره‌ای به پنج ترجمه، *جهان کتاب*، ۱۶: شهریور و مهر ۱۳۹۰.

بررسی نقش کلامی پاراگراف در نوشتار، فصلنامه علمی- فرهنگی *مترجم*، پاییز و زمستان ۱۳۸۸.

کارگاه آموزشی ویرایش، *پیک نور علوم انسانی*، تابستان ۱۳۸۲. ترجمان ترجمه، فصلنامه علمی- فرهنگی *مترجم*، پاییز و زمستان ۱۳۸۰.

مقالات ترجمه‌ای

گفتمان بین‌متنی از جمال الغیطانی، *مجله فرهنگیان*، زیر چاپ. تاریخچه تلفن، *مجله برق دانشگاه صنعتی شریف*، پاییز ۱۳۸۳. آمریکا: سوداگران در کلاس درس، ماهنامه بین‌المللی پیام یونسکو، بهمن ۱۳۷۹.

روند کند حفاظت از محیط‌زیست، ماهنامه بین‌المللی پیام یونسکو، تیر ۱۳۷۹.

مقالات سخنرانی در همایش‌ها

Persian's ODL e-texts & its Special Language Planning، با همراهی دکتر نگار داوری اردکانی، بیست‌وسومین همایش بین‌المللی دانشگاه‌های باز آسیا، AAOU، تهران، ۲۰۰۹.

متخصصان چندرسانه‌ای، نمونه‌خوان، حرف‌چین و صفحه‌آرا، کارگزار، بازاریاب، شبکه توزیع، متخصصان فنی، متخصصان چاپ و/یا نشر الکترونیکی، و کارشناسان زبده در نشر و صدها متخصص دیگر بسته به نیاز و اهمیت اثر. آشنایی هر یک از این متخصصان با فرایند نشر و تخصص‌های یکدیگر ضروری است و جزیره‌ای اعمال نمی‌شود. در بسیاری از موارد، سرنوشت اثر تا زمان انتشار و بازخورد مخاطبان نامعلوم است؛ چه بسیار آثاری که پیش‌بینی می‌شد با استقبال بسیاری مواجه شود، اما پس از انتشار چنین نشد؛ و چه بسیار آثاری که پیش‌بینی نمی‌شد در بازار نشر مخاطب‌چندانی بیابد، اما جزو آثار پرفروش شده است. از همین روست که نشر امروز بر پایه تقاضاست (POD: Print on Demand). برای تولید در حوزه روابط عمومی محوریت بر مخاطب و ضریب تأثیر کوتاه‌مدت و بلندمدت بر وی در چارچوب سیاست‌های سازمان است و این دامنه وسیع تخصص‌ها لازم نیست و در صورت نیاز بیشتر از نشر تغذیه می‌شود.

نتیجه‌گیری ۲. نشر اثر، حتی با بهره‌گیری از بهترین کارگزاران و بازاریابان، سرنوشتی سربسته دارد که تا زمان انتشار اثر و واکنش مخاطب مجهول می‌ماند. سرنوشت روابط عمومی از پیش مشخص و یک‌جهته است که با تمام قوا در مسیر تحقق آن به پیش می‌رود. در هر دو، بازخورد و آشنایی با مخاطب نقشی محوری دارد، اما این نقش در روابط عمومی شاکله و هدف اصلی است. جمع‌بندی. نگاه میان‌رشته‌ای که نگاه غالب دهه‌های اخیر بوده است، در دو حوزه نشر و روابط عمومی مستثنی نیست. این دو در طول اعصار هم‌گام بوده و هستند.

سوابق تحصیلی

کارشناسی‌ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه پیام نور، مرکز تهران، ۱۳۸۷. کارشناسی، مترجمی زبان انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی،

جوایز متعدد شده است.

تدریس

- الف) دوره آموزشی ویرایش و ویرایش الکترونیکی در آموزشگاه سفیر ویژه مدرسان دوره‌های ترجمه، از ۱۳۹۵.
- ب) دوره آموزشی ویرایش الکترونیکی در دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱.
- ج) دو دوره ویرایش رایانه‌ای در فرهنگستان علوم پزشکی، پاییز ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰.
- د) دوره واژه‌پردازی word پیشرفته، انتشارات سوره، ۱۳۹۱.
- ه) دوره ویرایش رایانه‌ای، انتشارات سوره، ۱۳۹۰.
- و) دو دوره ویرایش رایانه‌ای در دوره عالی ویرایش مرکز نشر دانشگاهی، پاییز ۱۳۸۸ و تابستان ۱۳۸۷.
- ز) دوره واژه‌پرداز word مقدماتی، کارشناسان مدیریت تدوین دانشگاه پیام نور، ۱۳۸۴.
- ح) دوره واژه‌پرداز word پیشرفته، کارشناسان مدیریت تدوین دانشگاه پیام نور، ۱۳۸۴.

برگزاری کارگاه آموزشی

- الف) کارگاه مقاله‌نویسی Springer و Edonz به زبان انگلیسی، ویژه اساتید و دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری دانشگاه تهران، سالن علامه امینی، اسفند ۱۳۹۱.
- ب) مدرس کارگاه آموزشی سامانه مجلات علمی دانشگاه تهران، ویژه سردبیران، مدیران داخلی و کارشناسان مجلات، خرداد ۱۳۹۲.
- ج) مدرس کارگاه آموزشی مجلات علمی، دانشگاه صنعتی شریف، ویژه سردبیران، مدیران داخلی و کارشناسان مجلات، ۱۳۹۴.
- د) سخنران و دبیر اجرایی دو کارگاه آموزشی برای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور درباره نحوه تهیه محتوای آموزشی الکترونیکی در آموزش مجازی، دانشگاه پیام نور، زمستان ۱۳۹۰.

Evaluation of e-Learning in virtual Education

با همراهی دکتر داود کریم‌زادگان مقدم، بیست‌وسومین همایش بین‌المللی دانشگاه‌های با آسیا، AAOU، تهران، ۲۰۰۹.

بررسی اجمالی وضعیت ویرایش در ایران، هم‌اندیشی ویرایش، انتشارات فنی، آذر ۱۳۸۹.

نمایه‌سازی رایانه‌ای، هم‌اندیشی ویرایش، انتشارات فنی، فروردین ۱۳۹۱.

مصاحبه‌ها

گفتگو با رئیس شورای عالی ترجمه، فصلنامه علمی - فرهنگی مترجم، پاییز و زمستان ۱۳۸۶.

درباره فرهنگ فارسی مرکز نشر دانشگاهی، فصلنامه علمی - فرهنگی مترجم، بهار و تابستان ۱۳۸۳.

کتاب‌های تألیفی

شیوه‌نامه مجلات دانشگاه تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۹۱.

شیوه‌نامه تدوین کتاب‌های دانشگاه پیام‌نور، دانشگاه پیام‌نور، ۱۳۸۶.

کتاب‌های ترجمه‌ای

دانشنامه آب‌وهوا (شاهد عینی)، نوشته برایان کاسگرو، انتشارات ایده‌پردازان چکاد، ۱۳۹۷.

اهریمنان زیبا، نوشته کلی لینک، کتاب پریان، ۱۳۹۴.

تصاویر فسیلی (مجموعه شاهکارهای ادبی فانتزی)، کتاب پریان، ۱۳۹۱.

یادگیری الکترونیکی و علم آموزش، نوشته روت کلون کلارک و ریچارد ای. میر، دانشگاه پیام نور، ۱۳۸۸.

سوابق ویرایش کتاب

بیش از سی اثر تألیفی و پنجاه اثر ترجمه‌ای با ناشران دانشگاهی، علمی و فرهنگی به نام کشور که برخی برنده

اخبار ویژه

سی‌وهشتمین شورای عمومی دانشکده مطالعات جهان با حضور رئیس دانشگاه تهران برگزار شد

انسانی در سطح ملی وارد دانست. وی از دورانی که تصدی معاون پژوهشی فنی را عهده‌دار بود یاد نمود و دو نکته را خاطر نشان کرد. یکی آنکه در شورای پژوهشی دانشگاه وقتی پروژه‌ها و طرح‌های علوم انسانی و اجتماعی مطرح می‌شد، همه به خود حق می‌دادند در آن موضوع اعلام نظر کنند، در حالی که در مورد موضوعات فنی نظرات کمی داده می‌شد و راحت به تصویب می‌رسید. نکته دوم در خصوص انتشار بود؛ یعنی محدودیت‌های زیاد در پژوهش و انتشار دستاوردها و محدودیت در دسترسی به اطلاعات. دکتر نیلی خاطر نشان کرد: «اگر می‌خواهیم در دنیا حرفی برای گفتن داشته باشیم، باید تولید محتوا داشته باشیم. تولید محتوا نیز در فضایی آرام و آزاد میسر می‌شود. تفاوت میان چین و آمریکا در شیوه نگاه این دو کشور به علم نهفته است؛ یکی با دسترسی آزاد و دیگری با محدودیت‌های بسیار.»

وی تأکید کرد در دنیای امروز همه آسیب‌های اجتماعی را پذیرفته‌اند و به دنبال راه‌حلی برای آن‌اند. این در حالی است که قبل از وقوع، دانشگاه‌ها خطر آن را متوجه و راه‌حل آن را بیان داشته‌اند. از همین روست که امروز به سمت دانشگاه‌ها روی آورده‌اند.

رئیس دانشگاه تهران از دو تغییر پارادایمی در کشور سخن گفت: یکی نگاه مسئولیت‌پذیر خود اعضای هیئت علمی به مسائل جامعه؛ پیش‌تر تصور بر این بود که مشکلات اجتماعی به اعضای هیئت علمی مربوط نیست و صنعت خود باید مشکلات را حل کند. دوم،

سی‌وهشتمین شورای عمومی دانشکده مطالعات جهان در صبح دوشنبه ۲۸ بهمن ۱۳۹۸ با حضور رئیس دانشگاه تهران و معاونان وی در جمع هیئت رئیسه دانشکده و اعضای هیئت علمی آن در تالار ملل دانشکده برگزار شد.

در این نشست دکتر محمود نیلی‌احمدآبادی، رئیس دانشگاه تهران، دکتر سید احمدرضا خضری، مشاور رئیس و مدیرکل حوزه ریاست و روابط عمومی دانشگاه تهران، دکتر علی مغاری، معاون طرح و برنامه، و دکتر سیدحسین حسینی، معاون آموزشی دانشگاه حضور داشتند.

دکتر نیلی، حضور در دانشکده‌ها را الهام‌بخش و به‌نوعی ارزیابی عملکرد دانشگاه عنوان کرد. دکتر نیلی با تأکید بر اینکه به‌شخصه بر نقش و اهمیت علوم انسانی و علوم اجتماعی به‌شدت معتقد است، حتی توسعه فناوری و دیگر ابعاد را منوط به توسعه علوم انسانی دانست و افزود: «درست است که در جی‌دی‌پی کشورها، فناوری بیشترین سهم را داراست، اما تحول در حوزه فناوری منوط به تحول در حوزه علوم انسانی، تفکر و تعقل است.» وی دانشگاه تهران را در مقام مزیت بزرگ کشور، دانشگاهی جامع خواند که در آن سعی شده است رشته‌های علوم انسانی رشد و توسعه یابد و افزود: «برخی تلاش‌ها در گرو ما و بخشی نیز در سطح ملی است.»

رئیس دانشگاه تهران بیشترین ظلم و بی‌توجهی را بر حوزه علوم

دکتر نیلی خواستار اطمینان به دانشگاه‌ها شد و ادامه داد: «معمدترین و بهترین جوان‌ها را می‌توان در دانشگاه‌ها یافت. این افراد دلسوز کشور و نظام‌اند.»

وی برای گسترش هر چه بیشتر حوزه علوم انسانی و علوم اجتماعی گسترش میان‌رشته‌ای‌ها را عنوان کرد و افزود: «امروز دیگر مرزی میان علوم انسانی و فناوری وجود ندارد و باید مرزهای فرعی را برداشت.» و دانشگاه تهران را دارای این ویژگی خاص دانست و ادامه داد: «در نظام ترفیع، ارتقا و ساختار دانشگاه تلاش شده است این مرزهای تصنعی برداشته شود. اساتید دانشکده‌های مختلف دانشگاه باید با هم در تعامل نزدیک باشند. تمامی دانشکده‌های دانشگاه تهران ویژه و مهم‌اند و دانشگاه تهران دارای دانشمندان بزرگی است. با این حال، همه ما بسیار مهم‌تر خواهیم شد اگر با هم کار کنیم.» دکتر نیلی تأسیس رشته‌هایی مانند «رایانش اجتماعی» را در علوم اجتماعی ستود و خواستار تدوین برنامه‌ای مشخص برای برقراری همگرایی میان رشته‌های مختلف دانشگاه شد تا انفجاری از علم و دانش و دستاوردها در کشور رخ دهد و افزود: «در دنیا نیز ایده‌ها، مقالات و دستاوردهایی دنبال می‌شود که مسائل میان‌رشته‌ای را دربرگیرد. صرف عمیق‌رفتن در یک موضوع دیگر پاسخگوی نیاز امروز دنیا نیست، بلکه توسعه هم در عمق و هم در سطح شکل‌دهنده وقایع مهم است.»

دکتر نیلی ظرفیت بالای اساتید دانشکده مطالعات جهان را هم در کمیت و هم در کیفیت یکی از پشتیبانی‌های مهم دانشگاه دانست که بزرگ‌ترین سرمایه‌ای است که دانشگاه می‌تواند به دانشکده‌های تخصصی دهد و دانشکده مطالعات جهان دارای نسبت ۳۰۰ دانشجو

توجهی است که به دانشگاه‌ها در حل مسائل می‌شود و افزود: «بدنه کارشناسی کشور به این اتفاق رسیده است که توان حل مسائل را ندارد و از بدنه علمی عظیم دانشگاه‌ها باید استفاده شود.» دکتر نیلی خاطر نشان کرد: «با این تغییرات تفکری، آینده بسیاری روشنی برای کشور پیش‌بینی می‌کنم و پیش‌درآمد اتفاقات بزرگی است. چرا که شاهدیم با مراجعه به دانشگاه‌ها، پاسخ خوبی نیز از دانشگاه‌ها داده می‌شود و دستگاہ‌ها راضی‌اند.» وی قلعه گنج را نام برد که از جمله کارهای موفق دانشگاه تهران بود و برای بنیاد مستضعفان انجام شد. همچنین، از سند تحول دیجیتال، بررسی سیلاب‌ها، و همکاری با ستاد مواد مخدر نام برد.

دکتر نیلی از اهمیت شکستن تابوهای موجود در کشور سخن گفت و خواستار دادن فضای تفکر و تحقیق آزاد و انتشار بی‌دغدغه یافته‌ها به استادان، پژوهشگران و دانشجویان شد. همچنین، از شورای تحول انتقاد کرد و افزود: «دانشگاه باید بتواند شرایط تأسیس رشته‌های جدید را خود طراحی کند و به اجرا گذارد. در تمامی دانشگاه‌های دنیا در حوزه‌های زیر آزادی عمل دارند: برنامه‌ریزی درسی، و اجرای

دوره؛ همچنین پذیرش دانشجو و جذب هیئت علمی؛ این در حالی است که ما در کشور در تمامی این حوزه‌ها محدودیت داریم.» وی با تأکید بر اینکه قوانین دانشگاه تهران پیش از وزارت علوم بوده و این قوانین هنوز ملغی نشده است، وجود بندها و تبصره‌ها را محدودکننده خواند و ادامه داد: «با این بندها و محدودیت‌ها نمی‌توان با دانشگاه‌های صاحب رتبه در دنیا رقابت کرد.» همچنین، از شورای گسترش وزارت علوم انتقاد کرد که سبب رشد بی‌رویه رشته و دانشجو در کشور شده است.

دکتر نیلی: اگر می‌خواهیم در دنیا حرفی برای گفتن داشته باشیم، باید تولید محتوا داشته باشیم. تولید محتوا نیز در فضایی آرام و آزاد میسر می‌شود.

به ۳۷ عضو هیئت علمی است. با توجه به اینکه اعضای هیئت علمی این دانشکده در مشاغل مهم دولتی در کشور خدمت می‌کنند، دکتر نیلی به استفاده مؤثر از این ظرفیت در منازعات بین‌المللی اشاره کرد تا بتوان بدون واسطه در فضایی آرام و علمی با برگزاری کنفرانس بین‌المللی و دعوت از افراد خارجی و تأثیرگذار گفتگوهای را شکل دهیم که به بهبود روابط با دیگر کشورها بینجامد و افزود: «ما می‌توانیم تحت عنوان دیپلماسی علمی محلی برای برقراری مراوده میان تصمیم‌گیرندگان ایران و دیگر کشورها باشیم. این ظرفیت ویژه‌ای است که دانشکده مطالعات جهان داراست.»

دکتر نیلی از دوره‌های کهد نام برد که دانشجویان ارشد نیز می‌توانند در آن شرکت کنند و به رشد میان‌رشته‌ها کمک خواهد کرد. همچنین، از کوآپ در کارشناسی سخن

گفت که قابل‌تعریف در کارشناسی‌ارشد نیز هست و برای تحقق آن به دانشکده مطالعات جهان پیشنهاد همکاری داد. وی از گسترش این دوره‌ها در کنار دوره‌های آموزش حل مسئله استقبال کرد.

دکتر سعیدرضا عاملی، رئیس دانشکده مطالعات جهان، بر اهمیت نقش علوم انسانی در جامعه و روابط بین‌الملل و معرفی درست انقلاب اسلامی ایران در جامعه داخلی و جوامع بین‌المللی و رفع سوءبرداشت‌ها تأکید کرد. ایشان با اشاره به گزارش دسامبر ۲۰۰۹ ان‌اس‌اف گفت داده‌ها نشان می‌دهد که کشورهای برتر اقتصادی جهان، از علوم انسانی قدرتمند و اثرگذار برخوردارند. در واقع، بدون علوم انسانی و علوم اجتماعی توانمند و معطوف به مصالح و ارزش‌های بومی نمی‌توانیم به انسجام ملی، یکپارچگی و نظم اجتماعی منتهی به

دکتر نیلی: دانشگاه باید بتواند شرایط تأسیس رشته‌های جدید را خود طراحی کند و به اجرا گذارد.

دکتر نیلی: معتمدترین و بهترین جوان‌ها را می‌توان در دانشگاه‌ها یافت. این افراد دلسوز کشور و نظام‌اند.

دکتر نیلی: امروز دیگر مرزی میان علوم انسانی و فناوری وجود ندارد و باید مرزهای فرعی را برداشت.

پیشرفت و اقتدار دست پیدا کنیم. از طرفی، با توجه به ضرورت تأسیس رشته‌ها و میان‌رشته‌های جدید در این حوزه، از دشواری این امر در نظام آموزش عالی کشور و در تعریف مشاغل سخن گفت و بر ضرورت اصلاح آن تأکید کرد. همچنین، بر مطالعه سازمان‌های بین‌المللی و نقش گسترده آن‌ها در مجامع جهانی سخن گفت و بر ضرورت تأسیس رشته‌های متمرکز برای مطالعات سازمان‌های بین‌المللی تأکید و آمادگی دانشکده را برای اجرای آن اعلام کرد. دکتر عاملی نقش مهم کرسی‌های یونسکو و ظرفیت تبدیل شدن آن به مراکز مطالعاتی را تبیین کرد. همچنین، از ریاست محترم دانشگاه تهران درخواست کرد که نسبت به تشکیل کمیته‌ای مشترک از دانشکده‌های ذی‌نفع در ممیزی رشته‌های مطالعات جهان، زبان‌های خارجی، علوم

سیاسی و روابط بین‌الملل اقدام نمایند. همچنین، اصلاح قانون دریافت مجوز خروج از کشور برای دانشجویان و اساتید خارجی که مربوط به دوران رضاشاه را از جمله مواردی برشمرد که باید اصلاح گردد. شهرهای جهانی مفهومی بود که دکتر عاملی عرصه‌ای برای فعالیت بیشتر عنوان کرد. از ظرفیت چندرشته‌ای و میان‌رشته‌ای بودن رشته‌های مطالعات جهان سخن گفت و ابراز امیدواری کرد در سال جدید ساخت ساختمان جدید دانشکده با تأمین منابع مالی آغاز گردد.

دکتر حسینی، پس از سخنان اعضای هیئت علمی دانشکده در خصوص موارد زیر سخن گفت. بر تسهیل قوانین با هدف اجرای بهینه و کاربردی‌تر و پرهیز از بروکراسی اداری تأکید کرد و از

آموزشی دانشکده مطالعات جهان از آغاز سال ۱۳۹۸ هجری شمسی، بیش از ۱۱۰ رویداد علمی، آموزشی و پژوهشی را در دانشکده نام برد که برخی از آن‌ها با حضور ریاست محترم دانشگاه برگزار شده است؛ از جمله همایش‌ها و نشست‌های بین‌المللی، دیدارهای شخصیت‌های علمی و پژوهشی داخلی و خارجی، تفاهم‌نامه‌ها، و سفرهای علمی. وی هدف از برگزاری این رویدادها را سه محور اصلی نام برد. نخست، شناخت عمیق‌تر و کاربردپذیری از مطالعات کشورها را ذکر کرد. دوم از نقش فعال دانشجویان در برگزاری، اجرا و ارائه مقاله در این رویدادها سخن گفت که در رشد دانشجویان و آینده شغلی آنان و پیشبرد اهداف عالی کشور نقش مؤثری خواهد داشت و افزود: «این قبیل فعالیت‌ها حکم کارگاهی آموزشی را برای دانشجویان دارد که اجرای کار علمی و بین‌المللی را تمرین کنند.» سوم، از نقش آن در برقراری ارتباط با صنعت و حل مسائل کشور و بهره‌مندی از ظرفیت‌های علمی و فارغ‌التحصیلان و استادان دانشکده یاد کرد؛ از جمله همکاری دانشکده با دفتر روابط تجاری ژاپن که در نشست بین‌المللی نودمین سالگرد ارتباط تجاری ایران و ژاپن شکل گرفت. در این نشست سفرای ایران در ژاپن نیز حضور داشتند و به تبادل تجربه پرداختند.

دکتر جواد شعرباف، استادیار گروه مطالعات غرب آسیا، بخش مطالعات فلسطین، و مدیر گروه مطالعات روسیه، بر نقش مهم فارغ‌التحصیلان این رشته در سطوح حاکمیت با نگاه علمی و رویکرد حل مسئله در کنار نگاه ارزشی، سخن گفت. همچنین، ارتباط با حوزه‌های بین‌دانشگاهی و عرضه محصول (تولید فکر، تولید کارشناس و نیروی انسانی متخصص، و تولید منابع علمی) را برشمرد. از ظرفیت‌های همکاری با وزارت امور خارجه و مجامع بین‌المللی و رسانه‌ها، بخش‌های نظامی و اطلاعاتی یاد کرد که دانشجویان این دانشکده پیوند میان حوزه عمل و حوزه نظر عمل کرده‌اند. تأسیس مقطع کارشناسی این رشته، آموزش زبان عبری، جذب اساتید خارجی، محدود بودن منابع علمی کتابخانه‌ای به زبان عربی از جمله مشکلاتی بود که دکتر

پرداخت شهریه با تبدیل رقم به ریال و از طریق سامانه گلستان برای دانشجویان خارجی خبر داد. همچنین، در ارتقای اعضای هیئت علمی، صرف داشتن مقاله در وب‌سایت‌ها را ملاک ندانست و اگر به دیگر زبان‌ها نیز مقاله منتشر شود، دارای امتیاز خواهد بود. همچنین، خاطر نشان کرد به تألیف کتاب نیز امتیاز جایگزین داده خواهد شد. با توجه به ظرفیت دانشگاه تهران و جامع بودن آن، وی از حوزه گسترده آموزش و واگذاری آموزش آزاد شهرداران و اعضای شورای شهر با مصوبه وزارت کشور به دانشگاه تهران سخن گفت. همچنین، کارآموزی را امری مهم و مورد تأکید رئیس دانشگاه خواند و ابراز امیدواری کرد با پیگیری دانشکده مطالعات جهان، جایگاه ویژه خود را در نظام آموزش عالی کشور بیابد.

دکتر مغاری نیز خبر از رفع مشکل پرداخت شهریه دانشجویان خارجی دانشگاه در سال تحصیلی جدید داد. با توجه به تنوع رشته‌های دانشکده‌های مطالعات جهان و برگزاری آن در دو مقطع ارشد و دکتری و مقتضیات هر یک و هر مقطع، و کندی تأسیس رشته‌های جدید، لزوم نگرش جدید با هدف دادن اختیار بیشتر در تعیین دروس به‌جای تأسیس رشته و رشته‌گرایی را مطرح کرد.

دکتر خضری، بر ویژه‌بودن دانشکده مطالعات جهان و کارکرد آن تأکید کرد و افزود: «در همین مدت کوتاه از تأسیس دانشکده مطالعات جهان، این دانشکده نشان داده است که هم در بعد بین‌المللی و هم در بعد داخلی نقش مؤثر و مفیدی داشته است.» همچنین، یکی از تأثیرات اجتماعی این دانشکده را ارتباطات رسانه‌ای آن با جامعه، به‌خصوص در سطح بین‌المللی دانست و بر لزوم نقش پررنگ‌تر در سطح داخلی و اطلاع‌رسانی نشست‌ها، همایش‌ها و حتی رساله‌ها تأکید کرد و آمادگی روابط عمومی دانشگاه را برای برقراری هر چه قوی‌تر این ارتباط اعلام داشت.

دکتر ناهید پوررستمی، معاون آموزشی، پژوهشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده، شروع نیمسال دوم تحصیلی ۱۳۹۸-۹۹ را تبریک گفت. وی در معرفی فعالیت‌های علمی و

دکتر نیلی بدنه
کارشناسی کشور
به این اتفاق رسیده
است که توان حل
مسائل را ندارد و از
بدنه علمی عظیم
دانشگاه‌ها باید
استفاده شود.

شعبان برشمرد و خواستار تخصیص بودجه ارزی شد.

دکتر محمدرضا سعیدآبادی، دانشیار گروه مطالعات اروپا، بخش بریتانیا و مدیر گروه مطالعات جنوب و شرق آسیا و اقیانوسیه، سه محور مهم را نام برد: ضرورت استفاده از تجربه زیسته بین‌المللی شدن در دانشگاه‌های هم‌تراز منطقه، از جمله در آموزش زبان انگلیسی، و بهره‌مندی از صنعت جذب دانشجو؛ استفاده مطلوب از ظرفیت‌های موجود در دانشگاه، از جمله کرسی‌های دانشگاهی یونسکو؛ بین‌المللی شدن معنادار، ریشه‌دار و پایدار که مستلزم زمینه‌مندی است.

دکتر عاملی: بدون علوم انسانی و اجتماعی توانمند و معطوف به مصالح و ارزش‌های بومی نمی‌توانیم به انسجام ملی، یکپارچگی و نظم اجتماعی منتهی به پیشرفت و اقتدار دست پیدا کنیم.

رشته مطالعات ایران در این دانشکده، مرتبه نخست را در این رشته در دانشگاه‌های دنیا داراست و دانشجویان خارجی این رشته از دانشگاه‌های معتبر دنیا برای ادامه تحصیل به این دانشکده می‌آیند، از جمله مشکلات جذب دانشجویان خارجی در گروه مطالعات ایران را چنین برشمرد: جو ایرانی‌هراسی پس از اقدامات ترامپ، و مشکلات در نظام اداری و اجرایی دانشگاه و وزارت علوم، از جمله پرداخت شهریه به دلار و عدم پرداخت مستقیم به حساب دانشکده؛ اخذ آزمون زبان از دانشجویان خارجی مقطع دکتری که زبان مادری آنان انگلیسی است. دکتر سمیعی از دکتر حسینی برای امکان دریافت دانشنامه

دانشجویان خارجی بدون نیاز حضور شخص تشکر کرد. خاتمه‌بخش سخنان وی، انتقاد از تغییر کمیسیون دانشکده از علوم انسانی به علوم اجتماعی بدون بررسی کارشناسی بود.

دکتر زینب قاسمی، استادیار گروه مطالعات آمریکای شمالی، بر نگاه جامع و چند لایه رشته مطالعات آمریکای دانشکده در مقایسه با این رشته در دیگر دانشگاه‌های دنیا سخن گفت که نمود عینی در رساله‌ها و دانشنامه‌های دانشجویان داشته است. موفقیت دانشجویان این رشته در عرصه‌های رسانه، وزارت امور خارجه و اندیشه‌ها در بدنه علمی و اجرایی، و غنابخشیدن به منابع علمی در این حوزه از جمله مواردی بود دکتر قاسمی برشمرد. با توجه به تلاش آمریکا در گسترش دیپلماسی عمومی خود در خاورمیانه با تأسیس رشته در دانشگاه‌ها، پیشنهاد کرد گروه مطالعات آمریکای دانشکده مطالعات جهان بتواند از کشورهای نزدیک و یا همفکر با ایران دانشجو جذب

دکتر مجتبی رحماندوست، دانشیار گروه مطالعات غرب آسیا و شمال آفریقا، بخش مطالعات فلسطین، از عرصه علم و عمل در دانشگاه و در عرصه دیپلماسی و نقش مؤثر این دانشکده در آگاهی‌بخشی و جهت‌دهی سخن گفت و خواستار ایجاد زمینه‌های رسانه‌ای برای آگاهی‌بخشی در فضای عمومی و در سطح اجتماع و برای مردم جامعه شد.

دکتر محمد سمیعی، دانشیار و مدیر گروه مطالعات ایران و نماینده هیئت ممیزه، گزارشی از برگزاری همایش بین‌المللی «مطالعات ایران معاصر» در پاییز ۹۸ با حضور ۲۷ مهمان خارجی و ارائه ۷۴ مقاله به فارسی و انگلیسی بیان داشت که بار مالی آن توسط شرکت‌کنندگان تأمین شد و بار مالی‌ای برای دانشگاه نداشت. وی از جمله مشکلات برگزاری چنین همایش‌هایی را مشکل صدور ویزا برای مهمانان خارجی برشمرد. دکتر سمیعی با تأکید بر اینکه

دولتی و خصوصی سخن گفت. وی بر نقش برجسته علمی و پژوهشی در عرصه اوراسیا و بر افزایش روابط تجاری تأکید کرد.

دکتر علی‌اکبر علیخانی، دانشیار و مدیر گروه مطالعات غرب آسیا و شمال آفریقا، از موفقیت فارغ‌التحصیلان این گروه در بازار کار سخن گفت که درخواست نیروی کار نیز برای این گروه ارسال می‌شود و حتی درخواست سهمیه از سوی برخی ارگان‌ها از جمله وزارت امور خارجه، در حال بررسی است. مشکلات در تأسیس گروه مطالعات عربستان که از سال ۹۰ تا کنون در جریان است، تأسیس رشته مطالعات صلح و حل منازعات بین‌المللی، تأسیس مقطع دکتری، و تأسیس مرکز مطالعه صلح و حل منازعه از جمله مواردی بود که دکتر علیخانی خواستار تسهیل و مساعدت شد. دکتر علیخانی از دومین همایش بین‌المللی صلح و حل منازعه در ۱۹ و ۲۰ خرداد ۱۳۹۹ خبر داد. وی ضمن انتقاد از مقالات وب‌سایت برای ارتقای اساتید، آن را تقلیل‌گرایی خواند و خواستار اصلاح این قانون شد.

دکتر مهدی آهوپی، استادیار گروه مطالعات ایران، از تنوع

رشته‌های تحصیلی استادان این دانشکده و اهمیت میان‌رشته‌ای بودن این دانشکده سخن گفت. وی بین‌المللی شدن را محدود به جذب دانشجوی خارجی ندانست و بر برقراری ارتباط میان رشته‌های فنی و علوم انسانی و مطالعات حاکمیتی و تطبیقی تأکید کرد. دکتر آهوپی به ابعاد سیاسی انتشار مقالات وب‌سایت اشاره کرد و وی نیز خواستار اصلاح این قانون شد.

در پایان این نشست از آقای هرمز روشن‌روش، رئیس حسابداری دانشکده مطالعات جهان که مفتخر به بازنشستگی شد، تجلیل به عمل آمد.

کند. همچنین، خواستار امکان کارآموزی در نهادهایی مثل وزارت امور خارجه و رسانه شد.

دکتر فؤاد ایزدی، استادیار گروه مطالعات آمریکای شمالی و رئیس مرکز تحقیقات سیاست خارجی و دیپلماسی عمومی، بر سه نکته اشاره کرد: اهمیت این دانشکده با توجه به نگاه دنیا به ایران و لزوم عقبه علمی برای ارتباط ایران با جهان و مرجعیت آن و اهمیت این رشته و مسئولیت اجتماعی این دانشکده؛ ضرورت حضور کارشناسان هر حوزه در جلسات تخصصی؛ نیاز به نگاه ملی به رشته‌های کشورشناسی و مطالعات منطقه‌ای. وی خواستار تعریف ساختار و روش برای تحقق هر چه بهینه‌تر این سه نکته شد که مستلزم آشنایی مسئولان با این موارد و اهمیت آن است. همچنین، خواستار استفاده از ظرفیت بالای این دانشکده در عرصه دیپلماسی عمومی در کشور و در روابط بین‌الملل شد.

دکتر عباس احمدآخوندی، استادیار گروه مطالعات اروپا، بخش

بریتانیا، از لزوم تدبیر مقدمات نظری و عملی در «سیاستگذاری عمومی در حوزه حکمرانی شهری» سخن گفت و از تلاش برای برگزاری دوره‌های میان‌رشته‌ای و آموزش آزاد در این حوزه برای اعضای شورای شهر و شهرداری‌ها در این دانشکده خبر داد.

دکتر جهانگیر کرمی، معاون اداری و مالی دانشکده و دانشیار گروه مطالعات روسیه، ضمن معرفی فعالیت‌های گروه مطالعات روسیه در ۱۰ دوره برگزاری ارشد و دو دوره دکتری، و با ۱۰۰ فارغ‌التحصیل، از موفقیت فارغ‌التحصیلان این دانشکده در مراکز فرهنگی، بین‌المللی از جمله وزارت امور خارجه و سفارتخانه‌ها و شرکت‌های

دکتر سعیدرضا عاملی از ریاست محترم دانشگاه تهران درخواست کرد که نسبت به تشکیل کمیته‌ای مشترک از دانشکده‌های ذی‌نفع در ممیزی رشته‌های مطالعات جهان، زبان‌های خارجی، علوم سیاسی و روابط بین‌الملل اقدام نمایند.

نشست بررسی و رونمایی از کتاب تاریخ مصور آمریکا در دانشکده مطالعات جهان برگزار شد

خدا زندگی کردن را به نمایش می‌گذارد. سردار سلیمانی سردار تأمین امنیت، سلامت و صلح برای جمهوری اسلامی ایران و منطقه غرب آسیا و جهان بود و در آینده مردم اروپا و آمریکا فهم دقیق‌تری از این سردار بزرگ پیدا خواهند کرد. ایشان نه تنها امنیت را برای جامعه مسلمانان تأمین کرد، بلکه امروز اروپا و آمریکا نیز برای از میان رفتن داعش و خطراتی که داعش در اروپا و آمریکا در حال ایجاد بود، وامدار سردار سلیمانی‌اند. متأسفانه، اروپا و آمریکا این بعد مبارزه با ظلم و اغتشاش و تروریسم را کمتر درک کرده‌اند. در آینده برای ترور این انسان بزرگ خود را ملامت خواهند کرد. سردار سلیمانی جنگی انسانی و الهی را ترسیم کرد که در جهان بی‌سابقه است. ایشان در

در روز یکشنبه ۱۵ دی ۱۳۹۸، نشست بررسی و رونمایی از کتاب *تاریخ مصور آمریکا* نوشته دکتر فاطمه شفیعی سروسستانی، در تالار حنانه دانشکده مطالعات جهان برگزار شد.

سخنرانان این نشست عبارت بودند از دکتر سعیدرضا عاملی، رئیس دانشکده مطالعات جهان، دکتر محمدکاظم سجادیپور، استاد دانشکده روابط بین‌الملل و رئیس مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، دکتر محمد مرنندی، مدیر گروه مطالعات آمریکای شمالی.

دکتر فریبا افکاری، رئیس کتابخانه دانشکده مطالعات جهان در ابتدای نشست، به معرفی اثر و مؤلف آن که از دانش‌آموختگان دکتری رشته مطالعات آمریکای دانشکده مطالعات جهان است پرداخت. پس از نمایش کلیپ کوتاه ناشر در معرفی این اثر سه مجلدی با عناوین مجزای سرزمین بدون مرز (۱۴۹۲ تا ۱۸۲۸ میلادی)، تولد یک ملت (از ۱۸۲۸ تا ۱۹۴۵ میلادی)، قرن آمریکایی (۱۹۴۵ تا ۲۰۱۸ میلادی)، با شمارگان ۱۱۰۰ جلد، توسط انتشارات سایان و انتشارات کتابستان، برای آشنایی بیشتر با ساختار کتاب به پیشگفتار مؤلف اشاره شد. به بیان دکتر افکاری، ساختار کتاب به وقایع تاریخی آمریکا می‌پردازد. وی در طبقه‌بندی کتاب‌ها در حوزه مطالعات آمریکا به موارد زیر اشاره کرد: کتاب‌هایی مثل زندگینامه‌ها و شخصیت‌پردازی‌ها از جمله چهره‌های سیاسی، کتاب‌های تألیفی در خصوص تاریخ مختصری از آمریکا، کتاب‌های آکادمیک در حوزه آمریکاشناسی، آثاری که ترجمه مورخان غربی در مورد موضوعی خاص یا برهه تاریخی خاصی است.

دکتر عاملی، سخنان خود را با یاد از سردار شهید سلیمانی آغاز کرد و افزود: «سردار شهید سلیمانی الگوواره‌های خوب‌زیستن و برای

است. در این کتاب تلاش شده است این تصویر تا حدودی معرفی شود، گرچه تمرکز اثر بر ۱۴۴۲ تا ۲۰۱۶ به لحاظ روایت تاریخی ولی به لحاظ بیان موضوعات تا ۲۰۱۸ است.» دکتر عاملی آمریکا را کشوری با بیشترین بدهی خطاب کرد که میزان بدهی آن به روایتی ۲۳/۰۶ تریلیون دلار و به روایتی با بدهی بخش خصوصی و دولتی ۷۰ تریلیون دلار است؛ بدهی آمریکا با توجه به تولید ناخالص ملی حدود ۸۰ درصد است.

دکتر عاملی در باب مزیت کتاب به سه نکته کلیدی اشاره کرد: نگاه فراگیر به آمریکا؛ تفسیر متن در زمینه؛ توجه به سنت نگاه انتقادی به آمریکا در دنیا.

دکتر عاملی در باب مزیت‌های کتاب به سه نکته کلیدی اشاره داشت. نخست آنکه این تاریخ مصور ظرفیت نگاه فراگیر به آمریکا را داراست و یکی از جامع‌ترین کتاب‌های فارسی برای انعکاس فراگیر تاریخ این کشور است. تألیف این کتاب پنج سال به طول انجامیده و مؤلف بیش از ۴۰۰۰ منبع را بررسی کرده است. این کتاب از این منظر صرف کتابی تاریخی نیست، بلکه موضوعی نیز هست، و به موضوعاتی از جمله شبه‌نظامی‌گرایی، میهن‌پرستی، سیر تکامل نخبگان آمریکا، بورس آمریکا، و نظام پارلمانی آمریکا پرداخته است؛ لذا کتاب ابعاد مختلف باستان‌شناسی، مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی و روابط بین‌الملل را شامل می‌شود.

مزیت دوم کتاب تفسیر متن در زمینه است و افزود: «وقایع تاریخی مرجعیت‌ها و موضوعیت‌های خاصی می‌یابد. برای مثال، در مورد زندان‌های آمریکا چه در داخل و چه در خارج از آمریکا، و ترورها و جنگ‌های آمریکا پوشش دقیقی در کتاب شده است. تصویب استفاده از پهباد برای ترور که سردار را نیز با آن شهید کردند به ۲۰۰۲ و دوران بوش و بعد از حادثه ۱۱ سپتامبر بازمی‌گردد که در این کتاب به آن اشاره شده است. در جنگ‌های

تکنیک و روش جنگ خود به حداقل خسارت انسانی در جنگ و تأمین سلامت انسان‌ها توجه داشت. قبل از جنگ فلوچه در عراق - با وجود تسلط کامل بر منطقه و امکان مقابله فراگیر - به دشمنان برای اصلاح خود و خسارت کمتر مهلت داد. اگر پای سخنان مردمان سوریه، یمن، لبنان و عراق بنشینیم، این سردار بزرگ الهی پای سخن این نسل در دوران غریبی و مظلومی نشست و شرایط تأمین سلامت آنان را فراهم آورد.»

رئیس دانشکده مطالعات جهان، با این مقدمه، کتاب تاریخ مصور آمریکا را در مسیر فهم درست از جهان عنوان کرد. وی ایهام واژه «مصور» را در عنوان این کتاب چنین تبیین کرد: «با آنکه عکس و اینفوگرافی‌های کتاب چشمگیر است، مصور به معنای تصویری بودن صرف کتاب نیست، بلکه منظور تلاش مؤلف برای نزدیک شدن به واقعیت است. و مراد بیان و تحلیل روایی در بازنمود واقعیت از تصویر تاریخی آمریکاست.»

دکتر عاملی: در مسیر آمریکاشناسی باید توجه داشت که آمریکاشناسی در کشورهای راهبردی معطوف به منافع ملی است.

با توجه به رویکردهای مختلف در نگارش تاریخ - از جمله یک‌جانبه‌نگری، بازنمایی با توجه به دیدگاه‌های ایدئولوژیکی و جامع نبودن آن - در این کتاب تلاش خوبی شده است تا این تاریخ کوتاه و در عین حال گسترده بیان شود. این استاد مطالعات آمریکا ضمن انتقاد از اینکه در بررسی تاریخ آمریکا نگاه استثناگرایی آمریکایی بر مطالعات آمریکاشناسی غالب است و تاریخ آمریکا را از زمان کشف کریستوف کلمب بیان می‌دارند که انگلیسی‌ها وارد آمریکا شدند و سیزده منطقه مستعمره خود را به دست می‌آوردند، افزود: «تاریخ آمریکا به ۱۱ هزار سال پیش بازمی‌گردد. تمدن آمریکایی و تمدن بومیان آمریکایی شکل گرفته در این دوران نادیده گرفته شده

پهبادی باعث کشتار بسیار در افغانستان، یمن، عراق و سوریه شده است.»
مزیت سوم توجه به سنت نگاه انتقادی به آمریکا در دنیاست. دکتر عاملی ضمن ابراز تأسف از شکل‌نگرفتن سنت اسلامی در نقد و بحث در خصوص فاصله جامعه آمریکایی با جامعه اسلامی و دکترین‌های اسلامی، نگاه واقع‌گرایانه اثر را در بررسی تاریخ انتقادی آمریکا ستود. وی از دو رویکرد لیبرال و انتقادی در مطالعات آمریکا سخن گفت و اینکه در نقد یک نگاه به وضعیت موجود است و یک نگاه به وضعیت مطلوب، لذا جای نگاه سوم انتقادی به آمریکا که برگرفته از اندیشه اسلامی است، خالی است.

ادامه سخنان این استاد مطالعات آمریکا به دو موضوع آمریکاشناسی در ایران و آمریکاشناسی جدید اختصاص داشت. در سنت آمریکاشناسی در ایران به مقاله خود در سال ۱۳۹۰ در مجله مطالعات جهان، دوره ۱ شماره ۱ با عنوان «قلمروهای آمریکاشناسی و رویکرد ایرانی به آمریکاشناسی: نگاه پارادایمی جدید» اشاره کرد. در این مقاله مروری در بررسی مطالعات آمریکاشناسی در ایران، به نخستین کتاب ثبت‌شده سفرنامه از تهران تا نیویورک نوشته عبدالله بهرامی (۱۳۰۴)، تاریخ جمهوری متحده آمریکا، نوشته نجف‌قلی معزی (۱۳۰۶) و دیگر آثار ترجمه‌ای و تألیفی منتشرشده به فارسی در جدولی اشاره شده است. در مرور آثار منتشرشده درباره آمریکا در ایران در قبل و پس از انقلاب، کتاب‌های پیش از انقلاب را عمدتاً تاریخ‌نگاری، دارای ابعاد اقتصادی یا روابط بین‌الملل و سفرنامه خواند. پس از انقلاب، ابعاد انتقادی در آثار پررنگ شده است و افزود: «در مسیر آمریکاشناسی باید توجه داشت که آمریکاشناسی در کشورهای راهبردی معطوف به منافع ملی است. برای مثال آمریکاشناسی روسیه عمدتاً ناظر بر بودجه، ارتش و قدرت‌های جایگزین آمریکاست.»

دکتر عاملی: سردار سلیمانی جنگی انسانی و الهی را ترسیم کرد که در جهان بی‌سابقه است.

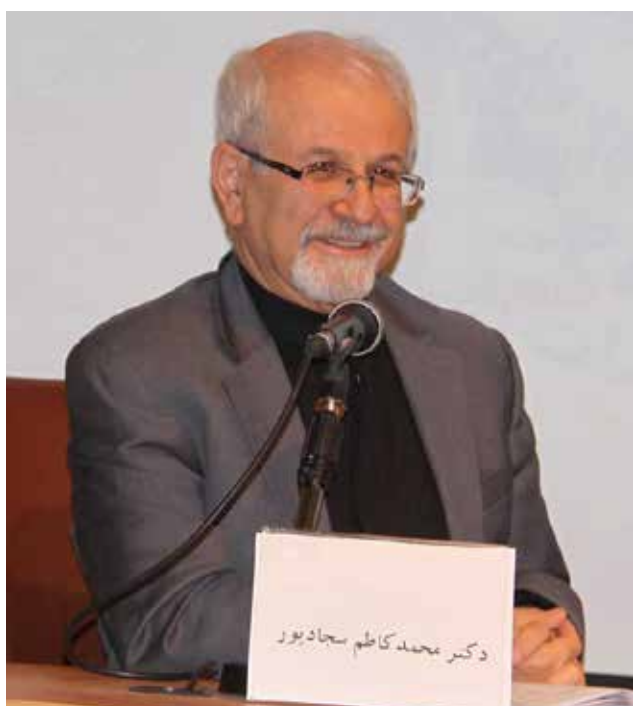
دبیر شورای انقلاب فرهنگی در بحث مطالعات که ناشی از ظهور فناوری‌های جدید و ملاحظات مطالعات ایرانی آمریکاست به مطالعات انتقادی آمریکای جدید اشاره کرد و پنج لایه مهم آمریکاشناسی جدید را از هم متمایز کرد: (۱) آمریکای جنگ (راهبردها و راه‌های شناختی)، (۲) آمریکای فناوری‌های جدید (ریشه در ارتش آمریکا؛ تجدید نگاه دنیا با مدیریت حکمرانی

دکتر عاملی:
با آنکه عکس و
اینفوگرافی‌های کتاب
چشمگیر است، مصور
به معنای تصویری بودن
صرف کتاب نیست، بلکه
منظور تلاش مؤلف برای
نزدیک شدن به واقعیت
است. و مراد بیان و تحلیل
روایی در باز نمود واقعیت از
تصویر تاریخی آمریکاست.

در فضای مجازی ملی)، (۳) آمریکای نهادهای اقتصادی و مدیریت نهادی در جهان، (۴) آمریکای علم و فناوری (جذب نخبگان جهان)، و (۵) آمریکای برخاسته از دیگری‌هراسی. وی افزود: «آمریکا به دنبال اثبات عظمت خود در دنیاست تا میان خود و باقی جهان با ایجاد فاصله، فضای برتر خود را نشان دهد و اینکه طی کردن این فاصله برای رسیدن به آمریکا برای دیگران امکان‌پذیر نیست. آمریکا با ۸۰۰ پایگاه نظامی در جهان، از همین نقطه آسیب‌پذیر و تهدیدی برای خود است. آمریکاییان در دیگری‌هراسی، روس‌هراسی، ژاپن‌هراسی و ایران‌هراسی در صدد اثبات خودشکوفایی آمریکایی‌اند.»

بیان دو ظرفیت آمریکا که می‌توان با آن ارتباطات گسترده برقرار کرد دیگر بخش سخنان این استاد آمریکاشناس بود: ظرفیت فرهنگ مخالفت (ارتباطات مردمی با آن عرصه‌ای که مخالف وضعیت موجود در جامعه آمریکاست)؛ و دانشگاه‌های علم و فناوری آمریکا (گرچه این حوزه معطوف به منابع آمریکا و در ارتباط با بنیة نظامی آمریکاست، می‌توان جایگاه قدرت‌مند ایران را به بروز رساند).

دکتر عاملی از دکتر شفیعی به دلیل کار پژوهشی ارزش‌مندی که انجام داده است و از ناشر کتاب که با تصویرسازی، اینفوگرافی و چیدمان شایسته متنی علمی سبب بروز اهمیت نگارش این کتاب

دکتر محمد کاظم سجادی‌نور

ارزش‌های این کتاب خوب را صرف‌نظر از محتوا، شکل‌بودن آن به‌لحاظ رنگ، حروفچینی، جداول و نقشه‌ها دانست و افزود: «شکل بخشی از محتواست.» دکتر سجادپور ایران را جامعه‌ای در جهت رشد و بهترشدن خطاب کرد و این کتاب به‌لحاظ صنعت چاپ نشان‌دهندهٔ تکان‌خوردگی جامعهٔ ایران است.

دکتر سجادپور این اثر را گام خوبی در مطالعات آمریکاشناسی خواند و افزود: «آمریکاشناسی ضرورتی راهبردی برای ماست. وقایع اخیر نشان دادن آمریکاشناسی از جنبه‌های امنیتی و بقا و دوام و حفظ

تمامیت ارضی حائز اهمیت است و نظام سیاسی کشور را در فهم بهتری از جامعه و سیاست آمریکا و همه‌جانبه‌نگر بودن شناخت ما از آمریکا قرار می‌دهد.» وی تاریخچهٔ مطالعات آمریکا را در ایران مطالعات ایدئولوژیکی، عاطفی، احساسی و توریستی خواند که در پیش از انقلاب بیشتر به‌چشم می‌خورد. حتی رشتهٔ آمریکاشناسی در دانشگاه شیراز در دههٔ ۵۰ نیز چنین بود. کتابی نیز با عنوان حماسهٔ هیزمشکن دربارهٔ آبراهام لینکلن منتشر شد که همگی فاقد نگاه علمی بود و افزود: «ما امروز باید نگاه علمی به آمریکا داشته باشیم. به‌نظر من این کتاب گام مهمی است در آمریکاشناسی و زوایای مختلف آمریکا با نگاهی علمی بررسی می‌کند.»

پیشنهاد‌های دکتر سجادپور برای تکمیل کتاب به‌قرار زیر بود: اسامی اشخاص و مکان‌ها و موضوعات زیرنویس لاتین داشته باشد. مقالهٔ تحلیلی و شعر بدان افزوده شود.

دکتر مردنی، نخست از دیدن موفقیت دانشجویان پیشین این دانشکده و فعالیت‌های آنان ابراز خرسندی کرد و افزود: «دیدن

شده است قدردانی کرد و خواستار انتشار نسخه‌های ارزان‌تر این اثر شد.

دکتر سجادپور، ضمن پربرکت خواندن زندگی سردار شهید سلیمانی و تشیع پربرکت وی که جان تازه‌ای به ایران بخشید، آن را زادهٔ فداکاری، اخلاص، ایثار و روح شیعی‌گری سردار در گفتار و کردار دانست. وی از سه چیز خوب دربارهٔ کتاب سخن گفت: احساس خوب، کتاب خوب، گام خوب. احساس خوب دکتر سجادپور از آن جهت بود که این کتاب ارزشمند تألیف یکی از دانش‌آموختگان دکتری دانشکدهٔ مطالعات جهان در رشتهٔ مطالعات

آمریکاست و افزود: «چراغی را که دکتر عاملی، رئیس و بنیانگذار دانشکدهٔ مطالعات جهان با تأسیس این دانشکده افروخته است، این سو و آن سو در حال افروخته‌شدن است. من به‌عنوان فردی که به سرنوشت علم و ایران، روابط بین‌الملل و زندگی بین‌المللی ایران علاقه‌مندم و آن را میسر نمی‌دانم جز با نگاه علمی به روابط بین‌الملل و به جهان، از دیدن این کتاب حس بسیار مثبتی داشتم.» دکتر سجادپور کتاب را کتابی همه‌جانبه‌نگر و مستند خواند. با آنکه مبنای اصلی کار بر پایهٔ تاریخ آمریکاست، وقایع‌نگاری نیست و موضوع‌محور و در زمرهٔ آثار تحلیلی است و افزود: «کتاب مجموعه‌ای از تحقیقات مختلف و همه‌جانبه و قابل استفاده به‌عنوان منبع درسی است.» وی مطالب مربوط به ایران و آمریکا را نیز در این اثر در خور توجه دانست و افزود: «با خواندن این اثر تنها به درکی از آمریکا نمی‌رسیم، بلکه وقایع جهان و به‌طور خاص غرب و تحولات آن و روابط بین‌المللی قدرت‌های اکنون در حاشیهٔ اروپا مثل اسپانیا و جز آن را بهتر درک می‌کنیم.» وی از جمله

دکتر سجادپور:

سه چیز خوب دربارهٔ کتاب سخن گفت: احساس خوب، کتاب خوب، گام خوب.

کتاب مجموعه‌ای از تحقیقات مختلف و همه‌جانبه و قابل استفاده به‌عنوان منبع درسی است

شد. اولین کلکسیون‌های که در آرشیو تحقیقی اسمیتسونین جاگرفت نتایج کار گروه اکتشافی آمریکا شامل هزاران نمونه از گونه‌های حیوانی، گیاهی، منابع زمینی، پرنده‌ها، آب‌ها و مصنوعات اقوام مختلف بود که از سال ۱۸۳۸ تا ۱۸۴۲ در سفرشان به سرتاسر آمریکا جمع کرده بودند. این مجموعه طی دوران بعد کامل‌تر شد. بعدها مأموران نظامی و غیرنظامی از جمله عاملان راه‌آهن قاره‌ای در سفرهایشان به غرب آمریکا، سرزمین مکزیک و سایر مناطق قاره آمریکا شمالی به جمع‌آوری مصنوعات بومیان و گونه‌های مختلف نواحی پرداختند و به انبوه مجموعه افزودند. ساخت بنایی برای موزه پیش از وقوع جنگ داخلی شروع شد اما بعد از آن ساختمان‌های ملی مربوط به موزه یکی‌یکی تأسیس شد و کار تأسیس موزه‌ها تا امروز هم ادامه دارد. جنگ داخلی آمریکا که تمام شد ملت تازه متولد شده فرصت یافت انبوه یادبودهای ملی را برای وقایع تاریخی و شخصیت‌های سیاسی‌اش از واشینگتن گرفته تا لینکلن بسازد و برای آن‌ها نقاشی بکشد. بعد از این، هر واقعه‌ای که رخ داد، چه مثبت بود و چه موجب روسیاهی ملت، همگی همانند اقلام طبیعی گروه اکتشافی آمریکا در موزه‌ها جای گرفت و بخشی از تاریخ شد. از بلاهایی که بر سر سیاه‌پوستان آمریکا رفت یا مصایبی که بر سر بومیان آمریکا آمد سیاه‌تر نبود اما آن نیز در موزه ملی آفریقای تباران آمریکا یا موزه ملی سرخ‌پوستان ایالات متحده آمریکا جایی یافت و در تاریخ چندصد ساله این کشور تلمبار شد. تا حدی که ۱۵۴ میلیون شیء تاریخی در ۱۹ موزه، ۲۱ کتابخانه و ۹ مرکز تحقیقی اسمیتسونین جمع شد و سالی ۳۰ میلیون بازدیدکننده دارد.

«این مثال را آوردم تا بگویم ممکن است عده‌ای آمریکای امروز را بی‌ریشه و محصول ریشه‌کنی اقوام بومی و سیاه‌پوست تصور کنند و دست از بررسی تاریخش بکشند اما از هنرش در روایت‌سازی غافل می‌شوند. بد نیست از زوایای دیگر نیز به موضوع بنگریم. دیگر همه به‌خوبی می‌دانیم قاره آمریکا و جهان غیراروپایی، تحت لوای آیین و رسوم اکتشاف استعمار شد. آن‌ها به ناگاه در سرزمین‌ها ظاهر می‌شدند، خود را مالک خودبه‌خود آن‌جا اعلام می‌کردند و بنا به اعتقادات برترانگارانۀ نژادی و مذهبی‌شان تشریفات اکتشاف را به‌خوبی اجرا می‌کردند. اما استعمارگری آمریکایی فقط به معنای تصاحب زمین‌ها و تاراج منابع آن‌ها نبود، بلکه از برهه‌ای موفق شد تاریخ و روایت اقوام به‌زنجیر درآمده را نیز تصاحب کند. این کشور ریزه‌ریز وقایع گذشته را جمع کرد و همه گروه‌ها و جوامع از زنان گرفته تا بومیان، سیاه‌پوستان و لاتینوها را با همه وقایع خوب و بدی که بر سرشان آورد جزئی از یک تاریخ به‌نام تاریخ ایالات

اینکه غربی‌ها سنت دیرینه‌ای در مطالعات دیگر کشورها دارند ولی این امر مهم در ایران عقبه‌ای ندارد، بسیار متأسف شدیم و به فکر راه‌اندازی آن در کشور افتادیم. هدف ما معرفی منصفانۀ آمریکا و غرب بود. نگاه ما به آمریکا انتقادی و در عین حال واقع‌بینانه است.» دکتر مرندي از نگاه غریزۀ حاکم بر کشور ابراز تأسف کرد و مجامع دانشگاهی و علمی کشور را به خوداتکایی و اعتمادبه‌نفس فراخواند. دکتر مرندي به شهادت حاج قاسم سلیمانی اشاره کرد و اینکه از نزدیک شاهد ترس سوری‌ها از تکفیری‌ها بوده است در حالی که در همان ایام در داخل کشور تحت

تأثیر رسانه‌های غربی، تصویر تکفیری‌ها حتی در میان دانشگاهیان آزادیخواه بود و افزود: «گفتمان غرب در داخل کشور چنان قوی است که تحت تأثیر فضای آن قرار می‌گیریم. تلاش ما در دانشکده بر ایجاد گفتمانی جدید استوار بوده است. مراجع فکری ما نباید دیگران باشند و نباید غربی‌ها را برتر شمرده.» وی تلاش داخل کشور در تولید متون علمی، منصفانه و انتقادی چه در مورد خود و چه در مورد غربی‌ها، از جمله اثر دکتر شفیعی را ستود.

دکتر شفیعی‌سروستانی، در خاتمة سخنرانی اساتید متن زیر را قرائت کرد:

«می‌گویند آمریکا تاریخی ندارد که به آن مباحث کند یا عمر تاریخ آن از چندصد سال بیشتر نیست. این سخن اگرچه تاریخ این کشور را کوتاه می‌داند اما اغفالگر است زیرا انسان را از تفکر درباره رویکردهایی که آمریکا را ساختند و بنیادهایی که آن کشور بر اساس آن شکل گرفت غافل می‌کند. برای بیان این مفهوم مثالی می‌آورم. «موقوفۀ اسمیتسونین به وصیت جیمز اسمیتسون انگلیسی که ثروتش را وقف گسترش علم کرد در سال ۱۸۴۶ در آمریکا تأسیس

**دکتر مرندي:
هدف ما معرفی
منصفانۀ آمریکا و
غرب بود. نگاه ما به
آمریکا انتقادی و در
عین حال واقع‌بینانه
است.**

هویت آمریکایی و روایتش آشنا کند زیرا جای اثری که تاریخ ایالات متحده را از ابتدا تا زمان حاضر به صورت فراگیر بیان کند، الگوهای اجتماعی، فرهنگی و سیاسی‌اش را همان‌طور که هست به‌عنوان یک پدیده بشناسد و آن را موضوعی قابل درک برای عموم و نیز علاقه‌مندان به حوزه‌های تخصصی‌تر نشان دهد خالی بود. چنانچه در انتها خواهیم گفت در این کتاب تلاش کردم ضمن بیان تاریخ آمریکا، مدل مفهومی آن را بیابم، روند مکررش را بشناسم و چرخه‌های تاریخی آن را کشف کنم. سعی شد که نثر کتاب برای دانشجویان و عموم مردم ساده باشد و در عین حال در چارچوب‌های علمی و حرفه‌ای جای گیرد که این امر نیز بدون یاری جناب دکتر عاملی ممکن نبود.

«به‌علاوه کتابی با سبک مصور که آن کشور را همراه با نقشه، نمودار و روندنما معرفی کند وجود نداشت. ترکیب متن و تصویر می‌تواند تاریخ را از روایت‌های خشک فراتر ببرد. در این اثر تلاش شد مفاهیم جامعه، فرهنگ، و اقتصاد در هر دوره تاریخی در کنار سیاست مورد توجه قرار گیرد و دو موضوع فرهنگ و جامعه پایه‌ای هم از ابتدا تا انتهای کتاب، دوران متعدد تاریخ این کشور را نقل کند. موضوع ساختار حکومتی ایالات متحده در زمان تأسیس نظام و بعد از نگارش قانون اساسی اهمیت دارد بنابراین بخش قابل توجهی از فصل چهارم در جلد اول را به خود اختصاص داد تا علاوه بر آشنا کردن خواننده با فضای تاریخی، وی را برای درک وقایع سیاسی بعدی آماده نماید. استفاده از اینفوگرافی‌های بزرگ و چند لایه از ویژگی‌های جالب توجه این بخش است.

«پژوهش، نگارش و آماده‌سازی این اثر چهار سال طول کشیده است که دلیل عمده آن مطالعه منابع پرشمار در مورد آمریکا، منابع تاریخی آن و موضوعات ریز و درشتش است. سعی شده اثر پیش رو مستند باشد و ادعایی بدون ارائه سند و منبع آورده نشود؛ تا

متحده ساخت؛ مسیری که امتداد راه کاشفان مستعمره‌گر آمریکا بود. بومی امروز سخت بتواند ریشه خود را در موزه‌های خارج از آمریکا بیابد یا سرباز وفادار جنوبی عناصر دوست‌داشتنی جنوبی‌اش را باید در موزه‌های جنگ داخلی پیدا کند.

«هدف از نوشتن کتاب تاریخ مصور آمریکا چه بود؟»

«آمریکا در ایران آن‌طور که هست شناخته نشده. برخی ویژگی‌های آن بنا به سلیق انواع طیف‌ها و گروه‌ها بیشتر مورد توجه قرار گرفته و برخی زوایای دیگر مورد غفلت واقع شده است. این چنین است که برخی را مفتون خود ساخته و برخی را به خشم و تقابل بی‌بازگشت در مقابلش برانگیخته است. تاریخ آمریکا کوتاه یا بلند در زندگی هر روزه و در تصمیم‌های مداوم داخل و خارج این کشور اثرگذار است؛ در توئیت‌های ترامپ قابل درک است و حتی در سخنرانی‌های روز استیضاح وی بر زبان خانم پلوسی جاری. تاریخ آمریکا در افکار و کردار مردم و در سیاست‌های سیاستمداران آن کشور زنده است؛ طوری که جابه‌جایی مجسمه یک ژنرال جنگ داخلی آمریکا در قرن بیست و یکم، مردم را به جنبش و زدو خورد وامی‌دارد. واقعه‌ای چون انقلاب آمریکا در سده هجدهم همان قدر مهم است که لشکرکشی به عراق و افغانستان در قرن بیست و یکم. زیرا سیر و ترتیب وقایع گذشته که حاصل اندیشه‌های حاکم بر هر دوره است به‌نوبه خود حوادث آینده را متأثر کرده و آمریکای امروز را ساخته است. برخی اندیشه‌ها و وقایع کلیدی چونان تخته‌سنگ‌های رودخانه دست‌نخورده مانده‌اند و سیلاب زمان و فراز و فرودهای تاریخ تکانشان نداده است. برای فهم و درک مسائل آمریکا لازم است تلاش کنیم تصوراتمان از آن کشور را به واقعیت نزدیک‌تر کنیم تا بیش از آنکه اسیر وهم و تبلیغات شویم آن کشور را همان‌گونه که هست بشناسیم و این مهم وظیفه نهادهای دانشگاهی است که مسائل را در راستای فهم و اندیشه آزاد، فارغ از وهم و تبلیغات بشناسند و واقعیت‌ها را منتقل کنند.

«با توجه به این مهم هدف اصلی از نوشتن این کتاب شناخت و بررسی دوره‌های کلیدی تاریخ ایالات متحده است که طی آن مفاهیم و روایت‌های کلیدی هویت آمریکایی به چالش کشیده و بارها بازتعریف می‌شود. این موضوع از این جهت در تاریخ ایالات متحده اهمیت دارد که چالش بر سر روایت‌ها در عصر اینترنت و شبکه‌های اجتماعی همچنان ادامه دارد. مفاهیم هویتی کهن به فراخور زمانه و تحت تأثیر شرایط یا موقعیت‌های جدید تغییر می‌کند و در روایت‌های تازه به حیاتش ادامه می‌دهد. جملگی بر پدیده‌ای که با نام «ایالات متحده» می‌شناسیم اثرگذار بوده است و بخشی از هویت آمریکایی را می‌سازد.

«تفکرانی که آمریکا را ساختند هنوز پابرجاست و کتاب تاریخ مصور آمریکا تلاش می‌کند مخاطبان تخصصی و عمومی را با طرز تفکر،

گروه‌های صاحب‌نفوذ اجتماعی و مدنی و گروه‌های وابسته به نهادهای قدرت و تجارت بنا به نیاز حامیانشان در برهه‌های حساس فرهنگی و اجتماعی و در ارتباط دائمی خود با روندهای سیاسی موجود در نظام سیاسی آمریکا عمل تاریخ‌ساز انجام می‌دهند. رسانه مسیر ارتباط سیاست‌مداران با مردم است، بر افکار عمومی تأثیر می‌گذارد و جریان فکری را هدایت می‌کند. رسانه تصمیم می‌گیرد صدای کدام گروه از جمعیت را انعکاس دهد و سیاست‌های مربوط به بخش‌های سیاسی را چطور جلوه دهد.

«دومین عنصر از مدل حوزه‌های مفهومی تاریخ آمریکا

عبارت است از جامعه، فرهنگ، اقتصاد و سیاست. حوزه جامعه، تار و پود گروه جمعیتی است که آن را به نام جامعه آمریکا می‌شناسیم. حوزه فرهنگ، الگوها و تعاملات مشترک میان اعضای جامعه و گروه‌های زیرمجموعه آن است. این الگوها از دین، زبان، ارزش‌ها، هنجارها و ریشه‌های جمعیتی ریشه می‌گیرد و بر سبک زندگی، ازدواج، موسیقی، آشپزی، نوع پوشش، سرگرمی و سایر جوانب زندگی فردی و اجتماعی ساکنان جامعه اثر می‌گذارد. حوزه اقتصاد، به میزان ثروت و منابع کشور و با الگوهای تولید و مصرف آن ارتباط دارد و حوزه سیاست، به معنای فعالیت‌های مربوط به اداره کشور و نواحی است. این چهار حوزه بر زندگی فردی و اجتماعی ساکنان کشور مؤثر تست و آن را به تکاپو و کنش وامی‌دارد. حوزه‌های

مفهومی هم مجزا نیست، بلکه به‌واسطه یکدیگر، بازیگران و روندها با هم پیوند دارد. مردم در جامعه در دسته‌های مختلف ملی، قومی، دینی، زبانی، جنسیتی، نسلی، طبقاتی، کاری و ... جامی‌گیرند و هم‌زمان بخشی از جامعه و فرهنگند.

«سومین عنصر مدل مفهومی روندهاست. ساختار سیاسی ایالات متحده اگرچه ثابت است اما به فراخور زمان و نیاز حوزه‌های جامعه، اقتصاد، سیاست و فرهنگ تکامل تدریجی پیدا می‌کند. روندها شرایط را برای تداوم و تغییر فراهم می‌کند. کنش میان بازیگران و حوزه‌های مفهومی را ممکن می‌کند و عبارت است از نظام انتخاباتی؛ سیستم حزبی؛ نهادهای مدنی چون کلیسا و جوامع و گروه‌های موضوعی که حول موضوعات خاص همچون جلوگیری از مصرف الکل، دفاع از حق سقط جنین، حق رأی، حقوق مدنی زندانیان و جز آن شکل گرفته است؛ اعتراض، شورش و خشونت‌های مدنی؛ و در چند برهه جنگ و نزاع نیز از دیگر روندهاست.

حدی که ارجاعات سه جلد به ۴۰۰۰ می‌رسد. منابع مورد استفاده عبارت است از اسناد، روزنامه‌ها، مقالات علمی، کتب دانشگاهی و کتب درسی شناخته‌شده در زمینه تاریخ ایالات متحده. در مطالعه اسنادی به اسناد موجود در پایگاه آرشیو ملی ایالات متحده، اسناد کتابخانه‌های رؤسای جمهور، اسناد و یادداشت‌های سی.آی.ای و وزارت امور خارجه، گزارش‌ها و رونوشت جلسات استماع کنگره، و اسناد موجود در کتابخانه‌های شخصی افراد که به‌صورت الکترونیکی منتشر کرده‌اند مراجعه شده است.

«مدل مفهومی

«سیر تاریخی این کتاب سه‌جلدی وقایع را از ابتدای شکل‌گیری قاره آمریکا تا سال ۲۰۱۶ که داند ترامپ به ریاست جمهوری رسید به پیش می‌برد و نقطه‌عطف‌های مهم تاریخ این کشور را در کنار سایر موضوعات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی بیان می‌کند اما شاید آنچه برای مخاطب دانشگاهی در جمع حاضر جالب توجه باشد مدل مفهومی‌ای است که ارائه می‌نماید. می‌خواستیم این اثر فراتر از یک روایت تاریخی، سیر وقایع کشور آمریکا را در چارچوب مدل «چرخه‌های تاریخی» توضیح دهد. مدل از چند بخش تشکیل شده که عبارت است از یک «بازیگران»ی که در سیر وقایع تاریخ ایالات متحده عمل می‌کنند؛ دو «حوزه‌های مفهومی» کلی که وقایع در

آن‌ها رخ می‌دهد شامل جامعه، فرهنگ، سیاست و اقتصاد؛ و سه «روندها»یی که کنش این دو را توضیح می‌دهد و دست در دست هم موجب حرکت تاریخ در مسیر زمان می‌شود.

«بازیگران یا عوامل تاریخ‌ساز در تاریخ ایالات متحده عبارت است از جمعیت، نخبگان سیاسی و تجاری، گروه‌های صاحب نفوذ و رسانه. جمعیت این کشور ثابت و یک‌دست نیست بلکه ویژگی‌های نژادی، طبقاتی و جنسیتی به آن تنوع می‌دهد. طی بررسی‌های تاریخی مشخص می‌شود افراد و گروه‌ها حتی اگر از قدرت دور باشند و بازیگر بالفعل نباشند باز بر روندها تأثیر گذارند چون عناصر این مدل یعنی بازیگران، مفاهیم و روندها همگی درهم‌تنیده و مرتبطند و در تعامل با هم عمل می‌کنند. نخبگان نهادهای دولتی و نخبگان غیردولتی که در نظام مالی، صنعتی، تجاری، حقوقی و رسانه‌ای جای دارند، در طول تاریخ ایالات متحده تصمیم‌های مهمی گرفته و در مقاطع حساس مصالحه کرده‌اند.

دکتر شفیعی‌سروستانی:
برای فهم و درک مسائل
آمریکا لازم است تلاش کنیم
تصوراتمان از آن کشور را
به واقعیت نزدیک‌تر کنیم
تا بیش از آنکه اسیر وهم
و تبلیغات شویم آن کشور
را همان‌گونه که هست
بشناسیم و این مهم وظیفه
نهادهای دانشگاهی است
که مسائل را در راستای
فهم و اندیشه آزاد، فارغ از
وهم و تبلیغات بشناسند و
واقعیت‌ها را منتقل کنند.

تحریم و بایکوت، نافرمانی مدنی، اشغال ساختمان‌های دولتی، و تصاحب اموال دولت، مقاومت مسلحانه، و جز آن. تاریخ آمریکا همیشه دوره‌های اعتراضی را به خود دیده و نمونه‌های مقاومت سیاسی، دینی و اجتماعی در آن کم نیست. برای مثال، کوئیکرها و بپتیست‌های قبل از انقلاب آمریکا، مهاجران کارگر عصر مطلا، تحصن‌های دهه ۱۹۶۰ و جنبش‌های حقوق مدنی سیاه‌پوستان، بومیان، لاتینوها، مکزیکی تبارها، مخالفان وال‌استریت، تلاش زنان در راه حقوق برابر. علاوه بر این، مقاومت در برابر آمریکا فقط در داخل آن نیست بلکه از برهه‌ای که پا را از قاره‌اش فراتر نهاد مقاومت مردم سایر نواحی را نیز برانگیخت. از فیلیپینی‌ها در اواخر قرن نوزده گرفته تا اسلام‌گرایان امروز. این‌ها همگی در کتاب آمده است.

«تاریخ آمریکا را باید شناخت چون در مناسبات هر روزمان جا دارد و روزی نیست که خبری از ما و آمریکا در رسانه‌ها نباشد. بی‌شک وقایع امروز ثمرات گذشته است، نه وقایعی اتفاقی. وقایع امروز به گذشته وصل می‌شود و گذشته به کتب تاریخ می‌رود. موضوعات بارها و بارها در تاریخ آمریکا تکرار می‌شود. می‌توان گفت سطرهای تاریخ آمریکا همین الان در حال نوشته شدن است. گذشته هیچ وقت نمی‌میرد حتی نمی‌گذرد.

«در آخر باید بگویم تاریخ مصور آمریکا گامی در جهت شناخت ایالات متحده است و قطعاً خالی از نقص و کمبود نیست. از شما اساتید، خوانندگان و منتقدان می‌خواهم نظرات و دیدگاه‌های خود را بیان فرمایید و به هر چه کامل‌تر شدن این اثر در چاپ‌های بعدی کمک کنید.

«تشکر»

«خدا را شاکرم که توانستیم در کنار هم این کتاب را آماده انتشار کنیم. حضور همه شما گرامیان را در مراسم معرفی و رونمایی کتاب تاریخ مصور آمریکا ارج می‌نهم و آن را فرصتی مناسب

«کنش بازیگران با هم، به‌وسیله روندها و در بستر حوزه‌های جامعه، فرهنگ، سیاست و اقتصاد، چرخه‌های تاریخی چندساله آمریکا را شکل می‌دهد. عملکرد گروه‌های اجتماعی طی روندهای ذکر شده، از نظام سیاسی و اجتماعی حاکم جدا نیست. بازیگران اجتماعی و فرهنگی طی تاریخ به دنبال بهبود وضع موجود، عضویت در ساختار سیاست و قدرت، اصلاح مسائل جامعه چون نژادپرستی، نابردباری دینی و قومی و رسیدن به وضعیت مطلوب اقتصادی اقدام می‌کنند. در آن سوی طیف ساختار سیاسی که از قضا محافظه‌کاری بالایی دارد اصلاحات سریع را به راحتی بر نمی‌تابد بلکه تغییرات تدریجی و قطره‌چکانی، آن هم درون ساختار موجود را تحمل می‌کند. سایر بازیگران و دسته‌های اجتماعی محافظه‌کار به تداوم روند تغییرات کند دامن می‌زنند و در صورتی که ارزش‌هایشان را در معرض تهدید ببینند با استفاده از روندها اقدام عملی می‌کنند. چنین می‌شود که نیروهای اطلاع‌طلب و محافظه‌کار در راه حفظ قدرت، رسیدن به وضعیت اقتصادی مطلوب، فرهنگ و تعریف ارزش‌ها بر اساس معیارهایشان وقایع تاریخ را رقم می‌زنند و چرخه‌های تاریخی را می‌سازند. چرخه‌های تاریخی زمان‌بندی نسلی دارد اما طی زمان سرعت چرخه‌ها و تغییرات اجتماعی در تاریخ این کشور سرعت گرفته است.

«چنانچه مدل نشان می‌دهد آمریکا کشوری پرنوسان است که دلایل و نمودهای آن در کتاب بیان شده است. کشوری است با جمعیتی پیچیده و متنوع. تاریخ ایالات متحده، «کشمکش» مداوم گروه‌های اجتماعی بر سر تعریف هر کدام از وضع مطلوب است. در عین حال، تاریخ ایالات متحده «مقاومت» خواسته و ناخواسته گروه‌های جمعیتی است که هر یک رسیدن به هدف مطلوب خود را در پیش گرفته‌اند. مقاومت در برابر نظم موجود در تاریخ آمریکا کم نیست و نمونه‌های آن در این کتاب فراوان است. اعتراض و راهپیمایی، تحصن، اعتصاب،

سایان، به‌ویژه سلمان رئیس‌اللہی و سایر همکاران ایشان که نقشی ویژه در طراحی و صفحه‌آرایی اثر و آماده‌سازی جلد و قاب ایفا کردند سپاسگزارم. بهزاد فرجی در تهیه اینفوگرافی‌ها زحمت فراوانی کشید. الهام شوشتری‌زاده در آماده‌سازی مطالب اینفوگرافی‌ها کمک‌های شایان و صبورانه‌ای نمود. از آقای مهدی قانونی که صحافی کتاب مدیون هنر اوست نیز سپاسگزارم.

«شایسته است از پدر، مادر، خانواده و همه عزیزانم که با دعای خیر و حمایت‌های بی‌دریغشان در این مسیر پنج ساله یاری‌ام کردند تشکر کنم. از خانم دکتر قاسمی دوست بسیار همراه و دغدغه‌مندم بابت اجرای این مراسم بسیار سپاسگزارم. و تلاش و زحمت سایر دوستانم خانم‌ها دکتر کدخدایی دکتر خوارزمی را ارج می‌نهم. از خانم دکتر افکاری و سرکار خانم جلال‌زاده به‌خاطر همراهی‌شان که جلسه امروز را برگزار فرمودند تشکر می‌کنم.»
پس از تقدیر از کار ارزشمند دکتر شفیعی، این اثر در کتابخانه دانشکده مطالعات جهان رونمایی شد.

می‌دانم تا به رسم ادب از زحمات یکایک کسانی که در اجرای این کار گروهی سهیم بودند تشکر کنم. کتابی که حاصل یک کار جمعی است. این اثر توسط انتشارات سایان و انتشارات کتابستان به چاپ رسیده است. در این مسیر حامد کفاش، مدیر انتشارات سایان، پشتیبانی شایسته تقدیری در خرید منابع، مشاوره در مورد موضوعات و محتوا، آماده‌سازی اثر برای صفحه‌آرایی و ویراستاری محتوایی انجام داد و با راهنمایی‌های امیدبخش خود بنده را در این کار یاری کرد. دکتر سعیدرضا عاملی، رئیس دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، مشاور علمی اثر بود و با دلسوزی و موشکافی نکته‌ها و پیشنهادهای گره‌گشایی از ابتدا تا انتهای کار ارائه نمود. سایر اساتید محترم از جمله دکتر سیدمحمد مرندی، دکتر حسن حسینی، دکتر فؤاد ایزدی، دکتر محمدکاظم سجادپور، دکتر محمدباقر قهرمانی و دکتر سیدمحمد موسوی زحمات شایسته‌ای در مسیر آموزش و تحقیق در حوزه مطالعات آمریکا کشیدند و خود را وام‌دار آموزش‌های آنان می‌دانم. از گروه هنری انتشارات

سخنرانی الکساندر دوگین در دانشکده مطالعات جهان

عنوان «روابط خارجی و ژئوپلیتیکی ایران و روسیه» داشته است. وی سخنان امروز خود را در سه بخش عرضه کرد. در بخش نخست به تبیین ایده و معناشناسی واژه «اوراسیایی» و ژئوپلیتیک آن، در بخش دوم به نظریه‌پردازی چندقطبی‌گرایی در جهان و در بخش سوم از منظر کاربردی به بررسی وضعیت ایران، عراق و سوریه و تقابل آن با آمریکا پرداخت.

به بیان این فیلسوف معاصر روس، در جهان دوقطبی معاصر، قطب اوراسیا برهم‌زننده این جریان دوقطبی می‌تواند عمل کند و جهانی چندقطبی را شکل دهد. این مفهوم صرف جغرافیایی نیست. در دانشگاه‌های آمریکا رشته‌ای با عنوان «شوروی‌شناسی» دایر بوده که امروز به «اوراسیاشناسی» و کنترل آن تبدیل شده است. از واژه اوراسیا دو مفهوم متبادر است: عینی و موضوعی. وی در معرفی تمدنی با عنوان «تمدن اوراسیایی» تأکید داشت این تمدن باید تمدنی مستقل و زوده از نفوذ آمریکا حفظ شود. به نقل از مک‌کین، سیاستمدار آمریکایی، قدرت حاکم بر دنیای امروز را دو قدرت نیروی دریایی و زمینی خواند و افزود: «جنبش اوراسیایی کشور روسیه به دنبال آن است که در برابر جنبش امپریالیستی غرب و تقویت نیروی دریایی، به تقویت نیروی زمینی بپردازد و برای استقلال جغرافیایی و سیاسی این منطقه مبارزه کند.»

در زمان شوروی سابق، آمریکا نیروی دریایی خود را برای مقابله با شوروی تقویت کرد و نفوذ آمریکا در قرن بیستم میلادی به منطقه اوراسیا و کنترل ایران، چین، هند و روسیه از جمله اهداف آمریکا بوده است. اوراسیا موضوع جنگ و صلح نیست بلکه جایگاهی استراتژیک

الکساندر دوگین، فیلسوف معاصر روس، در روز شنبه ۲۶ بهمن ۱۳۹۸ در تالار ملل دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران سخنرانی خود را با عنوان «تمدن‌های حوزه اوراسیا؛ معرفی اندیشه و اثر» ایراد کرد.

اداره این نشست مشترک گروه مطالعات روسیه دانشکده و انجمن ایرانی مطالعات جهان را دکتر فؤاد ایزدی، استادیار گروه مطالعات آمریکای شمالی و رئیس مرکز تحقیقات سیاست خارجی و دیپلماسی عمومی بر عهده داشت.

این فیلسوف روسی مؤلف کتاب‌های بسیاری است، از جمله مجموعه ۲۴ جلدی تمدن که یک جلد آن نیز به تمدن ایرانی اختصاص دارد.

دوگین از بودن دوباره در دانشگاه تهران ابراز خشنودی کرد. وی همچنین سخنرانی دیگری نیز در دانشکده مطالعات جهان با

دوقطبی پرداخت و اتکا به جهان دوقطبی را دیگر مناسب عصر حاضر نشناخت. لذا، ایده اوراسیایی شکلی گسترده تر یافته است و در مرکز آن صرفاً روسیه نیست که قرارداد. وی به آثار کارل اشمیت اشاره کرد که سیاستمدار و طرفدار تقویت نیروی دریایی، مدرنیته و رشد فناوری است. لذا، دوگین بر تقویت نیروی زمینی، تقویت ارزش‌های سنتی از جمله سنن مذهبی و قهرمانی، و احترام به تجربیات نسل‌های پیشین برای مقابله با آن تأکید داشت.

به باور دوگین جهانی‌سازی در جهت تقویت جامعه دریایی و تقویت هژمونی نیروی دریایی است و برای مقابله با آن، مرکزیت زمینی و تقویت بخش نیروی زمینی باید به جد دنبال شود.

وی پیروزی انقلاب اسلامی را سبب‌ساز تقویت هویت ایرانی و اسلامی این کشور دانست که مستقل از هویت غربی در برابر غرب ایستاده است.

دوگین در بخش سوم سخنان خود در تبیین کاربردی نظریه اوراسیایی خود، حضور نیروهای روسیه را در منطقه به‌خصوص در سوریه و در کنار ایران، با هدف مقابله با نظام تک‌قطبی آمریکا و

برای کنترل منطقه و دنیا دارد. در دهه ۱۹۹۰، پس از فروپاشی نظام شوروی، جنبش اوراسیایی در روسیه شکل گرفت که هدف آن مقابله با هژمونی غرب است و تأکید کرد: «روسیه عضو بلامنزاع تمدن جهانی و در عین حال تمدنی مستقل در جهان است. قومیت‌های مختلفی در روسیه ساکن‌اند و لذا، روسیه وارث تمدن‌های گونه‌گون این قومیت‌هاست، از جمله تمدن تورانی (ترکی)، و تمدن آریایی

(ایرانی)». هم در سال ۱۹۹۶ و هم ۲۰۱۰ تا کنون، نتایج بررسی جامعه‌شناسان این مطلب را تأیید می‌کند که ۷۲ درصد افراد در جامعه روس به این سؤال که «آیا تمدن روس تمدنی مستقل از غرب است؟» پاسخ مثبت دادند و تنها ۱۵ درصد روسیه را جزو تمدن غرب می‌شناختند. جنبش اوراسیایی صرفاً ایدئولوژی پوتین، رئیس‌جمهور روسیه، نیست، بلکه روش تفکر ملی مردم روسیه محسوب می‌شود. یلتسین به دنبال لیبرالیسم و تقویت نیروی دریایی بود. پوتین با طرح اوراسیا در اصل مفهومی جدید را پی نیفکند، بلکه سبقه تاریخی آن را تقویت کرده است.

دوگین در بخش نظری سخنان خود، به رشد جهان چندقطبی در برابر جهان

دوگین: جنبش اوراسیایی کشور روسیه به دنبال آن است که در برابر جنبش امپریالیستی غرب و تقویت نیروی دریایی، به تقویت نیروی زمینی بپردازد و برای استقلال جغرافیایی و سیاسی این منطقه مبارزه کند.

دوگین: روسیه عضو بلامنزاع تمدن جهانی و در عین حال تمدنی مستقل در جهان است.

ضعف نظامی شوروی ندانست، چرا که تعداد موشک‌ها و بمب اتم شوروی بسیار بیشتر از آمریکا بود. به لحاظ اقتصادی، شوروی مشکلاتی داشت، اما نظام شوروی به همین شکل نیز می‌توانست دهه‌ها به کار خود ادامه دهد. به باور وی، اندیشه رسیدن به تفاهم با غرب در میان نخبگان شوروی و تبدیل شوروی به یکی از کشورهای اروپای غربی و تشکیل نظامی غربی دلیل اصلی فروپاشی شوروی بود و افزود: «یلتسین برخی از غربگرایان را به دور خود جمع کرد. یکی از این چهره‌های جوان، پوتین بود. برخورد غرب

با شوروی فروپاشیده و روسیه جدید در نهایت به این نقطه ختم شده است که تنها ۱۵ درصد جامعه روسیه خود را غربی می‌دانند و ۷۰ درصد تمدن روسیه را تمدنی مجزا می‌شناسند.» دکتر ایزدی دلیل آن را نوع برخورد غرب عنوان کرد که با وجود تمایل روسیه، این کشور را پس‌زد، به طوری که امروز خود پوتین از منتقدان سیاست غرب است و ادامه داد: «پوتین از ابتدا منتقد غرب نبود، بلکه غربی‌ها پوتین را به پوتین امروز بدل کردند.» به گفته دکتر ایزدی مهم‌ترین نکته سخنان دوگین این است که در الحاق به غرب تنها خواست کشور متمایل به این الحاق ملاک نیست، بلکه غرب نیز باید به این الحاق تمایل داشته باشد. این نشست با پرسش و پاسخ به کار خود خاتمه داد.

دوگین: از آنجا که ایران به ارزش‌های انقلابی و اسلامی خود پایبند است و در جهت ترویج آن در منطقه تلاش می‌کند، اهداف مشترکی با روسیه داراست.

احیای سنت و تمدن خاورمیانه دانست. از آنجا که ایران به ارزش‌های انقلابی و اسلامی خود پایبند است و در جهت ترویج آن در منطقه تلاش می‌کند، اهداف مشترکی با روسیه داراست. دوگین افزود: «به دلیل تفاوت‌های فرهنگی و مذهبی و با توجه به تعارض‌های موجود میان ایران و روسیه، چند دهه پیش وقتی سخن از همکاری و دوستی صمیمانه میان ایران و روسیه گفتم، باعث تعجب همگان بود. امروز، جهان شاهد همکاری خوب این دو کشور است. مشترکات ایدئولوژی ایران و روسیه در همین تمدن حوزه اوراسیایی شکوفا شده است.»

این فیلسوف روس که کتابی در خصوص ترکیه و تمدن آن تألیف کرده است، خاطر نشان کرد در داخل خاک ترکیه نیز نیروهایی وجود دارند که طرفدار همکاری با روسیه‌اند. با این حال سیاست و رویکرد ترکیه متفاوت است.

دوگین در خاتمه ابراز امیدواری کرد که همکاری دولت ایران و روسیه و ملت‌های این دو کشور در کنار تفاهم فرهنگی و مذهبی گسترش بیشتری یابد. ایران و روسیه هر دو در جهت پرهیز از الحاق به غرب پیش می‌روند.

دکتر ایزدی، در سخنان دوگین بر بررسی تجربه روسیه در مواجهه با غرب و فروپاشی شوروی اشاره کرد. وی دلیل آن را در

نشست رونمایی از کتاب روش‌های پژوهش در رسانه‌ها و ارتباطات

نشست بررسی و رونمایی کتاب روش‌های پژوهش در رسانه‌ها و ارتباطات، تألیف آرتور آسابرگر و ترجمه دکتر احسان شاه‌قاسمی و محمدرضا نیرو، در روز یکشنبه ۲۲ دی ۱۳۹۸ در تالار ایران دانشکده مطالعات جهان برگزار شد.

در این نشست با حضور دکتر عادل تقوی، مدیر انتشارات جهاد دانشگاهی و ناشر اثر، دکتر سعیدرضا عاملی، رئیس دانشکده مطالعات جهان، و دکتر ابراهیم محسنی، استادیار دانشکده مطالعات جهان به معرفی و بررسی اثر پرداختند.

دکتر عاملی این اثر را منبع درسی خوبی خواند و سخنان خود را در سه بخش ایراد کرد. در بخش نخست به ارزیابی کار مترجمان، در بخش دوم به معرفی نویسنده و اثر، و در بخش سوم به نقش پژوهش در حل و برون‌رفت از مسائل اجتماعی پرداخت.

این استاد علوم ارتباطات به نقل از نویسنده اثر، این کتاب روشی را مناسب برای عموم پژوهشگران معرفی کرد که صرف‌نظر از تکنیک، با بیانی عامیانه در چهار بخش نگاشته شده است. در بخش نخست به خود پژوهش و مفهوم آن، و به روش پژوهش اسنادی و کتابخانه‌ای و مختصات آن پرداخته است و بر جدید بودن اطلاعات و افزودن به دانش و اطلاعات مخاطب تأکید دارد. در بخش دوم به روش تحلیل متن، و در بخش سوم به روش‌های کیفی تحقیق پرداخته است. بخش چهارم اثر نیز به روش‌های تحقیق کمی اختصاص دارد. در نتیجه‌گیری نیز ۱۹ اختلال یا مغالطه در تحقیق را بیان داشته است.

دکتر عاملی نویسنده را که سفری به ایران و دانشگاه تهران در سال ۱۳۹۶ داشته است دارای سبک بازی با تعابیر در انتقال مفاهیم خواند که این سبک را در این اثر نیز دنبال کرده است و افزود: «برگر با اینکه فردی روش‌شناس نیست، و با بیش از ۸۵ جلد کتاب مرجع، بیشتر جامعه‌شناس و فیلسوف اجتماعی و فردی تلاشگر است که در ۸۸ سالگی همچنان با قوت به کار خود ادامه می‌دهد. وی دارای روش خاص خود است و در تحلیل و نگارش خود استقلال دارد. کارهای او کپی آثار دیگر نیست و از خلاقیت علمی برخوردار است.»

رئیس دانشکده مطالعات جهان با اشاره به اینکه در بسیاری

دکتر عاملی در ارزیابی کار ترجمه این اثر را ستود و گفت: «دکتر شاه‌قاسمی با ترجمه‌های خوب و فراوانی که در حوزه علوم ارتباطات دارد و تسلط به اصطلاحات تخصصی این حوزه و معادل‌های آن،

به یک معنا همه مردم به نوعی پژوهشگرند ولو از تکنیک‌ها روش مطلع نباشند. پژوهشگر اگر بتواند در پهنه ذهن افراد بنشیند، پژوهشی بجا انجام داده است. برگر آزادی از داده را خصیصه پژوهش درست می‌داند، زیرا بر واقعیت‌گرایی تأکید دارد و هدف وی دستیابی به واقعیت است و از یک‌جانبه‌نگری پرهیز می‌کند، لذا، برگر خود را محقق رهاشده از داده می‌داند. رها بودن از قضاوت پیش از تحقیق و در حین آن، سیاست‌گذار را در مسیر واقعیت حرکت خواهد داد. «از این منظر می‌توان برگر را با پست‌مدرن‌ها گره زد که آشنایی‌زدایی (defamiliarization) را در فهم پدیده‌ها مطرح می‌کنند.

این استاد پژوهشگر در علوم ارتباطات و رسانه یکی از مشکلات در روش مصاحبه را بی‌توجهی به پاسخ بیان داشت. در روش‌های تحقیق کمی هم سؤال و هم پاسخ در چارچوبی قطعی به مخاطب تحمیل می‌شود. در مصاحبه این فضا بازتر است ولی برگر به پنج نکته اشاره دارد مبنی بر اینکه مصاحبه‌شونده حقیقت را بیان نمی‌دارد؛ (۱) مردم همیشه همه حقیقت را نمی‌گویند؛ (۲) موارد را با جزئیات به یاد نمی‌آورند؛ (۳) همیشه اطلاعات سودمندی ندارند؛ (۴) چیزی را به شما می‌گویند که فکر می‌کنند شما می‌خواهید بشنوید؛ (۵) از زبان به روش‌های مختلف استفاده می‌کنند و این موجب می‌شود که بعد تفسیری در پاسخ‌ها بیشتر شود.

دبیر شورای انقلاب فرهنگی، پژوهش را برای فهم و حل مسئله

دکتر عاملی: دکتر شاه‌قاسمی با ترجمه‌های خوب و فراوانی که در حوزه علوم ارتباطات دارد و تسلط به اصطلاحات تخصصی این حوزه و معادل‌های آن، مترجمی چیره‌دست در این حوزه است.

دکتر عاملی: در بسیاری از کتاب‌های روش تحقیق، مباحث پیمایش و روش‌های کیفی بسیار شبیه به هم است و در بست‌ها با هم تفاوت‌هایی جزئی دارد، بدون آنکه در بیان ایده‌های خود نوآوری در مثال‌واره‌ها داشته باشد.

دکتر عاملی: پژوهشگر اگر بتواند در پهنه ذهن افراد بنشیند، پژوهشی بجا انجام داده است.

از کتاب‌های روش تحقیق، مباحث پیمایش و روش‌های کیفی بسیار شبیه به هم است و در بست‌ها با هم تفاوت‌هایی جزئی دارد، بدون آنکه در بیان ایده‌های خود نوآوری در مثال‌واره‌ها داشته باشد گفت: «برگر با وجودی که به اهمیت روش واقف است، در این اثر به دنبال نوشتن کتاب روش تحقیق بر پایه تکنیک‌های تحقیق نبوده است، بلکه با بیانی شیوا، به دنبال تفسیر و فلسفه روش تحقیق بوده است.» از این روست که برای مثال در خصوص نمونه‌گیری، روش‌های نمونه‌گیری و محاسبات نمونه‌گیری اشاره چندانی در بخش پیمایش اثر به چشم نمی‌خورد. دکتر عاملی این نقد را به اثر وارد دانست که روش کتابخانه‌ای و استنادی از ظرف روش کیفی خارج و روش‌های تحلیل متنی را که عمدتاً کیفی است

و در ذیل آن تعریف می‌شود، از آن جدا کرده است. دکتر عاملی به کتاب خود با عنوان روش‌های تحقیق در مطالعات فرهنگی و رسانه اشاره کرد که در آن به معرفی چهل نوع روش پرداخته است و گفت روشن است که برگر همه انواع روش‌های تحقیق کمی و کیفی را در این کتاب منعکس نکرده است.

دکتر عاملی در بخش دیگری از سخنان خود به معرفی ماهیت پژوهش پرداخت و به نقل از برگر، همه افراد را در زندگی روزمره در حال پژوهش خواند و گفت: «برگر پژوهش را به کار محققان منحصر نمی‌داند. روزانه همه ما به دنبال فهم بسیاری از مسائل و کشف بسیاری از حقایق در امور روزمره زندگی هستیم، پس

دانست و اختلال‌ها و واسطه‌هایی را که مانع درک مسئله و مانع حل مسئله می‌شود مهم قلمداد کرد. وی به وقایع تأسف بار اخیر در کشور اشاره کرد و گفت: «سقوط هواپیمای مسافربری حامل گروهی از فرهیختگان، اندیشمندان و پژوهشگران درجه یک میهنمان گرچه دل هر فردی را به درد می‌آورد و اتفاق مسئولیت‌برانگیزی است، اگر نگاه حل مسئله در آن دنبال می‌شد و در همان روز نخست، تدبیر و حقیقت بیان می‌شد و تأخیر در بیان وجود نمی‌داشت، اختلال رابطه مردم با مسئولان و بی‌اعتمادی به آن‌ها را شکل نمی‌داد. در این شرایط برخی مداخله‌کنندگان در فهم

دکتر عاملی: برخی مداخله‌کنندگان در فهم نیز وارد می‌شوند و شروع به تحمیل معنا نسبت به وقایع اجتماعی می‌کنند و مثلاً خطای یک فرد یا حتی یک سیستم را خطای همه نظام قلم می‌زنند و مسئله‌ای اجتماعی را تبدیل به مثلاً بحران بدون راه‌حل اجتماعی می‌کنند.

بدون راه‌حل اجتماعی می‌کنند. محقق باید به دنبال حاق واقعیت برود. امروزه، با به‌وجود آمدن فضای مجازی، رسانه‌های اجتماعی، و کانال‌ها درک واقعیت به همان صورتی که هست کاری دشوار است. در رسانه‌های اجتماعی فراخور جستجوی فرد، فضای زندگی درست می‌شود و فرد را در این تصور خود غوطه‌ور نگاه می‌دارد که جز این، فضای دیگری نیست.»

دکتر عاملی در خاتمه سخنان خود جامعه علمی و پژوهشی کشور را به سمت یافتن راه‌حل دعوت کرد و افزود: «مسئله با مشکل متفاوت است. مشکل یعنی بن‌بست و مسیری است که برون‌رفت از

آن وجود ندارد. ولی مسئله دارای معلومات و مجهولات است. تبدیل مجهولات به معلومات هنر کسی است که تحقیق معطوف به حل مسئله را دنبال می‌کند. هر مسئله‌ای امکان حل دارد زیرا انسان موجودی توانمند و دارای خلاقیت و نوآوری‌های ذهنی است، پس نیازمند مواجهه علمی و تخصصی با مسائل اجتماعی هستیم.»

دکتر عادل تقوی، فعالیت انتشارات جهاد دانشگاهی را از سال ۱۳۵۹ بیان داشت که زیر نظر معاونت فرهنگی به فعالیت پرداخته است. این ناشر در کنار تدوین و نشر و توزیع کتاب، مباحث فرهنگی در حوزه کتاب و کتابخوانی را نیز برنامه‌ریزی و اجرا می‌کند. وی به جشنواره کتاب سال دانشجویی اشاره کرد که تا کنون ۲۶ دوره برگزار شده است و افزود: «هدف این جشنواره شناسایی و تشویق دانشجویانی است که به ترجمه و تألیف کتاب علاقه‌مندند.» رئیس انتشارات جهاد دانشگاهی اتفاق مبارک در این جشنواره را برخلاف جشنواره‌های دیگر، در این دانست که پس از مراسم اختتامیه و تقدیر از منتخبان جشنواره، این افراد را رها نمی‌کنند و به حمایت خود از ایشان ادامه می‌دهند. از این افراد برای همکاری با جهاد

نیز وارد می‌شوند و شروع به تحمیل معنا نسبت به وقایع اجتماعی می‌کنند و مثلاً خطای یک فرد یا حتی یک سیستم را خطای همه نظام قلم می‌زنند و مسئله‌ای اجتماعی را تبدیل به مثلاً بحران

اندوخته پژوهشگر می‌افزاید تا در پژوهش بعدی به کار گرفته شود و از نواقص کار بکاهد. وی گفت: «re» در واژه research دقیقاً بر تداوم و پیوسته و دائمی بودن فرایند پژوهش دلالت دارد که در هر مقطع قدری بهبود می‌یابد ولی هرگز به کفایت نمی‌رسد.» این کتاب با زبانی شیوا بیان می‌دارد که هم باید به هدف پژوهش دقت داشت و مستندات لازم را گردآورد تا بتوان به درک بهتری از مسئله و داده‌های قابل‌اتکاتری رسید.

دکتر محسنی پیشنهادهایی هم برای تکمیل محتوای اثر داشت و گفت: «کتاب‌هایی که به روش‌های متعدد می‌پردازند از این نظر نیز ضعف دارند که در کنار قابلیت نقد و درکی که به خواننده می‌بخشد، این توهم را در خواننده ایجاد می‌کند که با خواندن این اثر و با استفاده از این روش می‌توانم به نیاز خود یا نهاد مورد نظر پاسخ دهم.» استفاده صنعتی از این روش‌ها که جزییات هر یک کتاب‌های متعددی را شامل می‌شود، خطر بالقوه‌ای در نتایج به بار خواهد داشت. وی ذکر این مطلب را در مقدمه اثر ضروری دانست که اثر آشنایی افراد با مفاهیم و روش‌هاست و لزوماً به‌منزله دستورالعمل اجرایی این روش‌ها نیست. پیشنهاد دیگر وی برای

دکتر محسنی: در این کتاب تلاش شده میان روش‌های کمی و کیفی آشتی برقرار شود.

دانشگاهی و تولید محتوا بر اساس موضوعات و اولویت‌های جهاد در رفع نیازهای کشور زیر نظر استادان هر رشته دعوت به‌عمل می‌آید، از جمله در موضوعاتی مثل سیاستگذاری فرهنگی و مطالعات در این حوزه، و سواد رسانه‌ای و مطالعات در رسانه. دکتر تقوی کتاب روش‌های پژوهش در رسانه‌ها و ارتباطات را یکی از همین موارد دانست.

دکتر محسنی، از چند منظر کتاب روش‌های

پژوهش در رسانه‌ها و ارتباطات را ارزش‌مند خواند. نخست آنکه کتابی جامع و به زبانی ساده و روان است و مخاطب را با مبانی و روش‌های پژوهش آشنا می‌سازد. جنبه ارزشی دیگر کتاب بنا به تجربه ۱۵ساله دکتر محسنی در عرصه پژوهش درباره افکار عمومی، پرهیز آن از تعصبات روشی است و افزود: «در این کتاب تلاش شده میان روش‌های کمی و کیفی آشتی برقرار شود. و به پژوهشگران یادآور می‌شود که ما نیاز هم به داده داریم و هم به آزادبودن از داده.»

جنبه سوم ارزشی کتاب به بیان وی، یادآوری این مهم است که پژوهش کاری مقطعی نیست، بلکه فرایندی است مستمر که مدام بر

داده است. این استاد رسانه از جهاد دانشگاهی به‌ویژه دکتر تقوی و دکتر اکبرزاده، به‌دلیل درک ارزش زمان و حفظ روزآمدی منابع در این حوزه و انتشار به‌موقع این اثر تشکر و قدردانی کرد و از ادامه همکاری خود با تیم جوان و بانگیزه جهاد دانشگاه خرسندی بود. دکتر شاه‌قاسمی در معرفی مؤلف اثر، که سابقه برگزاری کارگاه با وی را در دانشکده و در شهرهای مختلف ایران داشته است، گفت:

دکتر شاه قاسمی: به‌روز بودن در حوزه رسانه مبنا و اساس کار در این حوزه است و مدام باید منابع را به‌روز کرد.

«برگر نسخه ۲۰۱۷ این کتاب را به دکتر عاملی، به‌دلیل میزبانی خوبشان در این سفر، تقدیم کردند.» وی زبان اثر را زبانی شیوا، ساده و مناسب برای دانشجویان مقطع کارشناسی خواند که بیش از ۳۰۰۰ ارجاع در بیش از ۱۰۰ دانشگاه در دنیا داشته است. در خاتمه این نشست، پس از تقدیر از مترجمان اثر، با هدایت دکتر فریبا افکاری، رئیس کتابخانه دانشکده مطالعات جهان، از این اثر در کتابخانه دانشکده رونمایی شد. همچنین، این اثر با ۲۰ درصد تخفیف به علاقه‌مندان عرضه شد.

بهبود محتوا، اشاره به این مطلب است که عدول از هر یک از این روش‌ها چه خطاها و سوگیری‌هایی را بر یافته‌ها وارد می‌سازد. نکته آخر پیشنهادی وی ذکر این نکته بود که بخشی از پژوهش علم و قابل‌ذکر در اثر و بیان اجزاست. بخشی از آن نیز هنر است که با تجربه و طی فرایند کسب می‌شود و افزود: «پرداختن به جنبه هنری کار پژوهش عرصه‌ای است که باید به آن بیشتر بپردازیم.»

دکتر محسنی در خاتمه این اثر را منبع درسی مفیدی ارزیابی کرد. دکتر شاه‌قاسمی، بر مدت زمان انتشار کتاب اشاره داشت که در ۸ ماه منتشر شده است و افزود: «به‌روز بودن در حوزه رسانه مبنا و اساس کار در این حوزه است و مدام باید منابع را به‌روز کرد.» وی ضمن انتقاد از اینکه بیشتر منابع ترجمه‌ای است تا تألیفی، بر اصل حفظ روزآمدی تأکید مضاعف داشت. همچنین، به کتاب‌های در نوبت چاپی اشاره داشت که ۶ سال پیش ترجمه کرده است و هنوز منتشر نشده و به دلیل گذر زمان روزآمدی خود را از دست

نشست تخصصی بررسی استیضاح دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا

اصلاح شود. با گذشت زمان ترامپ نشان داد که تغییرپذیر نیست و به دنبال آن فشارها بر ترامپ افزایش یافت. به گفته دکتر ایزدی، «دموکرات‌ها در این پروژه موفق نبودند.» این استاد مطالعات آمریکا از اصطلاح fishing Expedition استفاده کرد دال بر اینکه دموکرات‌ها با وجود آنکه می‌دانستند با باز کردن پرونده‌هایی مثل همکاری ترامپ با روسیه در جریان انتخابات، به جایی نخواهند رسید، به امید رسیدن به جایی و چیزی پرونده را باز کردند. این پرونده ناکام ماند و داستان اوکراین از سر گرفته شد. به اعتقاد دکتر ایزدی، دموکرات‌ها در پی آن‌اند که با شروع سال جدید میلادی دست‌کم به لحاظ تبلیغاتی و سیاسی ترامپ نتواند با اعلام شکست ادعاهای ذکر شده از آن بهره‌برداری کند. به گفته وی در این روند اخراج ترامپ از کاخ سفید دنبال نمی‌شود. در نظرسنجی‌ها نیز مخالفت با موضوع استیضاح بارزتر شده است.

دکتر ایزدی در پاسخ به چرایی جریان استیضاح، به ذکر چهار دلیل در بررسی قدرت آمریکا پرداخت: قدرت اقتصادی، قدرت نظامی، نهادسازی (institutions)، و قدرت نرم. آمریکا در حوزه نهادسازی با چالش روبه‌روست، از جمله با کنگره و نهاد ریاست‌جمهوری. این در حالی است که در جریان استیضاح نیکسون چنین چالشی میان نهادها

نشست تخصصی «بررسی استیضاح دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا»، در روز دوشنبه ۹ دی ۱۳۹۸ در تالار حنانه دانشکده مطالعات جهان برگزار شد.

در این نشست که با هماهنگی گروه مطالعات آمریکای شمالی دانشکده و همکاری انجمن ایرانی مطالعات جهان برگزار شد دکتر فؤاد ایزدی، استادیار گروه مطالعات آمریکای شمالی، دانشگاه

تهران، دکتر ابراهیم محسنی، استادیار گروه مطالعات ایران، دانشگاه تهران، دکتر حسن حسینی، استادیار گروه مطالعات آمریکای شمالی، سخنرانی کردند.

دکتر ایزدی، نخستین سخنران نشست تخصصی بررسی استیضاح دونالد ترامپ با عنوان «ساختارها، قواعد و فرایندها» به سه سؤال کلیدی پاسخ گفت: چیستی و چرایی آنچه در حال وقوع است؟ ما در برابر آن چه باید بکنیم؟ دکتر ایزدی در پاسخ به چیستی آنچه در حال وقوع است، به زمانی بازگشت که با پیروزی ترامپ در انتخابات ریاست جمهوری،

به دموکرات‌ها شوکی وارد شد که نتوانستند آن را بپذیرند و بیرون کردن ترامپ از کاخ سفید و گروه متعادل‌تر مدیریت وی را دنبال کردند. در سال ۲۰۱۶ نیز این ذهنیت در برخی پدیدار شد که شاید باید رئیس‌جمهور شدن ترامپ، تحولی در وی رخ دهد و

دکتر ایزدی:
سیاست آمریکا
در مواجهه با
مشکلات داخلی،
موشک‌پراکنی بوده
است که در دوران
کلینتون نیز شاهد
آن بوده‌ایم.

را ترامپ می‌دانند و برخی بر این باورند که ممکن است برای آینده کشور مفید نیز باشد.»

در نوامبر ۲۰۲۰ سی‌وسه کرسی، ۲۳ کرسی جمهوری خواهان و ۱۲ کرسی دموکرات‌ها (مستقلان مشترک)، در سنا به رأی گذاشته خواهد شد. چهار تا شش کرسی جمهوری خواهان در معرض خطر خواهد بود که دو کرسی مربوط به ایالت‌های رقیب است و یک کرسی دموکرات‌ها در آلاباما در خطر است. افزایش سه کرسی

دموکرات‌ها شرایط را تغییر خواهد داد. با این تغییرات ممکن است جمهوری خواهان مجبور شوند بسته به شرایط ایالتی خود از حزب جدا شوند و رأی به عزل ترامپ دهند. از طرفی، جداشدن از حزب هزینه‌های خود را خواهد داشت. به گفته دکتر محسنی، داده‌های جدید در سطح ایالتی به خصوص ایالت‌های کلیدی برای جمهوری خواهان، لازم است تا آینده ترامپ را روشن تر سازد.

دکتر حسینی، در سخنرانی خود با عنوان «آینده، حال و گذشته آمریکا» بر بازنگری در مطالعات کشورها تأکید داشت و به رصد رسانه‌ای برای شناخت از وضعیت کشورها و شناخت بهتر خارج از قاعده کتاب‌ها اشاره کرد. تأکید وی بیشتر بر رسانه رادیو و تأثیر آن بر افکار عمومی بود و افزود: «دان ایمنس در هفته پیش در سن ۷۹ سالگی فوت کرد. کسانی که به برنامه‌های رادیویی آمریکا گوش می‌دهند، با این تحلیلگر سیاسی به خوبی آشنایند.» به باور این استاد آمریکاشناس، آمریکا به طرف جنگی سرد در حال پیشرفت است و افزود: «مانند همه تمدن‌ها که متولد می‌شود، رشد می‌کنند و تکامل می‌یابند، به تدریج تزلزل پیدا می‌کنند و کم‌کم به سمت سقوط پیش می‌روند، تمدن آمریکا نیز چنین روندی را طی می‌کند. در آمریکا مفهومی با عنوان استثناگرایی (American Exceptionalism) وجود دارد که تمدن این کشور را مستثنی از سایر تمدن‌ها فرض می‌کند. کسانی که پایه‌گذار آمریکا بوده‌اند می‌دانستند که آمریکا زمانی تمام خواهد شد و به دنبال چگونگی و زمان آن بوده‌اند و این گفتمان کنونی است.» دکتر حسینی به

دکتر محسنی:
این میزان
دوقطبی بودن
در آمریکا باعث
خستگی شده است.

وجود نداشت. از طرفی، دموکرات‌ها علیه ترامپ اعلام جرم نکرده‌اند و جرمی حادث نشده است که استیضاح را قانونی نماید. این چالش در سایر حوزه‌ها از جمله اقتصاد، نظامی و قدرت نرم تأثیرگذار بوده و موجب انسداد سیاسی شده است. دکتر ایزدی در پاسخ به سؤال سوم خود، هوشیاری ایران و افزایش دانش درباره اوضاع آمریکا را در برابر این وقایع لازم دانست و افزود: «سیاست آمریکا در مواجهه با مشکلات داخلی،

موشک‌پراکنی بوده است که در دوران کلینتون نیز شاهد آن بوده‌ایم. شرایط موجود هم می‌تواند تهدیدی برای ما باشد و هم فرصت. به هم ریختن این ساختار در آمریکا می‌تواند فرصتی برای ما باشد، زیرا این درگیری داخلی، فرصت انجام کارهای دیگر را از آمریکاییان می‌گیرد. از طرفی با کاهش اعتماد ترامپ به deep State تهدیدی برای ایران محسوب می‌شود.»

دکتر محسنی، با عنوان «افکار عمومی و نخبگان» به بررسی افکار عمومی آمریکا درباره استیضاح و عزل ترامپ در دو بخش پرداخت (تا ده روز گذشته، و از ده روز گذشته تا امروز). تا ده روز پیش رضایت از عملکرد ترامپ افزایش داشت و استیضاح به تثبیت جایگاه ترامپ که با تزلزل همراه شده بود کمک کرده است. نگرانی آمریکاییان این بود که آیا شرایط مطلوب اقتصادی در آمریکا ادامه خواهد داشت یا به زودی آمریکا وارد رکود اقتصادی بسیار شدیدی خواهد شد. و رای آمار نظرسنجی، جریانی دوقطبی در جامعه آمریکا در حال شکل‌گیری است که تضعیف‌کننده نهادهاست. ۸۵ درصد دموکرات‌ها موافق با عزل ترامپ‌اند و جمهوری خواهان با آرای ثابت مخالف‌اند. تغییر در آرای عمومی صرف‌نظر از افزایش تعداد دموکرات‌ها، افزایش مستقلان است.

از ده روز گذشته تا کنون، و در آخرین روزهای پایانی سال میلادی، موافقان استیضاح ترامپ افزایش یافته و این فاصله با ورود مستقلان چشمگیرتر شده است. دکتر محسنی افزود: «این میزان دوقطبی بودن در آمریکا باعث خستگی شده است. برخی دلیل آن

درد که در انتخابات خود را نشان نمی‌دهد و این انگاره‌ها سرنوشت جامعه آمریکا را مشخص خواهد کرد. تعیین اولویت میان سه سطح دولت، جامعه و اقتصاد جای تفسیر و بررسی دارد. در مطالعات آمریکا، بحث فقط مباحث سیاسی نیست. دانشجویان در جایگاه محقق باید از ولنگاری پژوهشی به جد پرهیز و الگوهای پژوهشی را دقیق رعایت کنند. روایت، واقعیت و حقیقتی که از آمریکا وجود دارد با یکدیگر متفاوت است و پژوهشگر باید بدان توجه داشته باشد.»

روندشناسی و آینده‌پژوهشی از دیگر مواردی بود که این استاد گروه مطالعات آمریکا به دانشجویان توصیه کرد. خاتمه‌بخش سخنان دکتر حسینی، اشاره به آخرین نسخه فیلم جنگ ستارگان بود. این فیلم بسته به جامعه مورد پخش، نسخه‌های متعددی داشته است و این نشان از تغییر جامعه دارد. تغییر جامعه نیز بر تغییر دولت تأثیر بر جای خواهد گذاشت.

این نشست با پرسش حضار و پاسخ سخنرانان به کار خود خاتمه داد.

کتاب ادوارد گیبین در سال ۱۷۷۶ و در زمان انقلاب آمریکا اشاره کرد که از همان زمان این بحث دغدغه آمریکاییان بوده است. وی به سقوط روم اشاره داشت که بر اثر جنگ خارجی و زلزله و سقوط داخلی در هم شکست.

دکتر حسینی:
مانند همه تمدن‌ها که متولد می‌شود، رشد می‌کنند و تکامل می‌یابند، به تدریج زلزله پیدا می‌کنند و کم‌کم به سمت سقوط پیش می‌روند، تمدن آمریکا نیز چنین روندی را طی می‌کند.

این استاد گروه مطالعات آمریکا نظریه «عملکرد پاندولی» را به کار برد و از سه سطح در جامعه آمریکا سخن گفت: چپ، راست و مرکزی. نهادهای سیاسی و راجل سیاسی دائم در حال تغییرند، ولی سیستم ثابت است که اساس آن قانون اساسی و ساختار تعریف‌شده در آمریکا است. دکتر حسینی به کتاب سه ستون (The Third Pillar) در سال ۲۰۱۹ اشاره کرد و افزود: «جامعه آمریکا فقط دولت آمریکا نیست.

جامعه آمریکا ترکیبی است از سه مؤلفه. مهم‌تر از دولت آمریکا، بازار و اقتصاد، و جامعه و مردم است.» وی با توجه به دیدگاه تمدنی خود و زوال و نابودی تمدن‌ها از جمله تمدن آمریکا، به جابه‌جایی مجسمه‌ای با عنوان «شایعات جنگ» از نیویورک به ویرجینیا اشاره کرد و ادامه داد: «انگاره‌هایی در جامعه آمریکا وجود

مصاحبه خبرگزاری ایرنا با رئیس دبیرخانه کنفرانس بین‌المللی صلح و حل‌منزاعه

این استاد دانشگاه برگزاری این کنفرانس را در راستای ایفای نقش دانشگاه تهران برای انجام مسئولیت‌های اجتماعی‌اش برشمرد و خاطرنشان کرد: یکی از مسائل مهم امروز جامعه، منطقه و عرصه بین‌المللی، موضوع جنگ، منازعه، تضاد و تقابل است. به همین خاطر لازم بود این موضوع از نظر آکادمیک، به صورت علمی و بیطرفانه و با رویکرد کاربردی مورد بررسی قرار گیرد.

جزئیات کامل خبر به دو زبان فارسی و عربی در وبگاه دانشکده به نشانی <https://fws.ut.ac.ir/2020/02/15/9798/> موجود است. متذکر می‌شود، با توجه به شرایط جهانی، به‌دلیل شیوع کرونا، برگزاری این کنفرانس به ۳ و ۴ آذر ۱۳۹۹ موکول شده است.

دکتر علی‌اکبر علیخانی، رئیس دبیرخانه دائمی کنفرانس بین‌المللی صلح و حل‌منزاعه در مصاحبه با خبرگزاری ایرنا از برگزاری این کنفرانس در خردادماه آینده خبر داد و گفت: ۳۰ بهمن امسال آخرین مهلت ارسال چکیده مقالات به دبیرخانه این کنفرانس است.

وی با بیان اینکه کنفرانس بین‌المللی صلح و حل‌منزاعه از دو بخش صلح‌سازی و حل‌منزاعه تشکیل می‌شود، اظهار داشت: صلح و حل‌منزاعه دو مفهوم مرتبط با یکدیگر است. وقتی صلح وجود دارد، منازعه‌ای هم در کار نیست. وقتی صلح تضعیف می‌شود، به‌تدریج وارد منازعه می‌شویم و بخش اعظمی از مسائل جوامع بشری هم به مسائل پس از منازعه برمی‌گردد.

افتخارات

کتاب دکتر رحماندوست برنده دومین دوره جایزه منطقه‌ای کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو

استانی مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران و جمعی از مسئولان فرهنگی و نویسندگان هندی برگزار شد.

در این مراسم در بخش ترجمه کتاب مفقود سوم، تألیف دکتر مجتبی رحماندوست، دانشیار گروه مطالعات غرب آسیا و آفریقای شمالی دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، شایسته تقدیر شناخته شد. این اثر را دکتر کلیم اصغر، از فارسی و زبان اردو با عنوان تیسرا لایه پته ترجمه کرده است.

دومین دوره جایزه منطقه‌ای کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو، هند در روز چهارشنبه ۱۸ دی ۱۳۹۸ در مرکز بین‌المللی هند با حضور محسن جوادی، معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نیکام حسینی پور، مدیرعامل مؤسسه خانه کتاب، علی چگینی، سفیر ایران در هند، محمدعلی ربانی، رایزن فرهنگی ایران در هند، احمدعلی حیدری، دبیر علمی جایزه جهانی کتاب سال، رجبعلی سالاریان، مدیر نمایشگاه‌های

انتخاب دکتر احسان رسولی نژاد به عنوان پژوهشگر همکار دانشگاه UEH

دکتر احسان رسولی نژاد، استادیار گروه مطالعات روسیه، به مدت سه سال به عنوان پژوهشگر همکار در مؤسسه پژوهش‌های کسب و کار دانشگاه UEH ویتنام انتخاب شد.

مؤسسه پژوهش‌های کسب و کار دانشگاه UEH ویتنام رتبه نخست را در میان مؤسسات تحقیقات اقتصادی کشور ویتنام داراست و حوزه تحقیقات وسیعی، از جمله اقتصاد مناطق مختلف جهان، را شامل می‌شود. این مؤسسه همکاری‌های علمی مشترک با مؤسسات و دانشگاه‌های استرالیا، انگلستان، چین، ژاپن، کره جنوبی، روسیه و سنگاپور دارد.

شایان ذکر است که دانشگاه UEH (دانشگاه اقتصاد هو چی میای)، رتبه نخست رشته علوم اقتصادی را در ویتنام داراست.

انتصاب جناب آقای دکتر مهدی سنایی، پیرو حکم وزیر محترم امور خارجه، به عنوان مشاور ارشد وزیر امور خارجه

سخنرانی مشاور بین الملل دانشکده در دانشگاه ورشو

دکتر امیربهرام عرباحمدی در
دپارتمان فرهنگ و زبان های آفریقایی
دانشگاه ورشو لهستان با حضور
اساتید و دانشجویان این دپارتمان
پنج سخنرانی داشت.

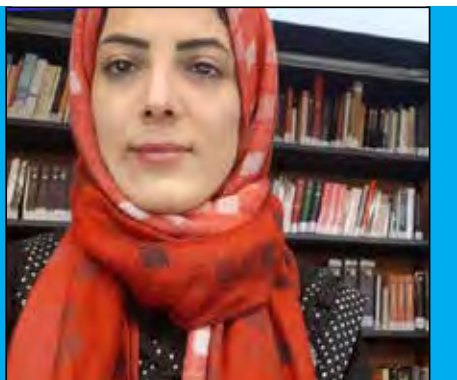

دکتر عرباحمدی، مشاور
بین الملل دانشکده مطالعات جهان
و مدیر گروه مطالعات آفریقایی این
دانشکده، طی روزهای ۱۳ تا ۱۵ اسفند
۱۳۹۸ با پنج سخنرانی تخصصی در
ارتباط با مشترکات فرهنگی - تمدنی
ایران و شرق آفریقا در دانشگاه ورشو،
به سؤال های حاضران پاسخ گفت.

گزیده‌ای از دیدنی‌های مادرید

دکتر الهه نوری غلامی‌زاده، فارغ‌التحصیل و استاد مدعو گروه مطالعات آمریکا

«سفر امری اجتناب‌ناپذیر است و عطش برای سفر نشانه بارز نبوغ است.»

انریکه خاریدیل پونسلا (نویسنده اسپانیایی)

سفر کردن سرشار از لحظات ناب است که وصف برخی از آن‌ها در قالب کلمات نمی‌گنجد، اما همین وصف‌ناپذیری سفر است که خود باعث می‌شود که یکایک ما به‌رغم خواندن و شنیدن تجربیات دیگران، باز هم چمدان خویش را برداریم و با شوق به‌سوی کسب تجربه خود از مناطق مختلف جهان گام برداریم. آنچه در ادامه خواهیم خواند، روایتی است از تجربه چند ماه زندگی در شهر مادرید، پایتخت کشور اسپانیا که به‌علت اختصار در کلام، در واقع گریز کلی است بر جاذبه‌های این کلانشهر قدیمی.

مادرید پایتخت اسپانیا، یکی از ۱۷ بخش خودمختار این کشور است. سکونت در این شهر از عصر حجر آغاز شده است، اما پیدایش آن به‌عنوان یک هسته شهری به قرن نهم بازمی‌گردد، زمانی که امیر محمد بن عبدالرحمان، موسوم به امیر محمد اول، پادشاه قرطبه، قلعه کوچکی را در جوار رودخانه‌مانزانارس، در محل کنونی کاخ سلطنتی (Palacio Real)، بنا کرد. هر چند که خاستگاه‌های مختلفی برای نام مادرید معرفی شده است، اما مهم‌ترین مورد به این موضوع اشاره دارد که در قرن نهم، شهری پیرامون قلعه امیر محمد اول شکل گرفت که ال‌مجریط (به‌معنای منبع آب) نامیده شد و بعدها با اندکی تغییر در تلفظ، مادرید نام گرفت. مادرید پس از پشت سر گذاشتن تحولات تاریخی گوناگون در سال ۱۵۶۱، از سوی پادشاه فیلیپ دوم اسپانیا مقر دربار سلطنت انتخاب شد. بنابراین، می‌توان گفت که از دوران رنسانس (قرن شانزدهم) تاکنون مادرید پایتخت اسپانیا بوده است، به‌استثنای دو برهه زمانی: سال‌های ۱۶۰۱ تا ۱۶۰۶ که پایتخت به وایادولید انتقال یافت و دوران جنگ مدنی که پایتخت ابتدا به والنسیا و سپس بارسلونا و سپس بورگوس منتقل شد.

اقلیم مادرید مدیترانه‌ای و البته از نوع نیمه‌خشک است. به‌عبارت دیگر، هوای مادرید، نسبت به بسیاری از کلانشهرهای اروپایی، از رطوبت کمتری برخوردار است و همین هوا گاهی ساکنان این شهر را از سوز سرمای زمستان و گرمای روزهای طولانی تابستان به شکایت وامی‌دارد. اما مسلماً بهار سرمست از عطر شکوفه‌های نورسیده و پاییز رنگین این کلانشهر پرجاذبه بسیار دل‌انگیز تر و

مطبوع‌تر است.

همان‌طور که بسیاری از ما می‌دانیم، مادرید یکی از برجسته‌ترین مقاصد گردشگری جهان است. دروازه آهن (Puerta de Hierro) بناشده در سال ۱۷۵۵ به دستور شاه فرناندوی ششم، دروازه سنت وینسنت (Puerta de San Vicent) بناشده در سال ۱۷۷۵ توسط معمار ایتالیایی فرانچسکو ساباتینی، دروازه آکالا (Puerta de Alcalá) بناشده در سال ۱۷۷۸ توسط شاه کارلوس سوم و دروازه تولدو (Puerta de Toledo) بناشده در سال ۱۸۲۷ توسط شاه فرناندوی هفتم، چهار دروازه اصلی مادرید است که در قرون گذشته (از نیمه دوم قرن هجده تا اوایل قرن نوزده) بناهای منتهی به مرکز این شهر ساخته شد.

دروازه آهن هم‌اکنون در محله مونکلوآ دور از مرکز شهر مادرید قرار دارد و پایانه اتوبوسرانی واقع در نزدیکی آن شما را راهی سایر شهرهای اسپانیا می‌کند.

دروازه سنت وینسنت در نزدیکی میدان تاریخی اسپانیا (Plaza de España) قرار دارد که نه‌تنها مجسمه میگل د سروانتس را در خود جای داده است، بلکه با اندکی قدم‌زدن در محلات اطرف میدان می‌توان به معبد دبود (Templo de Debod) رسید. معبد دبود عبادتگاه متعلق به ایزیس، رب‌النوع مصر باستان، است که در سال ۱۹۶۸، به پاس کمک‌های اسپانیا در حفاظت از معبد ابوسمبل، کشور مصر این معبد را به اسپانیا هدیه کرد. مشاهده غروب چشم‌نواز مادرید در پارک دل اوئسته (Parque del Oeste) از تجربیاتی است که از خاطر هیچ گردشگری پاک نمی‌شود. البته کاخ سلطنتی (Palacio Real) نیز با باغ‌ها و بناهای باشکوهش که سرگذشتی به اندازه تاریخ اسپانیا دارد، در نزدیکی میدان اسپانیا

قرار دارد. همچنین لازم به ذکر است که میدان اسپانیا در انتهای غربی گرانویا (Gran Vía) قرار دارد. خیابان گرانویا، به معنای خیابان بزرگ، یکی از جاذبه‌های گردشگری قدیمی مادرید است که از سمت غرب به میدان اسپانیا می‌رسد و از سمت شرق با خیابان آلکالا تقاطع دارد. این خیابان با ساختمان‌های باشکوه مزین به سبک‌های معماری برجسته اروپا، مرکزهای خرید پرهیاهو، اپراهای جذاب، تئاترها و سینماهای آکنده از جمعیت، رستوران‌های غذاهای اسپانیایی و بین‌المللی و کافه‌موزیکال‌های شادی شناخته می‌شود که در نگاه اول چشم هر بیننده‌ای را به خود جذب می‌کند. یکی از معروف‌ترین ساختمان‌های گرانویا، ساختمان متروپولیس (Edificio Metrópolis) است که ساخت آن در سال ۱۹۰۷ آغاز و پس از اتمام پروژه ساخت در سال ۱۹۱۱ افتتاح شد. با صحبت از گرانویا یعنی کم‌کم در حال نزدیک شدن به مرکز شهر مادرید هستیم.

دروازه تولدو در امتداد خیابان تولدو قرار داد با عبور از این دروازه در جهت مایل به جنوب غرب می‌توان به پل تولدو (Puente de Toledo) بر روی رودخانه مانزانارس رسید که اهرام و میادین اطراف پل تولدو خود مهر تأیید دیگری بر جاذبه‌های معماری مادرید است. البته، حرکت به سمت شمال شرق نیز ما را با عبور از میدان اصلی (Plaza Mayor) به میدان مرکزی شهر مادرید می‌رساند. میدان اصلی شهر مادرید یکی از زیباترین میدان‌های اصلی محسوب می‌شود که مرکز مادرید قدیم بوده است و قدمت آن به قرن پانزدهم برمی‌گردد. به‌رغم تلاش‌های اولیه، ساخت آن از سال ۱۵۶۱ آغاز شد و سرانجام در سال ۱۸۵۴ به پایان رسید، البته در سال ۱۸۸۰ و دهه ۱۹۹۰ نیز اندک‌اندک بر غنای معماری این میدان افزوده شد. این میدان در جوار میدان مرکزی معروف شهر مادرید قرار دارد و تمامی خیابان‌ها و کوچه‌پس‌کوچه‌های اطراف آن دربردارنده امکان تاریخی، یادمان‌ها و نماهای قدیمی است.

دروازه آلکالا که در واقع در مرکزی‌ترین محلات شهر مادرید قرار دارد، بعد دیگری از جذابیت‌های گردش در مادرید را به روی مسافران باز می‌کند. به هر سوی این دروازه که گام برداریم با یک بنا یا موزه یا مکان جالب برخورد می‌کنیم. در ورودی اصلی پارک رتیرو (Parque del Retiro) درست در مقابل دروازه آلکالا قرار دارد. این پارک تا اواخر قرن نوزدهم و پیش از تبدیل شدن به گردشگاهی عمومی به پادشاهی اسپانیا تعلق داشت. بنابراین، قدم‌زدن در داخل این پارک ۱,۴ کیلومتری که در مرکز مادرید قرار گرفته است، ما را با آب‌نماها، مجسمه‌ها، تندیس‌ها و بناهای قدیمی و چشم‌نواز آشنا می‌کند. البته در صورت گشودن باب سخن با آن دسته از شهروندان مادریدی که در حال گذراندن وقت در این پارک هستند، مسلماً ضمن لذت‌بردن از فضای پارک، با سرگذشت مبسوط این مکان‌ها به‌طور شفاهی نیز آشنا خواهیم شد. موزه پرادو

سوم اسپانیا قرار دارد که ملقب به شاه شهردار بود و در سمت شرق این میدان، مجسمه خرس و توت‌فرنگی (El Oso y el Madroño) به‌عنوان نماد خانوادگی و اشرافی کشور اسپانیا مشاهده می‌شود. اولین آبنمای تزئینی میدان سول با مبدأیی نامشخص هم تندیس ماریبلانکا (Mariblanca) است که گویا به رب‌النوع ونوس منسوب می‌شود.

پوئرتا دل سول نقطه عطف بسیاری از اماکن تاریخی و دیدنی

است و تمامی وسایل نقلیه عمومی و خیابان‌های اصلی مادرید به این نقطه راه دارد. البته، یکایک نقاط اطراف این میدان، دربردارنده بناهای قدیمی، تالارها، ابرها، تئاترهای آمیخته با رنگ و بوی فرهنگ سنتی اسپانیاست. با قدم‌زدن در کوچه‌پس‌کوچه‌های منتهی به این میدان نه‌تنها می‌توان از دیدن معماری کلانشهری اسپانیایی بهره‌مند شد، بلکه با خوردن میان‌وعده اسپانیایی چورو با شکلات (Churros Con Chocolate) در شکلات‌فروشی‌هایی که برخی از آن‌ها قدمتی بیش از یک قرن دارند و با چشیدن طعم غذاهای اسپانیایی مانند پائیا (Paella) و تورتیا (Tortilla) در رستوران‌های اسپانیایی، کاملاً عطروبوی زندگی در اسپانیا را استشمام کرد. البته، باید این نکته را اضافه کنم که، همانند سایر

مرکزی شهر مادرید و به‌عبارتی قلب تپنده آن برسیم. این میدان دروازه خورشید/ پوئرتا دل سول (Puerta del Sol) نام دارد که در اصل، دروازه واقع در یکی از دیوارهای شهری بوده است که در قرن پانزدهم گرداگرد مادرید تشکیل شد. در واقع، شهرک‌های قرون وسطایی قرن دوازدهم از پس این دیوار شروع به گسترش کرد و نام این دروازه از روی خورشیدی گرفته شد که آن را تزئین می‌کرد. هم‌اکنون، دروازه خورشید نقطه صفر شبکه شعاعی جاده‌های اسپانیا است که از قرن ۱۸ نقطه شروع شش جاده ملی این کشور تعیین شد. در سال‌های ۱۷۶۶ تا ۱۷۶۸، بنای دفتر پست قدیمی در این دروازه ساخته شد که هم‌اکنون به مقر ریاست بخش خودمختار مادرید (مکانی متفاوت از شورای شهر) تبدیل شده است. اهالی مادرید سال جدید خود را در کنار بنای دروازه خورشید آغاز می‌کنند که زنگ‌های ساعت نصب‌شده در بالای آن خبر از ثانیه‌های پایانی سال و نوید سال جدید می‌دهد. آن‌ها با خوردن دوازده حبه انگور به‌ازای دوازده زنگ انتهایی، سال نو را با نیت خوش‌شانسی و رونق آغاز می‌کنند.

در ضلع جنوبی پوئرتا دل سول، مجسمه سوار بر اسب چالز

Seminarios Americanistas

Elaheh Nourigholamizadeh
Doctora en Estudios Americanos,
Facultad de Estudios del Mundo, Universidad de Teherán

"LAS RELACIONES ENTRE LA REPÚBLICA ISLÁMICA DE IRÁN
Y AMÉRICA LATINA"

Jueves 30 de enero, 12: 00 h.
Sala de Juntas Departamento de Historia Moderna,
Facultad de Filosofía y Letras

 Organiza: Grupo de Estudios Interdisciplinarios sobre América Latina (GIELAL)

می‌دهد، آن هم در روزهای بارانی مادرید، مانند آبی است که ذهن شما را اندک‌اندک از غبار اماکن باستانی می‌زداید و اماکن جدید و مدرن مادرید را به شما معرفی می‌کند. برای مثال در قسمت‌های شمالی این خیابان تقریباً ۶,۵ کیلومتری، ورزشگاه سانتیاگو برنابئو (Estadio Santiago Bernabéu) قرار دارد. همه ما مادرید را با تیم فوتبال صاحب‌نامش به نام رئال مادرید (Real Madrid) می‌شناسیم، البته باید گفت که این شهر یک تیم نه چندان معروف دیگری به نام آتلاتیکو مادرید (Atlético Madrid) نیز دارد که قاعدتاً از لحاظ کسب افتخارات ورزشی به پای رئال نمی‌رسد. اگر قصد داشته باشیم که باشگاه سانتیاگو برنابئو را ببینیم و رغبتی برای قدم‌زدن در این خیابان طولانی نداشته باشیم، می‌توانیم خود را با اتوبوس، مترو یا هر وسیله نقلیه دیگری از هر جای مادرید به سانتیاگو برنابئو برسانیم و از موزه افتخارات این تیم دیدن کنیم. با پیش‌رفتن در خیابان کاستیانا، اندکی بالاتر از ورزشگاه سانتیاگو برنابئو، سرانجام به میدان کاستیا (Plaza de Castilla) می‌رسیم که مزین به برج‌های دوقلوی رئالیست که با نام دروازه اروپا (Puerta de Europa) شناخته می‌شود. سازه‌های منحصر به فرد این برج‌های دوقلوی و ارتفاع برج‌های واقع در منطقه تجاری چهار برج مادرید (Área de negocios de Cuatro Torres) که در امتداد خیابان کاستیانا کمی بالاتر از آن قرار دارد، بخشی از معماری مدرن

کلانشهرها، در این منطقه می‌توانید به رستوران‌ها، شیرینی‌فروشی‌ها و بستنی‌فروشی‌های متعلق به تمامی فرهنگ‌های جهان دست پیدا کنید، اما توصیه من به شما چشیدن طعم غذاهای اسپانیایی است که واقعاً از مواد متنوعی برخوردار است.

شهر مادرید کلیساها و کاتدرال‌های باشکوه بسیاری را در خود جای داده است که از میان آن‌ها می‌توان به کاتدرال سانتا ماریا دلا آلمودنا (Catedral de Sta Maria la Real de la Almudena)، کلیسای سن خینس (Iglesia de San Gines)، کلیسای سانتا کروز (Iglesia de Santa Cruz) و موارد برجسته بسیاری اشاره کرد. اما باید توجه داشت که اسپانیا از جمله کشورهایی هست که به لطف تجربه تاریخی برخورد با اسلام و فرهنگ‌های اسلامی در قرون وسطی و البته امواج مهاجرتی مسلمانان، دربردارنده مساجد و مراکز اسلامی شیعه و سنی متعددی است؛ برای مثال، مرکز فرهنگی اسلامی مادرید (Centro Cultural Islámico de Madrid) و مقر مجمع جهانی اهل بیت (Fundación Alulbeyt de España).

مادرید شهر موزه‌های متنوعی است که ساعت‌ها و روزها می‌توان در آن‌ها به کشف و مشاهده ناشناخته‌ها پرداخت. موزه ملی مرکز هنر رئینا سوفیا (Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia) و موزه ملی باستان‌شناسی (Museo Arqueológico Nacional) دو نمونه از این موزه‌های جالب است. اما یکی از معروف‌ترین موزه‌های کلانشهر مادرید موزه پرادو است که همانگونه که قبلاً ذکر کردم، فاصله چندانی با دروازه آلکالا و پارک رتیرو ندارد. موزه پرادو که با نام موزه ملی پرادو شناخته می‌شود، مهم‌ترین موزه هنر ملی اسپانیا و یکی از برترین مجموعه‌های هنر اروپا در جهان محسوب می‌شود. این موزه که در سال ۱۸۱۹ تأسیس شد، آثار هنرمندان برجسته‌ای چون فرانسيسكو گویا (Francisco Goya)، هیرونیموس بوش (Hieronimus Bosch)، ال گرکو (El Greco)، پیترو پل روبنس (Peter Paul Rubens)، تیتیان (Titian) و دیه‌گو ولاسکس (Diego Velázquez) را دربردارد. مجسمه گویا واقع در ورودی شمالی موزه، این فکر را در ذهن گردشگران ایجاد می‌کند که قدمی در خیابان پرادو (Paseo del Prado) بزنند و از سایر بناها و نماهای واقع در این خیابان لذت ببرند. البته، این خیابان و باغ‌های واقع در آن در فصل پاییز منظره بسیار خوشایندی از تلفیق هنر و رنگ را ایجاد می‌کند که بسیار لذت‌بخش است.

البته، اگر اهل قدم‌زدن در خیابان‌های نه‌چندان تاریخی هم هستید، توصیه می‌کنم که از مرکز شهر مادرید دل بکنید و از خیابان پرادو و با عبور از میدان کلمب (Plaza de Colón) راهی خیابان کاستیانا (Paseo de la Castellana) شوید. قدم‌زدن در این خیابان که به‌مثابه خیابان ولیعصر، مرکز مادرید را با شمال آن پیوند

در حوزه مطالعاتی آمریکای لاتین کرده‌ام، در شرح اجمالی این دانشگاه می‌توانم به این نکات اشاره کنم که در سال ۱۹۶۸، هم‌زمان با دانشگاه اتونومای بارسلونا و دانشگاه بیلباو، افتتاح شد و در واقع از برترین دانشگاه‌های جوان جهان محسوب می‌شود. دانشگاه اتونومای مادرید به سبک دانشگاه‌های انگلیسی و آمریکایی ساخته شده و البته از اعتبارات پژوهشی بالایی در سطح جهان برخوردار است. شاید اشاره به این موضوع خالی از لطف نباشد که مجسمه ابوعلی سینا، طبیب و دانشمند برجسته ایرانی، به‌همت سفارت ایران در اسپانیا در سال ۱۳۹۷ در محوطه دانشگاه اتونوما روبه‌روی دانشکده فلسفه و ادبیات نصب شده است. افزون بر این، تجربه جالب تدریس با عنوان «اسلام و زن»

اسپانیا و البته اروپا را شکل می‌دهد. از دید اهالی علم و دانش، اولین جاذبه هر شهر دانشگاه آن است. مادرید دربردارنده دانشگاه‌ها، کتابخانه‌ها و مراکز مطالعاتی گوناگونی است که شرح تک‌تک آن‌ها از حوصله این نوشته خارج است؛ اما، چهار دانشگاه برتر این شهر عبارت است از دانشگاه اتونومای مادرید (Universidad Autónoma de Madrid)، دانشگاه کمپلوتنسه مادرید (Universidad Complutense de Madrid)، دانشگاه کارلوس سوم مادرید (Universidad Carlos III de Madrid) و دانشگاه پلی‌تکنیک مادرید (Universidad Politécnica de Madrid). از آنجا که مدتی را صرف تحقیق، تدریس و ارائه در دانشگاه اتونومای مادرید

و به خصوص مادرید، به علت فرهنگ باز خویش، مقصد اولیه بسیاری از مهاجران آمریکای لاتینی و البته مراکشی است. در این میان، بعد از شرایط تنش آمیز در خاورمیانه، مهاجران سوری، عراقی و یمنی هم در میان آن‌ها دیده می‌شود. بسیاری از این مهاجران با مشکلات گوناگونی دست‌وپنجه نرم می‌کنند که تبعات منفی مشاهده می‌کنید زن مسلمان سوری است که وی را هر روز در حال گدایی در مسیر خودم می‌دیدم.

هرچند که صحبت درباره جای‌جای شهر مادرید، از کتاب نیز فراتر می‌رود، باید بدانیم که اگر قصد کسب تجربیات اصیل‌تر و به اصطلاح اسپانیایی‌تر داریم باید از کلانشهر دل بکنیم و به روستاها و شهرهای اطراف سفر کنیم. توصیف این مکان‌ها نیز خود مستلزم سفرنامه‌ها و البته کتاب‌های متعدد دیگری است که امیدوارم روزی به قلم نویسندگان درآید و با سفر خوانندگان به این مکان‌ها لحظات ناب‌تری را به یادگار بگذارد.

پاییز و زمستان ۱۳۹۸

در این دانشگاه، فرصت مغتنمی برای به اشتراک‌گذاری اطلاعات مربوط به ابعاد گوناگون زندگی زنان مسلمان با دانشجویان اروپایی فراهم آورد. به عبارت بهتر، در شرایطی که ماشین اسلام‌هراسی با تمام قوا در حال ارائه تصویر غلط و نادرستی از جایگاه و منزلت زن مسلمان در جهان و البته در ایران است، این کلاس نوعی تجربه برد-برد برای دانشجویان اروپایی و خود من بود. برای دانشجویان اروپایی از این لحاظ که شرکت در کلاس یک خانم پژوهشگر ایرانی که به چند زبان درباره اسلام صحبت می‌کرد، نه تنها ذهنیت آنان را از زن مسلمان اصلاح می‌کرد، بلکه باعث ایجاد حس کنجکاوی در آنان برای واکاوی منزلت زنان در اسلام می‌شد. برای من هم، دغدغه‌های نسل جدید اروپاییان که قاعدتاً در این عصر درهم‌تنیده از ارتباطات جهانی به دنبال آشنایی صحیح‌تر و بهتر از فرهنگ‌های اسلامی و شرقی هستند، معماهایی بود که مسیرهای پژوهشی جدیدی را نشان می‌داد.

تا اینجا از نکات جالب‌توجه مادرید گفتم، اما باید بدانیم که مادرید هم، همانند سایر کلانشهرهای جهان، از چهره زشت مشکلات ناشی از مهاجرت، فقر و بی‌عدالتی در امان نیست. اسپانیا

سخنرانی‌ها، کارگاه‌ها و نشست‌های تخصصی

سی‌وهفتمین شورای عمومی دانشکده مطالعات جهان

در پیشبرد امور مختلف دانشکده قدردانی کرد. در این نشست دکتر محمد سمیعی در خصوص برگزاری همایش مطالعات ایران معاصر، و دکتر ناهید پوررستمی درباره نشست روابط تجاری ایران و ژاپن- توضیحاتی دادند. همچنین، دکتر مازیار مظفری فلارتی گزارش سفر انجمن علمی دانشجویی مطالعات هند به هند را بیان داشت.

دکتر پوررستمی، معاون آموزشی، پژوهشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده در خصوص برنامه امتحانی نیمسال اول ۱۳۹۸-۹۹ و کمیته اخلاق و طرح سؤال‌های سازمان سنجش سخن گفت.

دکتر جهانگیر کرمی، معاون اداری و مالی دانشکده، با درخواست صرفه‌جویی در هزینه‌های جاری دانشکده، بر استفاده از اساتید داخل دانشکده برای تدریس تأکید کرد.

دکتر امیربهرام عرب‌احمدی، مشاور بین‌الملل دانشکده، در خصوص برنامه تبادل استاد و دانشجو بر پایه آراسموس سخن گفت.

سی‌وهفتمین شورای عمومی دانشکده مطالعات جهان در صبح روز دوشنبه ۹ دی ۱۳۹۸ با حضور هیئت رئیسه دانشکده و اعضای هیئت علمی در تالار ملل برگزار شد.

در ابتدای نشست، دکتر سعیدرضا عاملی، رئیس دانشکده، بر توجه جدی اساتید به تشکیل کلاس‌های درسی جبرانی و نهایی شدن وضعیت رشته‌های در دست اجرا تأکید کرد. همچنین، از بخش‌های مختلف دانشکده اعم از معاونت آموزشی، اداری و مالی، و بین‌الملل

دیدار جمعی از اساتید دانشگاه فردوسی مشهد با رئیس دانشکده مطالعات جهان

پژوهشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده، دکتر جهانگیر کرمی، معاون اداری و مالی دانشکده، و دکتر امیربهرام عرب‌احمدی، مشاور بین‌الملل دانشکده، جهت آشنایی با فعالیت‌های دانشکده مطالعات جهان صورت گرفت.

جمعی از اساتید دانشگاه فردوسی مشهد در روز یکشنبه ۱۵ دی ۱۳۹۸ با دکتر سعیدرضا عاملی، رئیس دانشکده مطالعات جهان، و اساتید دانشکده مطالعات جهان دیدار و گفتگو کردند. این نشست با حضور دکتر ناهید پوررستمی، معاون آموزشی،

بیست‌وهفتمین نشست کرسی یونسکو در فرهنگ و فضای مجازی: دوفضایی‌شدن جهان شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی در دهه دوم هزاره

به گفته حاجی جعفری، با توسعه روزافزون شبکه‌های اجتماعی و به‌موازات توسعه فناوری‌های فضای مجازی و رشد تلفن‌های همراه هوشمند و فراگیری آن در پایان دهه نخست هزاره جدید، شاهد ظهور ابزارهایی همچون اپ‌های گوشی‌های هوشمند و همه‌جایی‌شدن دسترسی به شبکه‌های اجتماعی و در نتیجه ظهور رسانه‌های اجتماعی بوده‌ایم. سپس، به بررسی روند توسعه و تحول شبکه‌سازی اجتماعی و رسانه‌های اجتماعی و تغییرات فناورانه، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی ناشی از آن در جهان و ایران پرداخت. این نشست با پرسش حضار و پاسخ سخنران به کار خود پایان داد.

بیست‌وهفتمین نشست کرسی یونسکو در فرهنگ و فضای مجازی: دوفضایی‌شدن جهان با عنوان «شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی در دهه دوم هزاره» با سخنرانی مجتبی حاجی جعفری در روز دوشنبه ۲ دی ۱۳۹۸ در تالار ایران دانشکده مطالعات جهان برگزار شد.

در این نشست حاجی جعفری، پژوهشگر رسانه‌های اجتماعی، از توسعه نسل جدیدی از سایت‌های اینترنتی با ظهور وب ۲ در اوایل هزاره دوم سخن گفت که مبنای فعالیت آن شبکه‌سازی اجتماعی است و افزود: «از این سایت‌ها با عناوینی همچون ابزارهای شبکه‌سازی اجتماعی یا سایت‌های شبکه‌سازی اجتماعی یاد می‌شود.»

بیست‌وهشتمین نشست کرسی یونسکو در فرهنگ و فضای مجازی: دوفضایی شدن جهان همسان‌سازی فرهنگی در مقابل چندفرهنگ‌گرایی؛ مطالعه موردی کشور نیوزیلند بعد از حمله تروریستی ۱۵ مارس

یکپارچگی جامعه تأکیدی دارد و حقوق تمامی گروه‌ها را صرف‌نظر از عضویت آن‌ها در گروهی خاص را تضمین می‌کند. امامزاده به افزایش حملات نژادپرستانه به مسلمانان و اماکن مذهبی، به‌ویژه پس از حمله ۱۱ سپتامبر، اشاره کرد و گفت: «در فرانسه در سال ۲۰۱۸ تعداد ۶۷۶ مورد اسلام‌هراسی ثبت شده است که به نسبت به سال ۲۰۱۷، ۵۲ درصد افزایش داشته است. در اتریش این تعداد ۵۴۰ مورد بوده که نسبت به سال ۲۰۱۷، ۷۴ درصد افزایش داشته است.»

وی به حمله تروریستی ۱۵ مارس در شهر کرایسچرچ نیوزیلند اشاره داشت که مواجهه این کشور با مسلمانان در سطح بوده است: مواجهه نیوزیلندی‌ها با مسلمانان و مواجهه دولت با مسلمانان. امامزاده به تجربه شخصی خود به‌عنوان زن مسلمان محجبه در این کشور و صرف‌نظر از جنبه پژوهشی آن پرداخت و افزود: «پس از این حادثه تروریستی، در سطح جامعه، نیوزیلندی‌ها از این حادثه متأثر بودند و اصرار داشتند نشان دهند که فرد تروریست نیوزیلندی نبوده است و از این اتفاق ابراز شرمندگی می‌کردند و از جامعه مسلمان به‌شيوه‌های مختلفی عذرخواهی می‌کردند. در سطح دولت نیز جاسیندا آردن، نخست‌وزیر این کشور، با حجاب اسلامی مشکلی در عموم ظاهر شد و رویکرد دلجویانه خود را نسبت به جامعه متأثر مسلمان نشان داد. در ادامه مسلمانان را وارد بدنه تصمیم‌گیری کردند و از آن‌ها در سطح مشاوره و تصمیم‌گیری‌ها در ارتباط با مسائل مربوط به خودشان وارد کردند.»

بیست‌وهشتمین نشست کرسی یونسکو در فرهنگ و فضای مجازی: دوفضایی شدن جهان با عنوان «همسان‌سازی فرهنگی در مقابل چندفرهنگ‌گرایی؛ مطالعه موردی کشور نیوزیلند بعد از حمله تروریستی ۱۵ مارس» با سخنرانی سیده زهرا امامزاده در روز چهارشنبه ۱۸ دی ۱۳۹۸ در تالار ایران دانشکده مطالعات جهان برگزار شد.

امامزاده، دانشجوی دکتری ارتباطات و رسانه در دانشگاه کانتربری نیوزلند، سخنرانی خود را با معرفی کشور نیوزیلند آغاز کرد. این کشور در جنوب‌غربی اقیانوس آرام قرار دارد و متشکل از دو جزیره بزرگ و تعداد زیادی جزیره کوچک و برخی مناطق خودمختار است. جمعیت آن حدود ۵ میلیون نفر است با ۴۴/۳ درصد مسیحی، ۲/۱ درصد هندو، ۱/۴ درصد بودایی، ۱/۳ درصد مائوری، ۱/۱ درصد مسلمان، ۱/۴ درصد سایر ادیان، و ۳۸/۵ درصد سکولار. مهاجران جدید، پناهندگان سابق، دانشجویان بین‌المللی و کیوی‌ها دیگر جمعیت‌های ساکن در این کشورند.

به گفته امامزاده، در کشوری مانند نیوزیلند با تنوع قومی، ارتباطات بین‌فرهنگی و مدیریت آن اهمیت بسیاری دارد و از راهبردهای ملی کشوری است. مدیریت ارتباطات بین‌فرهنگی در این کشور، بر اساس سیاست چندفرهنگی‌گرایی است و افزود: «این مدل سیاست‌گذاری، به‌دنبال همگون‌سازی اقلیت‌های فرهنگی و قومی متفاوتی نیست که در یک جماعت سیاسی زندگی می‌کنند (فضای واحدی که به مرزهای جغرافیایی دولت ملت محدود است)، بلکه بر ماندگاری و حفظ تفاوت‌های فرهنگی با هدف حفظ

بیست‌ونهمین نشست کرسی یونسکو در فرهنگ و فضای مجازی: دوفضایی‌شدن جهان صیانت از محتوای فارسی در فضای مجازی

بیست‌ونهمین نشست کرسی یونسکو در فرهنگ و فضای مجازی: دوفضایی‌شدن جهان با عنوان «صیانت از محتوای فارسی در فضای مجازی» با سخنرانی مهندس سید جمال هادیان طبایی‌زواره، رئیس مرکز روابط عمومی و اطلاع‌رسانی وزارت ارتباطات، در روز سه‌شنبه ۱ بهمن ۱۳۹۸ در تالار ایران دانشکده مطالعات جهان برگزار شد. متن سخنرانی ایشان در ادامه آمده است.

فارسی از کجا آمده؟

- زبان فارسی در طول قریب به سه هزاره به تفریق و تدریج شکل گرفته و به‌دست ما رسیده و در دوره اسلامی با فراز و فرودهایی پروریده شده است.
- در سده‌های ابتدایی، زبان فارسی ادامه زبان پهلوی بود و در میان عامه مردم به‌عنوان زبان سخن‌گفتن استفاده می‌شد و کمتر در تألیف و تصنیف متن‌های علمی کاربرد داشت.
- توسعه دانش در ایران از نیمه قرن دوم به‌تدریج آغاز شد. در این زمان زبان فارسی بیشتر برای سخن‌گفتن روزمره و تولید شعر و داستان به‌کار می‌رفت؛ یعنی، ادبیات فارسی به‌شکلی که ما امروز بدان می‌بالیم در آغاز راه خویش و زبان دوم جهان اسلام بود و زبان عربی تا چند قرن به‌عنوان زبان علم و زبان دیوانی کاربرد داشت.

در مسیر بر آن چه گذشته؟

- زبان فارسی به‌تدریج و در دوره اسلامی در کنار قرآن و معارف اسلامی از نظر ساختاری، رسم‌الخط و لغت غنی‌تر شد.
- در قرن سوم و چهارم، دانشمندان ایرانی پذیرفتند که متون علمی را هم به فارسی بنویسند. ابوریحان بیرونی (التفهیم)، بوعلی سینا (دانشنامه‌علائی)، و فخر رازی (جامع‌العلوم) برخی یافته‌های علمی خود را به فارسی نوشتند و این راه را برای دیگر دانشمندان باز

کردند.

- با ظهور و بروز شاعرانی چون رودکی، فردوسی و کسایی مروزی و شروع ترجمه آثار مثل کلیله و دمنه، زبان فارسی وارد عرصه جدیدی شد و بر سرعت غنای فارسی افزوده شد.
- آرایه‌های ادبی به‌تدریج در ساحت شعر و نثر شکل گرفت. ابتدا، آرایه‌هایی ساده‌تری چون تلمیح و کنایه و ارسال‌المثل و به‌تدریج سجع، جناس، تضاد، مراعات نظیر، واج‌آرایی و هم‌صدایی و تلاش برای غنای محتوایی و شکلی زبان شعر.

چگونه تغییر یافته؟

- ورود برخی واژه‌ها و ساخت‌های غیرفارسی از سرزمین‌های همجوار
- متروک‌شدن برخی واژه‌ها، ترکیب‌ها، مثل‌ها و کنایه‌ها در طول زمان و ورود واژه‌ها و ترکیب‌ها و ساخت‌های تازه
- ورود واژه‌های بیگانه و ساخت‌های نادرست (گرت‌برداری) در طول نهضت ترجمه آثار دیگر زبان‌ها به زبان فارسی و افزایش مراودات بین‌المللی در قرون اخیر.
- ورود واژه‌های پیشنهادی فرهنگستان از سال ۱۳۲۰ به بعد در طول سه دوره حیات فرهنگستان
- زبان فارسی همواره در حال تغییر و تحول بوده است و این به‌معنای استحاله‌شدن نیست، بلکه به‌معنای زنده‌بودن و پویایی زبان است.

چگونه به فضای مجازی آمد؟

- از بیش از دو دهه پیش و بدون آمادگی با سرعت پرت شدیم در فضای سایبری؛ یعنی تغییر و تحولاتی که چند دهه و گاه چند سده طول می‌کشید حالا به‌سرعت و در طول دو دهه انجام گرفت و ما از بسیاری از به‌روزرسانی‌های ضروری جاماندم.
- هنوز فرایند فرهنگ‌نویسی در زبان فارسی کامل نشده بود.

دشواری‌ها در این فضا؟ محتوایی

- رعایت نشدن حقوق مالکیت معنوی و افزایش سرقت‌های ادبی
- مخلوط شدن سره و ناسره و تشخیص دشوار آثار فاخر از آثار عامی
- امکان تولید و انتشار سریع و انبوه آثار نازل
- حضور انبوه مدعیان شعر و شاعری و نقد ادبی
- نهادینه شدن سریع اشتباه‌های رسم‌الخطی، نگارشی و ویرایشی
- کاربرد فراوان اصطلاحات بیگانه
- حضور انبوه اکانت‌های فیک در شبکه‌های اجتماعی که به هیچ نمطی پایبند نیستند.
- کاربرد واژه‌ها، عبارات، داستانک‌ها یا لطیفه‌های خارج از نزاکت به‌ویژه در شبکه‌های اجتماعی
- باید نگران باشیم؟**
- قطعاً باید نگران باشیم اما نباید در نگرانی غلو کنیم.
- زبان همواره در حال تغییر و تحول و تکامل است.
- به‌وجود آمدن گونه‌های تازه‌ای از زبان اسلنگ نشانه تغییر و تحول است نه بدعت و خسارت.
- باید آموزش‌های حداقلی صیانت از محتوای فارسی را در همه نهاد‌های آموزشی در نظر بگیریم.
- فضای مجازی را نفی کنیم؟**
- هرگز یک خیر کثیر را برای یک شر قلیل تعطیل نمی‌کنند بلکه باید برای رفع شر قلیل راه پیدا کرد.
- خدمات فراوان فضای مجازی به زبان و خط فارسی را هرگز نمی‌توان در برابر ملاحظات آن نادیده گرفت یا نفی کرد.
- چه باید بکنیم؟ بخش فناوری و پردازش**
- پردازش زبان به‌عنوان یک نیاز ملی با دو هدف ضرورت دارد:
  ۱. حفظ و ارتقای خط و زبان در فضای مجازی
  ۲. تولید، مدیریت و به‌کارگیری محتوا.
- فعال تر شدن نهادهای علمی و نظارتی برای توسعه سامانه‌های مفید و کاربردی
- توسعه موتورهای جست‌وجوی فارسی
- توسعه فرهنگ‌نامه‌ها در فضای مجازی
- توسعه سامانه‌های ترجمه
- توسعه سامانه‌های ویرایش
- توسعه سامانه‌های بازی آفرینی (گیمیفیکیشن) برای آموزش
- توسعه سامانه‌های نویسه‌خوان (OCR) و تشخیص دست‌نوشته
- توسعه سامانه‌های پرسش و پاسخ خودکار
- توسعه سامانه‌های تحلیلگر فضای مجازی
- چه باید بکنیم؟ بخش محتوا**
- راه‌اندازی نهضت تولید محتوا در فضای مجازی (مکتوب، صوت، ویدیو، فیلم و بازی)
- فعال تر شدن نهادهای علمی و نظارتی چون فرهنگستان، دانشگاه‌ها

- هنوز فرهنگستان بر ساختارهای فکری و سازوکارهای سنجش زبان در میان توده‌ها مسلط نبود و هنوز هم نیست.
- هنوز تکلیف‌مان با حوزه ویرایش و نگارش و رسم‌الخط به‌طور دقیق مشخص نبود و هنوز هم نیست.
- در چنین شرایطی پرت شدیم در یک محیط لایتناهی در حالی که چنین فضایی را به‌خوبی نمی‌شناختیم، قواعد حضور و تنفس در آن را تدوین نکرده بودیم، برای آموزش عمومی گامی بر نداشته بودیم و چارچوب‌های نظارتی دقیق و واحدی هم نداشتیم.

کجا ایستاده؟

- بر اساس گزارش مارس سال ۲۰۱۸ زبان فارسی دهمین زبان پرکاربرد در وبگاه‌هاست.
- در حال حاضر ۸/۱ درصد از تمام وبگاه‌های دنیا به زبان فارسی است که نسبت به سال ۲۰۱۱ بیش از سه برابر شده است.
- رشد زبان فارسی اکنون دو رتبه بالاتر از زبان ترکی و ۶ رتبه بالاتر از زبان عربی است و محبوب‌ترین زبان منطقه غرب آسیا و خاورمیانه در شبکه جهانی وب محسوب می‌شود.

فضای مجازی برای چه کرد؟

- عمومی و کاربردی شدن ادبیات فارسی
- بیرون آمدن شعر و نثر فاخر فارسی از کنج و کنار کتابخانه‌ها و پست‌خانه‌ها
- گسترش آفرینش‌های ادبی (شعر و ترانه و نثر ادبی)
- بروز و ظهور گونه‌های نوین ادبی که تولید آن‌ها در غیر فضای سایبری ممکن نبود، چون وب‌نوشت‌ها، شعر دیجیتال، داستان‌های مینی‌مالیستی، ابرداستان‌های تو در تو خطی داستانی است که آن با علایق مخاطب شکل می‌گیرد.
- سهل شدن جستجوی شعر و نثر فاخر فارسی و پدیدآوردن آنگان آن
- آفرینش و انتشار کتاب‌های مکتوب، صوتی و تصویری دیجیتالی در فضای سایبر
- ارتباط و تبادل نظر سهل و سریع پدیدآوردن آنگان، استادان و کارشناسان و اطلاع از تازه‌ترین پژوهش‌ها، مقالات و یافته‌های علمی، یادداشت‌ها و پایان‌نامه‌ها.

دشواری‌ها در این فضا؟ مدیریتی و فنی

- ویژگی‌های خاص زبان فارسی موجب پیچیده شدن پردازش و سایر فعالیت‌های توسعه‌ای خط و زبان می‌شود.
- کمبود کمتی و کیفی داده‌ها، ابزارهای پایه، محتوای زبانی و استانداردها
- نبود یک متولی که همه یا اکثریت ذی‌نفعان در حوزه خط و زبان فارسی در فضای مجازی بر صلاحیت آن اجتماع داشته باشند.
- کمبود منابع انسانی متخصص در حوزه زبان‌شناسی رایانشی (تنها سه دانشگاه تهران، شریف و شیراز با جذب سالیانه ۲۴ دانشجو در کشور فعال هستند).

فقر محتوای فارسی در فضای مجازی: امروز بر اساس آمار تنها حدود ۸/۱ وبگاه‌های فضای فارسی به زبان فارسی است و این یعنی سهم جمعیت فارسی‌زبان دنیا از فضای مجازی به همین اندازه است. نداشتن برنامه‌ی صیانتی زبان فارسی برای همه‌ی گویش‌های این زبان در گستره‌ی جغرافیایی زبان فارسی: خط و زبان فارسی محدود به ایران نیست و در بیش از ۱۰ کشور دیگر تکلم می‌شود و در مجموع بیش از ۱۲۰ میلیون گویشگر دارد.

راه‌حل‌های سریع

رعایت ترتیب ارکان جمله: نخستین اقدام برای بقای ساختار زبان فارسی است.

غلط‌های نگارشی: غلط‌های معمول به سهو یا به عمد (تخفیف نابجا، تغییر ساخت واژه‌ها)

پرهیز از کاربرد واژگان بیگانه: واژه‌های چون تایم، فوروارد، ریپلای، سیو، لفت، اد، جوین، استراتژی، تکنولوژی

کاربرد معادل‌های فارسی: یارانه، رایانه، بالگرد، هواپیما

گرته‌برداری‌ها، توسط، در ارتباط با یا در رابطه با، بحث را باز کردن، نقطه‌نظر، بدین وسیله، در این راستا، زیر سؤال بردن، تجربه کردن

درازنویسی: مورد تصویب قرار دادن، مورد موافقت قرار دادن، تصمیم اتخاذ کردن، به‌رشته‌ی تحریر کشیدن، اقدام لازم را معمول داشتن

حشو: استادبوم ورزشی، اتوبوس مسافبری، ارکستر موسیقی، از قبل پیش‌بینی کردن، کتباً نوشتن، نقطه‌نظر واحد، اوج قله

رعایت اصول رسم‌الخط: پرمناقشه‌ترین بخش صیانت از خط فارسی است که تنوع نظرات در آن مانع از اجماع و کاربرد شیوه‌ی واحد است. جدانویسی و پیوسته‌نویسی، فاصله و نیم‌فاصله، نحوه‌ی نوشتن همزه و ...

استفاده‌ی معقول از نشانه‌های سجاوندی: نقطه، نقطه‌ویرگول، ویرگول، دونقطه، پرانتز، گیومه و نشانه‌های برجسته‌سازی زیبانویسی: استفاده از آرایه‌های ادبی به‌روز شده

و پژوهشگاه‌ها همراه با همگرایی و قبول مرجعیت واحد برای برنامه‌ریزی و اجرای آموزش‌های لازم

- تدوین شیوه‌نامه‌های ویرایشی و نگارشی اختصاصی برای ناشران الکترونیکی و رسانه‌ها
  - تدوین قواعد حقوقی و مالکیت فکری در فضای مجازی همگام با دنیا
  - آموزش‌های رسم‌الخط، ویرایش و نگارش برای همه‌ی اقشار با شیوه‌های نوین در حد لازم
  - استانداردسازی حروف و رسم‌الخط برای استفاده در فضای مجازی و ابزارهای الکترونیکی
- #### چگونه از صیانت کنیم؟

کوتاه‌نویسی: از ویژگی‌های فضای مجازی حضور کاربران عجول و کم‌حوصله است که بیشتر پی‌جوی محتوای گزیده و خلاصه هستند. عجله‌نویسی: ویژگی فضای مجازی سرعت است و معمولاً کاربران سریع و سطحی می‌نویسند، می‌خوانند یا می‌بینند.

مخاطب جوان با دیدگاه‌های فانتزی و انتزاعی: مخاطب انبوه فضای مجازی در روزگار ما ۱۵ تا ۲۵ سال است که مثل ما نمی‌اندیشد و چارچوب‌های سنتی را بر نمی‌تابد.

کمرنگ‌شدن چارچوب‌های سنتی: نمی‌توانیم انتقال پیام، آموزش و اطلاع‌رسانی را به‌سیاق گذشته انجام دهیم.

استقبال از زبان عامیانه: تلاش برای کوتاه‌نویسی و تعجیل و مخاطبان آوانگارد سبب شده که زبان عامیانه و گاه اسلنگ وارد فضای مجازی شود و بیم آن رود که چنین واژه‌ها و ترکیب‌هایی به‌تدریج جزئی از ساختار زبان فارسی شود.

تدوین قواعد حقوق مالکیت فکری: هنوز قواعد دقیق مالکیت فکری برای آثار فضای مجازی تدوین و جاری نشده است.

تدوین قواعد رسانه‌های فضای مجازی: پرش پرسرعت از رسانه‌های سنتی چون روزنامه‌ها و خبرگزاری‌ها هنوز قواعد حرفه‌ای و اخلاقی برای رسانه‌های فعال در فضای مجازی اعم از وبگاه‌ها و کانال‌ها و گروه‌ها تدوین و لازم‌الاجرا نشده است.

سی‌امین جلسه نشست کرسی یونسکو در فرهنگ و فضای مجازی: دوفضایی شدن جهان به مناسبت روز جهانی اینترنت ایمن‌تر

در سال ۱۳۹۶، وزارت ارتباطات: طرح حمایت از توسعه خدمات فضای مجازی کودک و نوجوان؛ و در سال ۱۳۹۶، شورای عالی فضای مجازی: سند راهبردی صیانت از کودکان و نوجوانان در فضای مجازی را عنوان کرد.

وی نقطه عطف در ورود به اینترنت امن را ورود رسمی شورای عالی فضای مجازی را پیرو مصوبه «توسعه فضای مجازی سالم، مفید و امن» در ۱۰ اسفند ۱۳۹۳ عنوان کرد که دغدغه اصلی آن ایجاد زیست‌بوم‌های سالم برای کاربرانی بود که آسیب‌پذیرند (از جمله کودکان و نوجوانان و افراد سالمند که فراغت بسیار و سواد مجازی اندکی دارند و سالمندان پول نیز دارند)، و تمایل دارند سالم زیست کنند و نیاز به محتوای سالم دارند. بخش‌های این مصوبه عبارت بود از تعریف فضای مجازی سالم، مفید و ایمن (سما)؛ اهداف فضای مجازی سما؛ و نقش شورای عالی فضای مجازی در سما.

بنا به تعریف فضای مجازی سما فضایی است متشکل از شبکه‌های ارتباطی‌ای که در آن محتوا و خدمات مفید در چارچوب مبانی و ارزش‌های اسلام و قوانین و مقررات کشور ارائه می‌شود و کاربران می‌توانند بر اساس ویژگی‌های جمعیتی از جمله سن، جنس، شغل و تحصیلات از محتوا و خدمات مورد نیاز بهره‌مند شوند و تا حد امکان در برابر محتوا و رفتارهای آسیب‌زا محفوظ بمانند.

در این تعریف، علاوه بر قوانین و مقررات، مبانی و ارزش‌های اسلام نیز مهم است؛ مخاطب محور است؛ نگاه حداکثری به مقوله مخاطب دارد؛ و مفیدبودن را فراتر از سالم‌بودن می‌شناسد.

اهداف فضای مجازی سما عبارت است از توسعه فضای مجازی سالم، مفید و ایمن؛ ایجاد و توسعه داوطلبانه، مشارکتی و مدیریت‌پذیر فضای مجازی سالم، مفید و ایمن در جهت تولید و توزیع محتوا و خدمات سالم، مفید و ایمن مورد نیاز؛ و ممانعت از نشر محتوا و خدمات مضر، ناسالم و نایمن. بنابراین، سما اجباری نیست، و غیرمتمرکز و قابل کنترل و مداخله است.

دکتر نصراللهی نقش مرکز ملی فضای مجازی را در سما چنین

سی‌امین نشست کرسی یونسکو در فرهنگ و فضای مجازی: دوفضایی شدن جهان به مناسبت روز جهانی اینترنت ایمن‌تر با سه سخنران در روز سه‌شنبه ۲۹ بهمن ۱۳۹۸ در تالار ایران دانشکده مطالعات جهان برگزار شد.

سخنرانان این نشست عبارت بودند از دکتر محمدصادق نصراللهی، عضو هیئت علمی دانشکده معارف اسلامی و فرهنگ و ارتباطات، دانشگاه امام صادق (ع)، دکتر احسان شاه‌قاسمی، عضو هیئت علمی گروه ارتباطات دانشکده مطالعات اجتماعی، دانشگاه تهران، مجتبی حاجی‌جعفری، پژوهشگر رسانه‌های اجتماعی، دانشگاه تهران.

دکتر نصراللهی با عنوان «فضای مجازی سالم، مفید و ایمن در ایران، از مفهوم‌پردازی تا سیاست‌گذاری» به تبیین مفهوم گفتمان اینترنت امن و امن‌تر در کشور پرداخت. بدین منظور برخی تفاوت‌ها در مفهوم این گفتمان را در داخل و خارج از ایران نیز ذکر کرد. تعریف این مفهوم در جهان از این قرار است: «ایجاد زیست‌بوم‌های امن و اختصاصی برای گروه‌های هدف آسیب‌پذیر، به‌ویژه کودکان و نوجوانان» با دو راهکار اصلی ممانعت از انتشار محتوا و خدمات ناسالم، و آموزش و ارتقای سواد فضای مجازی.

دکتر نصراللهی پیشینه اینترنت ایمن را در ایران هم‌زمان با رواج آن در سال ۱۳۷۰، با خریداری نرم‌افزار فیلترسازی وب‌سنس عنوان کرد. وی یکی از تفاوت‌ها در مفهوم اینترنت ایمن در ایران با سایر نقاط جهان را دغدغه سالم‌سازی فضای مجازی برای تمام اقشار از بدو ورود اینترنت عنوان کرد. سند مادر سیاست ایران در فضای مجازی به سال ۱۳۷۹ و سیاست‌های ابلاغی رهبری در حوزه شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای و در بندهای ۱، ۲ و ۴ قید شده است.

همچنین، در سال ۱۳۹۰، وزارت ارتباطات: اینترنت پرسرعت پاک؛ راهکاری برای حل معمای توسعه اینترنت در کشور؛ در سال ۱۳۹۳، سازمان تنظیم مقررات: ضوابط صیانت از کودکان و نوجوانان در خدمات تلفن همراه باند پهن؛ در سال ۱۳۹۴، شورای عالی فضای مجازی: مصوبه تعریف و اهداف فضای مجازی سالم، مفید و ایمن؛

کودکان و نوجوانان بسیار مضر خواند و افزود: «اگر درست استفاده نشود، برای همه زیانبار خواهد بود.» از نگاه وی اینترنت تخیل را از افراد گرفته است و مغز کسانی را که آن را به‌منزله سرگرمی استفاده کنند پوک خواهد کرد و کودکان را کم‌هوش کرده است. به گفته وی بالاترین درجه هوش، هوش اجتماعی است که کودکان به‌دلیل آنکه با هم بازی نمی‌کنند، تعامل را نمی‌آموزند و مهارت احقاق حق بدون تعارض را کسب نمی‌کنند. وی پیشنهاد کرد که استفاده از گوشی شخصی برای کودکان منع شود و صرفاً از گوشی والدین و با حداقل زمان و نیم ساعت در روز اجازه استفاده داده شود. کودکان ذهن بازتر، وقت بیشتر و کنجکاو بیشتری دارند و زمان بیشتری را در رسانه‌ها سپری می‌کنند که در نتیجه آسیب بیشتری می‌بینند.

به گفته دکتر شاه‌قاسمی زبان دیگر آن به نهاد خانواده است و اعضای خانواده را از هم دور کرد و افراد خانواده با هم صحبت نمی‌کنند. این استاد علوم اجتماعی، سواد رسانه‌ای را خیانت نامید. نظر به اینکه هویت افراد در این محیط نامشخص است روابط ناایمنی شکل می‌گیرد که بیشترین آسیب را برای کودکان و نوجوانان دارد. وی انتقاد کرد سیاست‌گذاری‌ها تا به امروز سیاسی بوده است و سیاست‌گذاری ایمن تحقق نیافته است. این امر تمدن را از ریشه می‌پوساند.

حاجی جعفری با عنوان «سیاست‌گذاری اینترنت امن در جهان» گونه‌شناسی سیاست‌های جهانی نسبت به اینترنت امن را چنین برشمرد: اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی؛ آموزش و توسعه سواد و مهارت؛ مشاوره و امداد رسانی؛ محتواسازی و توسعه دسترسی به محتوا؛ محدودسازی دسترسی به محتوا و خدمات؛ و مسدودسازی دسترسی به محتوا و خدمات.

وی بر آموزش به کاربران آسیب‌پذیر از جمله کودکان، نوجوانان و جوانان تأکید کرد. وی ضمن انتقاد از نظام آموزشی کشور که در آموزش کاستی داشته است، فعالان پژوهشی و پژوهشگران این حوزه را نیز به کوتاهی در این امر متهم کرد.

حاجی جعفری اینترنت و فضای مجازی را واقعیتی خواند که وجود دارد و باید آن را پذیرفت و رسمیت شناخت. سپس، شرایط استفاده سالم از آن را از پایه آموزش داد. وی نیز بر شناسنامه‌دار کردن کاربران و تسهیل دسترسی به اینترنت امن تأکید کرد. این نشست با پرسش و پاسخ به کار خود خاتمه داد.

برشمرد: مرکز ملی فضای مجازی کشور مکلف است چارچوب اقدامات، ضوابط و معیارهای خدمات و محتوای طرح جامع توسعه مجازی سالم، مفید و ایمن را طراحی و برای تصویب به شورای عالی فضای مجازی کشور عرضه دارد و به‌طور سالانه، چارچوب، ضوابط و معیارهای خدمات و محتوای مربوط به آن را به‌روزرسانی کند و به‌صورت مستمر، گزارش چگونگی پیشرفت این مصوبه را به شورای عالی عرضه دارد.

وی در ادامه به تعریف سه واژه سالم (health)، مفید بودن (useful)، و ایمن (security) پرداخت. بنا به گفته وی سالم عبارت است از قلمرو غیرفیزیکی‌ای که در ارتباطات اجتماعی برقرار شده در آن ضرر و زبانی برای جسم و فکر و احساس کاربر نداشته باشد. فضای مجازی مفید عبارت است از قلمرو غیرفیزیکی که ارتباطات اجتماعی برقرار شده در آن موجب رشد و تعالی انسان می‌شود. این جنبه از سما در گفتمان اینترنت امن‌تر وجود ندارد. و ایمن عبارت است از قلمرو غیرفیزیکی مطمئنی که کاربران را از تهدید و تهاجم مصون نگاه می‌دارد.

با این مقدمه تعریف مفهومی فضای مجازی سما را چنین عنوان کرد: قلمرویی از زندگی غیرفیزیکی که در چارچوب نظام ارزشی و حقوق جامعه، مصون از تهدید و تهاجم فنی و عاری از ضرر و زیان محتوایی است و رشددهنده و تعالی‌بخش کاربران به‌شکل متعادل و متوازن است.

از این منظر ایمنی و سالم بودن برابر است با فضای مطمئن؛ و مطمئن و مفید بودن برابر است با فضای بهتر یا همان فضای مجازی متعالی (سما).

به باور این استاد حوزه ارتباطات، بستر و پیشران چنین اینترنتی شبکه ملی اطلاعات خواهد بود. وی «شهوت جذب حداکثری و فله‌ای مخاطب» را فرهنگ ارائه‌دهندگان خدمات و محتوا عنوان داشت. وی از دو اصطلاح «تفکیک‌پذیری مخاطب در کلان‌زیست‌بوم‌ها» و «مخاطب‌گزینی خاص‌گرا در کسب‌وکارهای نو» استفاده کرد و احراز هویت در این فضا را بسیار حیاتی دانست.

دکتر شاه‌قاسمی با عنوان «اینترنت امن و خانواده» سخنان خود را نه از منظر سیاسی، بلکه از منظر زندگی خوب عنوان کرد. وی که منتقد جدی استفاده از اینترنت و فضای مجازی بود، باور داشت استفاده از اینترنت را باید به کمترین میزان ممکن رساند. وی اینترنت را برای

نهمین نشست از سلسله نشست‌های ژاپن‌شناسی: یادبود تنسو ناکامورا، کاکامراد افغانستان

مطالعات منطقه‌ای افغانستان نیز بوده است. سفیر افغانستان که سه بار دکتر ناکامورا را از نزدیک دیده بود، او را مردی بی‌ادعا از تبار انسانیت خواند که عمرش سرشار از پیام بود. این پزشک ژاپنی در میان مردم افغانستان بسیار محبوب بود و به او لقب «کاکامراد» داده بودند: «کاکا» برگرفته از «ناکا» به معنای «عمو» و «مراد» برگرفته از «مورا» به معنای «مادر بزرگ». لیوال مهم‌ترین پیام‌های فعالیت‌های دکتر ناکامورا را چنین برشمرد: «اهداف بشردوستانه را دنبال می‌کرد و اهداف سیاسی و نظامی نداشت. بی‌ادعا و فروتن بود و در میان مردم محبوبیت بسیار داشت.» و پیام‌هایی را که فعالیت‌های او بعد از مرگش در جهان سایه‌افکنند چنین برشمرد: «مردم افغانستان خدمتگزاران خود را می‌شناسند و از آنان تجلیل می‌کنند. تعداد شمع‌هایی که به یاد او در افغانستان روشن شد، در تاریخ افغانستان نظیر ندارد. با وجود اینکه فعالیت‌های او بیشتر در یک استان بود، تمام مردم افغانستان او را می‌شناختند و در اندوه مرگ او گریستند.» لیوال آخرین پیام دکتر ناکامورا به نقل از خود او چنین بیان داشت: «تفنگ مهم نیست؛ آب مهم است. جنگ مهم نیست؛ زندگی مهم است.» پس از مرگ وی مردم افغانستان ارزش زندگی، آب، آبادانی و حیات را دانستند و به جای فدای زندگی خود در راه باورهای نادرست، به حفظ حیات و ادامه زندگی روی آوردند. پس از مرگ دلخراش ناکامورا، مردم ژاپن پیام مردم افغانستان را دریافت داشتند مبنی بر اینکه ناکامورا را دوست داشتند، دولت و مردم افغانستان در مرگ وی نقشی نداشتند بلکه حربه دشمنان افغانستان بوده است، و راهی را که ناکامورا آغاز کرد دوام خواهد یافت. وی در خاتمه افزود: «هر کس با پیام زندگی به افغانستان آید محبوب و عزیز مردم افغانستان خواهد بود. کسانی که با پیام مرگ به افغانستان وارد شدند، بی‌عزت بوده‌اند.»

نهمین نشست از سلسله نشست‌های ژاپن‌شناسی گروه مطالعات ژاپن دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، با موضوع «یادبود تنسو ناکامورا، کاکامراد افغانستان» در روز دوشنبه ۳۰ دی ۱۳۹۸ در تالار حنانه این دانشکده برگزار شد.

در این نشست، فیلم مستند *Afghanistan Documentary- Development via a Japanese Doctor Mr. Nakamura Initiative* به نمایش درآمد. سخنرانان این نشست عبارت بودند از عبدالغفور لیوال، سفیر افغانستان در ایران، و دکتر توموکو یاماگیشی، استاد دانشگاه میچی ژاپن.

در ابتدای نشست دکتر ناهید پوررستمی، معاون آموزشی، پژوهشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده مطالعات جهان، ضمن تجلیل از خدمات دکتر ناکامورا در اشاعه صلح و حفظ سلامت در افغانستان، افزود: «در مطالعات کشورها نمی‌توان کشورها را مجزا از هم بررسی کرد. وجهه بسیاری از کشورها در رابطه با سایر کشورها و وقایع جهانی بروز می‌یابد و موضوع این نشست یکی از مصادیق آن است.» دکتر ناکامورا در سال ۱۹۸۴ به پاکستان و دو سال پس از آن به افغانستان رفت و به مداوای بیماران پرداختند. همچنین، شبکه‌های آبرسانی در افغانستان دایر کرد تا آب سالم برای خوراک انسان و کشاورزی در مناطق وسیعی از این کشور فراهم آید. همچنین، بنیاد خیریه‌ای را تأسیس کرد با عنوان «بنیاد خدمات درمانی صلح ژاپن». به بیان دکتر پوررستمی، «صلح همواره باید در جهان حاکم باشد و صلح بعد از جنگ پایدار نخواهد بود.»

لیوال، علاوه بر انتشار بیش از ۱۵۰ مقاله در حوزه جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و رسانه، عضو انستیتوی صلح افغانستان و رئیس مرکز

افغانستان ادامه دادند. ناکامورا به شدت مخالف همکاری شرکت‌های ژاپنی با شرکت‌های آمریکایی ترویج‌دهندهٔ خشونت در افغانستان بود و با الحاق نظامی ژاپن به آمریکا بر سر افغانستان مخالفت جدی داشت و افزود: «ادعای حقوق بشر چیز بدی نیست، اما پیش از آن، در مقام انسان باید جامعیت یابد. اعتقاد به اخلاق فراتر از خیر و شر است. اینکه با ارتش بتوان حفاظت کرد و با دورماندن از وقایعی که در جایی دیگری در جهان در حال اتفاق است بتوان خوب زندگی کرد، خرافاتی بیش نیست.» تأمین نیازهای اولیهٔ هر انسانی مانند آب، خوراک و سلامت همچنین، حفظ طبیعت از نظر ناکامورا مهم‌تر از نفوذ نظامی و کسب قدرت بود.

در خاتمهٔ این نشست بر گه‌هایی میان حاضران توزیع شد تا دل‌نوشتهٔ خود را دربارهٔ دکتر ناکامورا به رشتهٔ تحریر درآورند. این یادداشت‌ها با هماهنگی و ترجمهٔ گروه مطالعات ژاپن دانشکدهٔ مطالعات جهان، برای خانوادهٔ این پزشک فداکار، خیر و انسان‌دوست ارسال خواهد شد.

دکتر یاماگیشی به نقل از دکتر ناکامورا گفت: «جایی که هیچ کس نمی‌آید، ما می‌آییم؛ کاری که هیچ کس نمی‌کند، ما می‌کنیم. بنیاد اعتماد یک شبه بنا نمی‌شود. آن زمان که از سود و زیان خود گذر کنی و قدرت تحمل خود را افزایش دهی، حتی وقتی به تو خیانت شد، خیانت نکردی، صداقت تو قلب‌های مردم را لمس خواهد کرد. قدرت صداقت بیش از قدرت نظامی امنیت برای مردم خواهد آورد. من بر این باورم که صلح فقط یک ایده نیست، بلکه قدرتی واقعی است.» وی ضمن اشاره به دورانی که افغانستان در تحریم به سر می‌برد، و گروه‌های حمایت‌کنندهٔ افغانستان این کشور را ترک کردند، ناکامورا همچنان به فعالیت‌های خود ادامه داد و پایه‌پای روستاییان به احداث شبکهٔ آبرسانی پرداخت. تغییری که ناکامورا در مردم افغانستان آفرید این بود که پاسخ خشونت خشونت نیست. حتی پس از کشته‌شدن وی، با وجود آنکه همهٔ مردم افغانستان دردمند اندوه مرگ او بودند، هیچ کس خواهان قصاص نشد و راه او را در شبکه‌سازی آب و عمران و آبادی در

دهمین نشست از سلسله نشست‌های ژاپن‌شناسی: رمز و رازهای پیشرفت ژاپن

مهم‌ترین عامل پیشرفت را انسان نامید. عوامل دیگر نظیر منابع مالی، منابع طبیعی، شرایط، محیط، مدیریت و فناوری تابعی است از خواست، اراده و اقدامات انسان. در ژاپن به این مسئله توجه ویژه‌ای شده است و بر آموزش افراد سرمایه‌گذاری ویژه‌ای صورت می‌گیرد و آموزش یکی از ارکان مهم انسان‌سازی قلمداد می‌شود. در ژاپن از کودکان نوجوانان نحوه زندگی کردن به افراد آموزش داده می‌شود و مربیان با کودکان بازی زندگی می‌کنند. دکتر عادل ویزگی بارز دیگر ژاپنی‌ها را خانه‌های کوچک آنان و واحد متر از را تاتامی عنوان کرد که به اندازه سجاده‌ای کوچک است. این در حالی است که مدارس آنان فضای بسیار وسیع و بزرگی را شامل می‌شود و معلمان افرادی با نشاط، مهربان، پرانگیزه و با ارتباط روزانه با والدین‌اند. حفظ نظافت شخصی و محیطی، رعایت انضباط، آموزش حقوق فردی و حفظ حقوق دیگر افراد، حفظ احترام اشخاص و تشکر از افراد، غیرافراد و جمادات، صبوری، صرفه‌جویی، و کار گروهی و نه رقابت و نزاع فردی از جمله موارد مهمی است که در نظام آموزشی ژاپن به کودکان آموزش داده می‌شود.

به بیان دکتر عادل مردم ژاپن افرادی قانع‌اند و زندگی ساده‌ای دارند، قضاوت نمی‌کنند، زود هم نتیجه نمی‌گیرند و از زندگی خود رضایت دارند. در ارزیابی افراد میزان آموزش، انضباط و رفتار ملاک عمل است. دکتر عادل افزود: «انسانی که دارای چارچوب است و می‌تواند در جامعه‌ای سازمان‌یافته با قرارداد اجتماعی منظم همراه با دیگران جلو رود، چنین انسانی عامل توسعه و پیشرفت است. فردی که کار گروهی بلد نباشد، نمی‌تواند عنصر پیشرفت در جامعه و مؤثر باشد. در چنین جامعه‌ای برآیند گروه بسیار بیشتر از برآیند

دهمین نشست از سلسله نشست‌های ژاپن‌شناسی گروه مطالعات ژاپن دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، با موضوع «رمز و رازهای پیشرفت ژاپن» با سخنرانی دکتر محمدحسین عادل، رئیس انجمن دوستی ایران و ژاپن و سفیر سابق ایران در ژاپن، در روز دوشنبه ۲۹ بهمن ۱۳۹۸ در تالار ایران این دانشکده برگزار شد. در ابتدای نشست دکتر ناهید پوررستمی، معاون آموزشی، پژوهشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده مطالعات جهان، ضمن معرفی دکتر عادل و فعالیت‌های علمی و فرهنگی وی در زمان صدارت ایشان در سفارت ایران در ژاپن، ابراز امیدواری کرد همکاری گروه مطالعات ژاپن دانشکده با انجمن دوستی ایران و ژاپن گسترش یابد. وی بر نقش چنین نهادهای در گسترش روابط کشورها و در افزایش شناخت نهادهای علمی تأکید کرد. دکتر پوررستمی خبر از چاپ کتاب سخنرانی‌های «نشست توسعه روابط تجاری ایران و ژاپن» داد که در ۲۵ و ۲۶ آذر ۱۳۹۸ در دانشکده مطالعات جهان برگزار شد. وی از زحمات دانشجویان، به‌خصوص از زحمات آقای قدرت‌الله ذاکری، پژوهشگر حوزه ژاپن، تشکر کرد. دکتر پوررستمی از علاقه‌مندان خواست جهت سفارش کتاب به گروه مطالعات ژاپن مراجعه فرمایند.

دکتر عادل تجربه زیسته خود را در ژاپن و برداشتهای خود را از این کشور در قالب خاطره ذکر کرد. ژاپن کشوری پرجمعیت، فاقد ذخایر طبیعی و دارای اقلیمی سخت است؛ شمال آن سرزمینی پربرف و جنوب آن بسیار مرطوب و سه‌چهارم آن کوهستانی است. مردم آن با هوشی متوسط شناخته شده‌اند. وی سخنان خود را با تبیین الزامات پیشرفت آغاز کرد و

گواهی و دکتر حجت. در ابتدای سال جدید، زمان انتخابات عمومی این انجمن خواهد بود. شرایط عضویت در این انجمن، با درخواست متقاضی و معرفی خود صورت می‌گیرد. انجمن دارای چندین کمیته است از جمله کمیته فرهنگی و کمیته فنی. سفارت ژاپن نیز با این انجمن همکاری دارد که در برخی دوره‌ها پرننگ‌تر است. رویکرد انجمن بیشتر رویکرد علمی و فرهنگی است. دکتر عادلای از افراد علاقه‌مند به خصوص جوان دعوت کرد که در این انجمن عضو شوند. این نشست با نمایش کلیپ نشست توسعه روابط تجاری ایران و ژاپن و پرسش و پاسخ به کار خود پایان داد.

فرد است.»
ادامه‌بخش سخنان دکتر عادلای بررسی راهکارهای ژاپنی‌ها در سطح کلان بود. وی پیش‌زمینه آموزشی و فردی افراد را در این عرصه بسیار مهم و مؤثر دانست. هنر اجماع‌سازی و وحدت، پذیرش و احترام به دیگری، اهمیت دادن به برنامه‌ریزی در جزئیات، اولویت‌بندی، روحیه صلح‌طلبانه، و توسعه روابط بین‌المللی از جمله ارکان و سیاست‌های کلان جامعه ژاپنی است. ژاپن دو مکتب را سرلوحه کار خود قرار داده بود: مکتب توسعه قدرت نظامی، و مکتب توسعه اقتصادی. در دورانی که مکتب توسعه قدرت نظامی را تقویت کرد، به جنگ پرداخت و در انتها از خاکستر جنگ به مکتب توسعه اقتصادی رو آورد.

دکتر عادلای در خاتمه سخنان گفت: «دارایی ژاپن بیش از همه، مردم این کشورند که مردمی وحدتگرا، با احترام به یکدیگر و انجام کار گروهی، وطن‌پرست، سختکوش و علاقه‌مند به توسعه کشورشان هستند.»

دکتر عادلای در خصوص انجمن دوستی ایران و ژاپن شکل‌گیری این انجمن‌ها را به دهه هفتاد نسبت داد که با افزایش شمار فارغ‌التحصیلان ژاپن، کانون فارغ‌التحصیلان ژاپن ذیل انجمن تأسیس شد. اعضای هیئت مدیره آن از طریق انتخابات انتخاب می‌شوند. دکتر عادلای از رؤسای پیشین این انجمن نام برد: دکتر

برگزاری کارگاه مروری بر تاریخ پارچه و لباس

جامه‌های کاربردی برای طبقات و پیشه‌ها گوناگون؛ عوامل مشترک در پوشاک.

کارگاه «مروری بر تاریخ پارچه و لباس» با سخنرانی سمانه شهری‌نژاد، در روز شنبه ۳ اسفند ۱۳۹۸ در تالار حنانه دانشکده برگزار شد.

این کارگاه به همت مرکز پژوهشی مطالعات کشورهای اسپانیایی‌زبان با سرفصل‌های زیر برگزار شد: باستان‌شناسی، مردم‌شناسی و جامعه‌شناسی هنر پوشاک؛ فلسفه، مفهوم و آفرینش رنگ، بافت، ریخت و ساخت جامه‌ها در درازنای تاریخ، سیر تحول پوشاک و استفاده از پارچه و لباس در طول تاریخ؛

اهم فعالیت‌های اعضای هیئت علمی

انتشار مقاله دکتر احسان رسولی نژاد با
همراهی اساتیدی از روسیه، ژاپن و تایلند

با موضوع ریسک ژئوپلیتیک و گذار انرژی در روسیه در ژورنال
WOS با ایمپکت فکتور ۲.۵. به آدرس
<https://www.mdpi.com/2071-1050/12/7/2689>

انتشار مقاله دکتر احسان رسولی نژاد به
همراه اساتیدی از ویتنام و استرالیا
در مجله *Finance Research Letters*

نمایه در Elsevier به آدرس
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1544612319314801>

انتشار مقاله دکتر محمد سلطانی‌نژاد در دانشگاه ملی استرالیا

مقاله کوتاه دکتر محمد سلطانی‌نژاد، استادیار گروه مطالعات غرب آسیا و شمال آفریقا با عنوان: **Balancing Pressure: Iran Turns to China and India in the Face of US Sanctions** در East Asia Forum Quarterly دانشگاه East Asia Forum Quarterly در استرالیا منتشر شد. متن کامل این مقاله در لینک زیر در دسترس است.

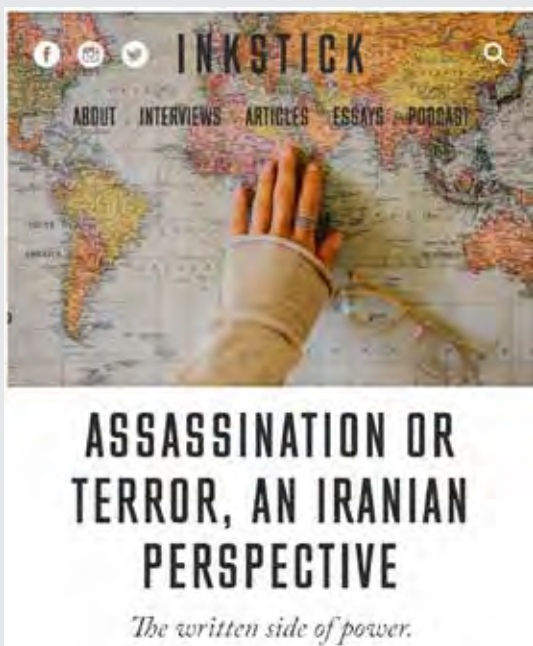
<https://press-files.anu.edu.au/downloads/press/n6144/pdf/book.pdf>

انتشار مقاله مشترک دکتر زینب قاسمی و دکتر الهام کدخدایی

در سایت Inkstick media به نشانی

<https://inkstickmedia.com/assassination-or-terror-an-iranian-perspective/>

اهم فعالیت‌های آموزش

نشست توجیهی انتخاب واحد برای دانشجویان ورودی ۹۸

معاون اداری و مالی دانشکده، دکتر امیربهرام عرب‌احمدی، مشاور بین‌الملل دانشکده، دکتر حمیده مولایی فرسنگی، استادیار گروه مطالعات جنوب و شرق آسیا و اقیانوسیه، و افشین نسیمی، رئیس اداره آموزش، در خصوص واحدهای پیش‌نیاز و دروس اختیاری و روند آموزش در دانشکده توضیحات لازم را بیان داشتند و به سؤال‌های دانشجویان پاسخ گفتند.

نشست توجیهی انتخاب واحد دروس اختیاری برای دانشجویان ورودی ۱۳۹۸ تمامی رشته‌های کارشناسی‌ارشد دانشکده مطالعات جهان در روز دوشنبه ۲ دی ۱۳۹۸ در تالار حنانه دانشکده برگزار شد.

در این نشست دکتر ناهید پوررستمی، معاون آموزشی، پژوهشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده، دکتر جهانگیر کرمی،

برگزاری کلاس‌های نظری به صورت مجازی

استادان و دانشجویان گرامی، با توجه به تعطیلی کلاس‌های حضوری دانشگاه، مرکز یادگیری الکترونیکی برای افزایش بهره‌وری اوقات شریف استادان و دانشجویان گرامی، تمهیدات ویژه‌ای برای برگزاری همه کلاس‌های دانشگاه به صورت الکترونیکی فراهم آورده است. همچنین، برای تسهیل کار با سامانه یادگیری الکترونیکی و بهره‌مندی از این امکانات، راهنماهای ویدئویی، دربردارنده توضیحات کامل در خصوص نصب نرم‌افزارهای لازم، چگونگی ورود به سیستم یادگیری الکترونیکی، برگزاری و شرکت در کلاس آنلاین هم‌زمان و نیز استفاده از ویدئوی ضبط‌شده کلاس‌ها فراهم آمده است که به‌زودی از همین طریق در اختیار استادان و دانشجویان گرامی قرار خواهد گرفت.

تا اطلاع ثانوی کلاس‌های نظری دانشگاه تهران به صورت مجازی برگزار می‌شود.

معاونت آموزشی دانشگاه تهران در خصوص برگزاری کلاس‌های نظری دانشجویان دانشگاه تهران به صورت مجازی اطلاعیه‌ای به شرح زیر صادر کرد:

متعاقب اعلام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در خصوص تعطیلی کلاس‌های آموزشی در برخی از دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور در راستای مقابله با گسترش ویروس کرونا، جلسه هیئت رئیسه دانشگاه تهران تشکیل و مقرر شد کلاس‌های نظری نیمسال دوم ۹۹-۱۳۹۸ تا اطلاع ثانوی به صورت مجازی برگزار گردد. مرکز فناوری اطلاعات و فضای مجازی از تاریخ ۵ اسفند ۱۳۹۸ جهت پشتیبانی‌های لازم برای برگزاری کلاس‌ها به صورت مجازی اعلام آمادگی نموده است. اعضای محترم هیئت علمی و دانشجویان محترم برای کسب اطلاعات لازم به آدرس elearn.ut.ac.ir راجعه نمایند.

لطفاً اطلاعات تکمیلی را صرفاً از طریق پورتال مرکز یادگیری الکترونیکی (<https://utec.ut.ac.ir>) یا سامانه یادگیری الکترونیکی دانشگاه (elearn.ut.ac.ir) پیگیری فرمائید.

مرکز یادگیری الکترونیکی دانشگاه تهران درباره برگزاری کلاس‌های دانشگاه به صورت مجازی، اطلاعیه‌ای به شرح زیر صادر کرد:

لینک آموزش استفاده از سامانه یادگیری الکترونیکی: <https://utec.ut.ac.ir/web/academics/reference>

اهم فعالیت‌های دانشجویی

ارائه مقاله دانشجوی دکتری دانشکده در کنفرانس سالانه انجمن علوم سیاسی سوئیس

اسدی در حال حاضر پژوهشگر مهمان در دانشگاه زوریخ فعالیت دارد.

مقاله توحید اسدی، دانشجوی دکتری گروه مطالعات آمریکای دانشکده مطالعات جهان، در کنفرانس سالانه انجمن علوم سیاسی سوئیس، با موضوع «جریان سرمایه و تجارت در روابط هند و ایالات متحده در دوره پساآزادسازی» ارائه شد. کنفرانس سالانه انجمن علوم سیاسی سوئیس (SVPW) سوم و چهارم فوریه ۲۰۲۰ به میزبانی دانشگاه لوسرن برگزار شد. در این گردهمایی علمی، اساتید و پژوهشگرانی از دانشگاه‌های مختلف به ارائه مقالات خود پرداختند. این کنفرانس سالانه اصلی‌ترین گردهمایی علمی این انجمن است و هر ساله به میزبانی یکی از دانشگاه‌های سوئیس برگزار می‌شود. این انجمن مهم‌ترین انجمن علوم سیاسی سوئیس است.

معرفی کتاب

چهارده قرن رابطه تجاری ایران و ژاپن

کتاب چهارده قرن رابطه تجاری ایران و ژاپن به‌دنبال برگزاری نشست تخصصی «توسعه روابط تجاری ایران و ژاپن» در ۲۵ و ۲۶ آذر ۱۳۹۸ در دانشکده مطالعات جهان، به کوشش دکتر ناهید پوررستمی و قدرت‌اله ذاکری و به‌همت انتشارات پرند منتشر شد.

چهارده قرن رابطه تجاری ایران و ژاپن در ۱۰۸ صفحه در قطع رقعی با چاپ رنگی و کاغذ گلاسه به زینت طبع آراسته شده است. این اثر با فرمانی از امیرالمؤمنین به مالک‌اشتر آغاز شده است که می‌فرماید: «درباره بازرگانان و صاحبان صنایع توصیه می‌کنم که با آنان به‌خوبی رفتار کنی، چه گروهی که سرمایه‌شان را در شهر و دیار خود چه آن‌ها که در خارج از محل زندگی‌شان به تجارت و رفت‌وآمد می‌پردازند؛ زیرا آن‌ها آنچه را مردم نیازمندند، از نقاط دور دست فراهم می‌آورند.»

اثر به انتشار سخنرانی سخنرانان این نشست اختصاص دارد. در بخش گزارش دبیر نشست، دکتر ناهید پوررستمی، کمیته علمی این نشست را متشکل از افراد زیر معرفی کرده است: دکتر بهرام شکوری، دکتر رضا نظرآهاری، دکتر محمدحسین عادل، دکتر علی گل محمدی، دکتر سهراب آذرپند، دکتر یاماگیچی و آقای قدرت‌اله ذاکری؛ با هدف برگزاری چهار نشست به قرار زیر: نشست روابط تجاری ایران و ژاپن، نشست سفرای پیشین ایران در ژاپن، نشست شرکت‌های تجاری، نشست انرژی. همچنین، جلسه‌ای نیز با نمایندگان سفارت ژاپن برای بررسی نحوه همکاری در اجرای برنامه‌های فرهنگی مرتبط با نشست و نمایشگاه برگزار شد. در این نشست نمایشگاهی نیز از کالاها و خدمات مورد مبادله از دوران باستان تا معاصر به نمایش گذاشته شد.

پس از پیام دکتر محمد نقی‌زاده، مؤسس گروه مطالعات ژاپن دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، گزارشی از مراسم افتتاحیه این نشست و افتتاح نمایشگاه آن با حضور میتسوگو سایتو، سفیر ژاپن در ایران، دکتر عباس عراقچی، معاون وزیر امور خارجه، دکتر سعیدرضا عاملی، رئیس دانشکده مطالعات جهان، دکتر بهرام شکوری، رئیس کمیته مشترک بازرگانی ایران و ژاپن و سایر مهمانان تنظیم شده است. از جمله موارد به‌نمایش درآینده در این نمایشگاه عبارت بود از مجموعه‌ای از کالاهای ساخت ژاپن از کلکسیون اختصاصی حمید فتحعلی‌زاده، اسناد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد جمهوری اسلامی ایران، و رونمایی از تابلوفرش ویژه المپیک ۲۰۲۰.

در ادامه متن سخنرانی سخنرانان افتتاحیه آمده است شامل، دکتر عباس عراقچی، معاون وزیر امور خارجه، میتسوگو سایتو، سفیر ژاپن در ایران، و دکتر سعیدرضا عاملی، رئیس دانشکده مطالعات جهان. در بخش بعدی اثر متن سخنرانی سخنرانان چهار نشست به قرار زیر آمده است:

۱. نشست روابط تجاری ایران و ژاپن؛ رئیس نشست دکتر ناهید پوررستمی؛ سخنرانان دکتر ناهید پوررستمی، یوکی هارو کوبایاشی (نماینده ارشد دفتر جایکا در ایران)، کاتسومی سودو (مدیرعامل شرکت یابان)

۲. نشست سفرای پیشین ایران در ژاپن؛ رئیس نشست دکتر رضا نظرآهاری؛ سخنرانان دکتر رضا نظرآهاری، دکتر منوچهر متکی، علی ماجدی

۳. نشست نمایندگان شرکت‌های تجاری؛ رئیس نشست دکتر بهرام شکوری؛ سخنرانان دکتر بهرام شکوری (رئیس کمیته مشترک بازرگانی ایران و ژاپن)، کاتسومی سودو (مدیرعامل شرکت یابان)، دکتر مهدی شریفی نیک (مدیرعامل شرکت بازرگانی پتروشیمی)، مهندس امیرفرهاد اسماعیلی (مدیرعامل شرکت رایز)، مهندس علی محسنی‌نژاد

۴. نشست متخصصان حوزه انرژی؛ رئیس نشست دکتر محمد حسین عادل؛ سخنرانان دکتر محمدحسین عادل (رئیس انجمن دوستی ایران و ژاپن)، دکتر عباس ملکی (استاد دانشگاه و صاحب‌نظر در حوزه سیاست انرژی)، دکتر نرسی قربان (مدیرعامل شرکت بین‌المللی تبدیل گاز مایع نارکنگان).

پس از نوشته‌هایی از اساتید و دانشجویان برگزارکننده این نشست، گزارش اختتامیه و امضای تفاهمنامه همکاری‌های علمی و پژوهشی بین دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران و اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران درج شده است.

این اثر به عکس‌های رنگی مناسب هر بخش مزین است.

زهره جلال‌زاده

کارشناس ارشد زبان‌شناسی

انتشار کتاب موج‌ها و دریاها نوشته دکتر روح الله حسینی

مجموعه داستان موج‌ها و دریاها نوشته روح‌الله حسینی، به‌همت مؤسسه انتشارات نگاه منتشر شد.

موج‌ها و دریاها در ۱۲۶ صفحه در قطع رقی شامل ۵۷ داستان کوتاه با مضامین مختلف است. این اثر به شماره شابک ۲-۷۶۵-۳۷۶-۹۷۸-۶۰۰ در بهمن ۱۳۹۸ منتشر شده است.

طرح جلد آن حکایت از مسافری است که با چمدانی قدیمی حاوی خاطرات و هویت گذشته خود رهسپار جاده‌ای ناهموار به‌سوی مقصدی نامعلوم است. داستان محکم ولی خسته مسافر بار این چمدان سنگین را متحمل است، بی‌آنکه حاضر باشد آن را زمین بگذارد.

عنوان فرعی «عطش» بر روی این اثر به نیکی حکایتگر بی‌تابی شخصیت‌های داستان‌هاست. مضامین عاشقانه، مرگ، جنگ، تنهایی، غلو، صور خیال، وهم، ترس، و اضطراب، تلخ و شیرین، دریاهای ژرفی است که با موج روایت به ساحل نگاه خواننده کشیده می‌شود و نیامده، با طنازی به دریا بازمی‌گردد تا با موجی دیگر رهسپار شود. شخصیت‌های داستان گاه ایرانی است و گاه غیرایرانی؛ فضای داستان گاه خودی است گاه ناخودی ولی به‌هیچ‌روی ناآشنا نیست، حتی داستان‌هایی که شخصیت‌های آن ایرانی و در فضای ایران نیست. در پایان هر داستان خواننده به‌حال خود رها می‌شود تا با قدرت تخیل خویش، با قدرت تخیل نویسنده دست‌وپنجه‌ای نرم کند و با او دل به موج بسپارد. اینک داستان‌ها شمارنده دارد و نه عنوان، به نیکی صورتگر رهسپار شدن از موجی به سوی موج دیگری است در دریایی بی‌انتهای احساسات بشری. متن شیوای داستان - با قلمی خوش- روان و خیال‌انگیز است و خواننده را مادامی که غرق در آن شود به‌دنبال خود می‌کشد تا زندگی کند آنچه را راوی زندگی کرده است، چه در خیال و چه در واقعیت. گاه در پناه خانه مادر بزرگ و گاه در دامن معشوق، و لحظه‌ای دیگر در بحبوحه جنگ و چند گام آن‌سوتر در آستانه تصمیمی سخت یا متحمل بار آن؛ در داستانی در مقابله با مصیبتی خود را تسلی می‌دهی و در داستانی دیگر می‌گری بر آنچه می‌بینی. اما دست آخر، در تمامی این پستی و بلندی‌ها، و فراز و فرودها، در دریایی بی‌ساحل، تسلیمی محض در پایان هر داستان، از پس ذهن نویسنده کام شما را به خود متوجه خواهد ساخت و در آرامش این تسلیم فرو می‌روید.

انتشار این اثر خوش‌خوان در آستانه ایام نوروز رخصتی است تا ساعتی چند را فارغ از روزمرگی، با خیال خود سپری کنید.

گزیده‌ای از یکی از داستان‌های اثر را می‌خوانید:

«اینکه آسمان به زمین نمی‌رسد؛ کوه‌ها و صخره‌ها به هم نمی‌کوبند؛ دریاها در هم غرق نمی‌شوند و خورشید راهش را به سمت دیگری، به سمت شمال یا جنوب کج نمی‌کند، فقط می‌تواند به یک خاطر باشد:

به خاطر تو! چون تو هنوز هم، هر صبح، وقتی از خواب بلند می‌شوی، پیرهن زربفتت را می‌پوشی و یکراست می‌روی سمت باغچه. اول، سراغ پروانه‌ها را می‌گیری و به نرگس‌ها و رازقی‌ها سلام می‌دهی. بعد خم می‌شوی، آب و دانه قناری‌ها را عوض می‌کنی و ابتدا هم خیالیت نیست که آن‌طرف‌تر، فقط کمی آن‌طرف‌تر، به اندازه یک پهنه، یک صحراء جهنمی برپاست؛ با شعله‌های مهیب؛ یا هزاران گلوله که به پا و دست و سینه ما می‌خورند. فقط کمی آن‌طرف‌تر، من در هجوم آتش و آهن، هر روز می‌میرم و خاک‌سترم دوباره آتش می‌گیرد. خون فوران می‌کند از مجموعه‌ام و می‌پاشد به سر و روی دروازه‌ها.

«تو این‌ها را که نمی‌بینی! ولی جهان فقط چشمش به توست. خورشید برای تو طلوع می‌کند و به سمت ما غروب. ما که با گردباروت و غبار گلوله، هی دوش می‌گیریم و از مسلخی به مسلخی سنگر عوض می‌کنیم. دریا هم موج‌موج در انتهای شب فرومی‌ریزد روی سر و دوش‌مان تا سپیده‌دم و صبح که انگار نه انگار؛ خرامان خرامان پهن می‌شود برای تو، از این سر تا آن سر دنیا، فقط برای اینکه در یک نقطه‌اش درازبکشی و به موسیقی ارکستر جزیره‌ها گوش فرادهی، درست وقتی که ما در زیر آوار آب‌ها، زیر خروارها بتن و خمپاره دفن شده‌ایم و زمان هم مثل ساعتی که زنگ زده، تیک‌تاکش را با قژقژی کیبود بر پیشانی و بر پلک‌ها مان می‌کشد و جالب اینجاست که نمی‌گذرد. این هم احتمالاً به خاطر توست...»

زهرا جلال‌زاده

کارشناس ارشد زبان‌شناسی

مأموریت‌ها و سفرهای علمی اعضای هیئت علمی

مدت	هدف	کشور مقصد	مرتبه و گروه	نام و نام خانوادگی	
۱۲ بهمن ۱۳۹۸ تا ۱۰ مرداد ۱۳۹۹	فرصت مطالعاتی	هلند، دانشگاه لیدن	استادیار، مطالعات آفریقا	دکتر امیربهرام عرب‌احمدی	۱.
۲۸ و ۲۹ بهمن	شرکت در کنفرانس Mid- dle East in a Time of Chanhe: Towards New Stability Ar- chitecture	روسیه، مسکو	دانشیار، مطالعات روسیه	دکتر مهدی سنایی	۲.

دفاعیه‌های نیمسال تحصیلی اول ۹۹-۱۳۹۸

دکتری

رشته مطالعات کشورهای آمریکای شمالی

عنوان پایان نامه به فارسی	عنوان به انگلیسی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران	دانشجو
سینمای آمریکا و بازنمایی آفریقای جنوبی: آپارتاید و بعد از آن	American Film Industry and South Africa: Apartheid and After	ساعت ۱۴:۰۰ مورخ چهارشنبه ۳۰ بهمن ۱۳۹۸	استاد راهنما: دکتر محمدباقر قهرمانی - دکتر فؤاد ایزدی استاد مشاور: دکتر حسن حسینی استاد داور: دکتر محمدرضا سعیدآبادی - دکتر روح... حسینی استاد داور خارجی: دکتر سید مصطفی مختاباد	محمدجواد بختیاری

کارشناسی ارشد

رشته مطالعات ایران

عنوان پایان نامه به فارسی	عنوان به انگلیسی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران	دانشجو
امت و ملت: تحول هویت ملی ایران در پیام‌های رهبری به حج	Ommat and Mellat: the Evolution of Iran's National Identity Reflected in Leaders' Messages to Hajj	ساعت ۱۳:۰۰ مورخ شنبه ۲۶ بهمن ۱۳۹۸	استاد راهنما: دکتر محمد سمیعی استاد مشاور: دکتر شاهو صبار استاد داور: دکتر ابراهیم محسنی استاد داور خارجی: دکتر رضا باقری	نا شاوکیان
تحلیل کیفی دیدگاه‌های ایران‌شناسان چینی در مورد ایران	A Qualitative Analyze of Perspectives of Chinese Scholars toward Iran in the Field of Iranian Studies in China	ساعت ۱۳:۰۰ مورخ یکشنبه ۲۷ بهمن ۱۳۹۸	استاد راهنما: دکتر شاهو صبار استاد مشاور: دکتر ابراهیم محسنی استاد داور: دکتر محمد سمیعی استاد داور خارجی: دکتر زینب قاسمی	بی‌هوا ژانگ

رشته مطالعات کشورهای آلمانی زبان

عنوان پایان نامه به فارسی	عنوان به آلمانی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران	دانشجو
آسیب‌شناسی تحولات روابط ایران و آلمان با تأکید بر رویکرد جدید اروپایی جمهوری اسلامی ایران (بازه زمانی ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸)	Die Pathologie der Entwicklungen der Deutsch-Iranischen Beziehungen unter Berücksichtigung des neuen außenpolitischen Ansatzes der Islamischen Republik Iran gegenüber Europa (im Zeitraum von 2013 bis 2019)	ساعت ۱۵:۳۰ مورخ سه‌شنبه ۲۹ بهمن ۱۳۹۸	استاد راهنما: دکتر محمدرضا دوستی‌زاده استاد داور داخلی: دکتر یونس نوربخش استاد داور خارجی: دکتر علی‌اکبر نیکوآقبال	عبدالوحید افسری

رشته مطالعات آمریکای شمالی

عنوان پایان نامه به فارسی	عنوان به انگلیسی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران	دانشجو
روان‌شناسی سیاسی و مدیریت: نقش باورها و انگاره‌های شخصیتی دونالد ترامپ در تصمیم‌گیری سیاست خارجی آمریکا	Political Psychology and Leadership: The Role of Donald Trump's Beliefs and Personality Traits in US Foreign Policy Decision Making	ساعت ۰۸:۰۰ صبح مورخ شنبه ۲۶ بهمن ۱۳۹۸	استاد راهنما: دکتر حسن حسینی استاد مشاور: دکتر زهره خوارزمی استاد داور داخلی: دکتر سید هادی برهانی استاد داور خارجی: دکتر سید حامد موسوی	یاسمین مبصری
نقش هویت در مسائل سیاسی - اجتماعی آمریکا: مطالعه موردی اعتراضات شارلوتسویل	The Role of Identity Politics in American Social-Political Issues: The Case of Charlottesville Protests	ساعت ۰۹:۰۰ مورخ شنبه ۲۶ بهمن ۱۳۹۸	استاد راهنما: دکتر حسن حسینی استاد مشاور: دکتر زهره نصرت خوارزمی استاد داور داخلی: دکتر الهام کدخدایی استاد داور خارجی: دکتر رضا باقری	سید احسان شریفیان
چارچوب‌سازی تابوهای سیاسی - اجتماعی در بستر دیپلماسی عمومی آمریکا: مطالعه موردی برنامه تابو در رادیو فردا	Framing Socio-Political Taboos through U.S. Public Diplomacy: The Case of Taboo Program in Radio Farda	ساعت ۱۰:۰۰ مورخ سه‌شنبه ۲۹ بهمن ۱۳۹۸	استاد راهنما: دکتر زهره نصرت خوارزمی استاد مشاور: دکتر شاهو صبار استاد داور: دکتر الهام کدخدایی استاد داور خارجی: دکتر حمیده مولایی	احمد جعفری صدر

رشته مطالعات آمریکای لاتین

عنوان پایان نامه به فارسی	عنوان به اسپانیایی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران	دانشجو
تحلیل حضور فزاینده چین در شیلی و تأثیر آن بر روابط شیلی با ایالات متحده آمریکا	Análisis de la creciente presencia de China en Chile y su impacto en las relaciones entre Chile y los Estados Unidos	ساعت ۱۱:۳۰ مورخ سه‌شنبه ۲۹ بهمن ۱۳۹۸	استاد راهنما: دکتر علی فیض‌اللهی استاد مشاور: دکتر الهه نوری‌غلامی‌زاده استاد داور داخلی: دکتر مریم حق‌روستا استاد داور خارجی: دکتر جیران مقدم	مهرو مه‌نژاد
خصوصی‌سازی در شیلی و تأثیر آن در اقتصاد شیلی	Proceso de la privatización en Chile y su efecto en la economía	ساعت ۱۲:۳۰ مورخ سه‌شنبه ۲۹ بهمن ۱۳۹۸	استاد راهنما: دکتر علی فیض‌اللهی استاد مشاور: دکتر ناهید پوررستمی استاد داور: دکتر مریم حق‌روستا استاد داور خارجی: دکتر جیران مقدم	ضحی عبدخدائی

رشته مطالعات بریتانیا

عنوان پایان نامه به فارسی	عنوان به انگلیسی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران	دانشجو
روابط سیاسی بریتانیا و روسیه در دولت حزب محافظه کار از ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۷	British and Russian Relations Under the Conservative Party from 2012 to 2017	ساعت ۰۹:۰۰ مورخ سه‌شنبه ۲۹ بهمن ۱۳۹۸	استاد راهنما: دکتر حسام الدین واعظزاده استاد داور داخلی: دکتر محمدرضا سعیدآبادی استاد داور خارجی: دکتر حسن احمدیان	رضا شبانیان
سیاست خارجی بریتانیا درباره فلسطین: بررسی مقایسه‌ای مواضع جرمی کوربین و ترزا می	British Foreign Policy towards Palestine Issue: A Comparative Study on the Positions of Labour Party leader Jeremy Corbyn and Conservative Party leader Theresa May	ساعت ۰۹:۰۰ مورخ چهارشنبه ۳۰ بهمن ۱۳۹۸	استاد راهنما: دکتر سید هادی برهانی استاد مشاور: دکتر رضا باقری استاد داور داخلی: دکتر زینب قاسمی طاری استاد داور خارجی: دکتر الهام کدخدایی	نگین ربانی خوراسگانی

رشته مطالعات عراق

عنوان پایان نامه به فارسی	عنوان به عربی/ انگلیسی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران	دانشجو
ساختار تشکیلاتی حزب الدعوه با تکیه بر مدل تربیتی، آموزشی و شیوه‌های کادرسازی این حزب	The organizational structure of the Dawa Party based on its the educational and training model and Dawa Party's cadre-building practices	ساعت ۱۳:۰۰ مورخ دوشنبه ۲۸ بهمن ۱۳۹۸	نام استاد راهنما: دکتر حسن احمدیان نام استاد مشاور: دکتر یاسر عبدالزهره عثمان نام استاد داور: دکتر محمد سلطانی‌نژاد نام استاد داور خارجی: دکتر علی اکبر اسدی	علی‌رضا صادقی
تحلیل و بررسی سرودهای داعش	اناشید تنظیم الدوله دراسة و تحلیل	ساعت ۱۲:۰۰ سه‌شنبه ۲۹ بهمن ۱۳۹۸	استاد راهنما: دکتر یاسر قزوینی حائری استاد مشاور: دکتر جواد شعرفاف استاد داور داخلی: دکتر حسن احمدیان استاد داور خارجی: دکتر مهدی جمالی‌فر	عاشور شمکلی

رشته مطالعات فلسطین

عنوان پایان نامه به فارسی	عنوان به عربی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران	دانشجو
ایران در رسانه‌های مقاومت فلسطین؛ تحلیل محتوای خبرهای ایران در وبگاه خبرگزاری فلسطین الیوم و مرکز الفلسطینی للاعلام در سال ۱۳۹۷	ایران فی الاعلام الفلستینی المقام، دراسة تحلیل المضمون لموقعی فلسطین الیوم و المركز الفلستینی للاعلام فی عام ۱۳۹۷ الشمسی الهجری	ساعت ۱۳:۰۰ مورخ دوشنبه ۱۴ بهمن ۱۳۹۸	استاد راهنمای اول: دکتر یونس شکرخواه استاد راهنمای دوم: دکتر احمد سادات استاد داور داخلی: دکتر هادی برهانی استاد داور خارجی: دکتر حسن لاسجودی	سید احمد حسینی خبیر
عوامل مؤثر بر گسترش شهرک‌های صهیونیستی در کرانه باختری و آینده آن	العوامل التي التوثر فی التوسع المستوطنات الصهاينة فی الضفة الغربية و مستقبلها	ساعت ۱۴:۰۰ مورخ سه‌شنبه ۲۹ بهمن ۱۳۹۸	استاد راهنما: دکتر جواد شعریاف استاد مشاور: دکتر سید هادی برهانی استاد داور: دکتر حسن احمدیان استاد داور خارجی: دکتر اسماعیل اقبال	حمید مهدوی‌راد

رشته مطالعات شبه قاره هند

عنوان پایان نامه به فارسی	عنوان به انگلیسی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران	دانشجو
بررسی تطبیقی رفتارهای خشونت پرهیز و نافرمانی مدنی از دیدگاه ماهاتما گاندی و جین شارپ	The Comparative Study of Nonviolent Action and Civil Disobedience in the Thoughts of Mahatma Gandhi and Gene Sharp	ساعت ۱۵:۰۰ سه‌شنبه ۲۹ بهمن ۱۳۹۸	استاد راهنما: دکتر مازیار مظفری فلارتی استاد مشاور: دکتر فؤاد ایزدی استاد داور داخلی: دکتر حمیده مولایی فرسنگی استاد داور خارجی: دکتر احسان رسولی‌نژاد	بیژن بیاتی

فهرست برخی مراکز مطالعات راهبردی

فهرستی از مراکز مطالعات حقوق بشر
دکتر الهه نوری غلامی زاده، دکتری مطالعات آمریکا

A List of Iranian Studies Centers

Elaheh Nourigholamizadeh, Ph.D. in American Studies

Center for Human Rights Studies, Mofid University

<http://mofidu.org/en>

Lowenstein International Human Rights Law Clinic, Yale University

<https://law.yale.edu/schell/lowenstein-international-human-rights-law-clinic>

Adaleh Center for Human Rights Studies

<http://www.adaleh-center.org/new/>

Human Rights Center, University of California, Berkeley

<https://humanrights.berkeley.edu/>

Duke Human Rights Center at the Franklin Humanities Institute

<https://humanrights.fhi.duke.edu/>

Buffalo Human Rights Center, School of Law, University at Buffalo

<https://www.law.buffalo.edu/beyond/centers/bhrc.html>

Centre for Human Rights, Faculty of Law, University of Pretoria

<https://www.chr.up.ac.za/>

Human Rights Centre, University of Padova

<https://unipd-centrodirittiumani.it/en/>

Centre for Human Rights Studies, University of Zurich

Universität
Zürich^{UZH}

<https://www.menschenrechte.uzh.ch/en.html>

Human Rights Studies Program, Institute for the Study of Human Rights, Columbia University

<http://www.humanrightscolumbia.org/education/graduate/human-rights-studies-ma>

Institute for Human Rights, Åbo Akademi University

<https://www.abo.fi/en/institute-for-human-rights/>

Human Rights Studies, Central European University

<https://www.ceu.edu/research-area/human-rights-studies>

Programme in Human Rights and Democratisation (EMA), Global Campus of Human Rights (GC)

<https://gchumanrights.org/education/regional-programmes/ema/about.html>

International Human Rights and Humanitarian Law, Europa-Universität Viadrina

<https://www.rewi.europa-uni.de/de/studium/master/ihl/index.html>

Human Rights Law program, Istanbul Bilgi University

<https://hukukyl.bilgi.edu.tr/en/>

European and International Human Rights Law, Leiden University

<https://www.universiteitleiden.nl/en/education/study-programmes/master/european-and-international-human-rights-law>

Human Rights and Politics, London School of Economics and Political Science

<http://www.lse.ac.uk/study-at-lse/Graduate/Degree-programmes-2020/MSc-Human-Rights-and-Politics>

Human Rights Program, The Carter Center

Waging Peace. Fighting Disease. Building Hope.

https://www.cartercenter.org/peace/human_rights/index.html?gclid=EAIaIQobChMI643998mY6AIVZyCtBh293wAfEAAYAiAAEgKlyPD_BwE

Atlantic Human Rights Center, St. Thomas University, New Brunswick

<https://wp.stu.ca/ahrc/>

Asia-Pacific Centre for Human Rights and the Prevention of Ethnic Conflict

<https://uia.org/s/or/en/1100039374>

Human Rights, Catholic University of America

https://ihe.catholic.edu/ma-in-human-rights-2019?gclid=EAIaIQobChMI643998mY6AIVZyCtBh293wAfEAAYASAAEgJG9PD_BwE

Human Rights Center, University of Minnesota

<https://www.law.umn.edu/human-rights-center>

British Institute of Human Rights

<https://www.bihr.org.uk/>

پیام رئیس دانشکده به مناسبت شهادت سردار سلیمانی و همراهان

شهادت آن عزیز دل به خداسپرده را به آستان حضرت مهدی عج، امام خامنه‌ای، ملت شریف ایران و همه آزادگان جهان و خانواده شریفشان تبریک و تسلیت می‌گوییم. روحش شاد و با حضرت سید الشهداء علیه السلام محشور باد.

دکتر سعیدرضا عاملی
رئیس دانشکده مطالعات جهان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ
عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ
روح پر فتوح سردار سپهبد شهید بزرگ حاج قاسم سلیمانی و سردار ابومهدی و همراهان به یاران صدیق حضرت سیدالشهدا علیهم السلام پیوست، با عمق وجود دلتنگ آن شهید بزرگوار، از جنس دلتنگی امام راحل هستیم.

بزرگداشت چهل‌ویکمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی در دانشکده مطالعات جهان برگزار شد

جمعیت حاضر در آمریکا اشک شوق ریختند. فضای ترس از شاه و دیکتاتوری شاه حتی برای کسانی که در خارج از کشور فعال بودند خوفناک بود، به طوری که در تظاهرات عاشورا در لس‌آنجلس بسیاری از افراد با نقاب در تظاهرات حاضر شدند.»

به باور وی، انقلاب اسلامی به طور قطع معادلات جهانی را بر هم زده است و به نقل از مقام معظم رهبری افزود: «با انقلاب اسلامی ایران، جهان تبدیل به جهانی سه قطبی شد: آمریکا، شوروی و انقلاب اسلامی ایران.» با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، جهانی دو قطبی شکل گرفت: تقابل غرب و اسلام.

این استاد علوم ارتباطات، در خصوص تأثیر جهانی انقلاب اسلامی افزود: «در دگرگونی جهانی، اسلام به محوری بزرگ بدل شده و توجه به اسلام و تشیع در سطح جهانی گسترش پیدا کرده است. امروز در جهان هیچ نقطه‌ای نیست که از انقلاب اسلامی تأثیر نگرفته باشد.» و به ذکر چند شاهد مثال پرداخت. جان اسپوزیتو، استاد امور بین‌الملل و مطالعات اسلامی در دانشگاه جرج تاون، منزوی‌ترین استاد دانشگاه بود، ولی با پیروزی انقلاب اسلامی و توجه به اسلام، بالاترین رقم دریافت را کسب کرد. نمونه دوم وی مسلمانان ساکن در چین بود که علی‌رغم فشارهای زیاد نظام دیکتاتوری چین در بخش‌های مسلمان‌نشین این کشور به گفته مؤسسه اسلامی حقوق بشر، از انقلاب اسلامی ایران نیرو و حیات گرفته است. همچنین، به شیخ زاکزاکی در نیجریه اشاره کرد که با یک چشم کور و بینایی ۳۰ درصد چشم دیگر و ترکش‌های بسیاری در مغز خود، به تأسی از انقلاب اسلامی ایران، اسلام و تشیع و نهضت اهل بیت را در نیجریه احیا کرد.

به مناسبت بزرگداشت چهل‌ویکمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، مراسمی در روز دوشنبه ۲۱ بهمن ۱۳۹۸ در تالار حنانه دانشکده مطالعات جهان در بررسی بازتاب‌های جهانی انقلاب اسلامی ایران برگزار شد.

در این مراسم با حضور اساتید، همکاران و دانشجویان این دانشکده، دکتر سعیدرضا عاملی، رئیس دانشکده، دکتر مجتبی رحماندوست، دانشیار گروه مطالعات غرب آسیا و آفریقای شمالی، دکتر جهانگیر کرمی، دانشیار گروه مطالعات روسیه، دکتر رضا باقری، استادیار گروه مطالعات جنوب و مرکز آفریقا، و دکتر مازیار مظفری فلارتی، استادیار گروه مطالعات هند، سخنرانی کردند.

دکتر عاملی ضمن تبریک سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، از خاطرات خود در ایام پیروزی انقلاب اسلامی در آمریکا سخن گفت که ماه‌ها قبل از پیروزی، انجمن اسلامی در آمریکا فعال بود و افزود: «برای نخستین بار که سرود خمینی‌ای امام، پخش شد،

تولید علم رتبه نخست را داراست (۱۰/۹۹) و بعد از ایران، هند و ژاپن و چین قرار دارد و افزود: «وضعیت علم در ایران شکوفاست. با همت متخصصان باید رشد فناوری را نیز افزایش داد و چرخه علم را وارد چرخه عمل کرد. همچنین، بر کیفیت تمرکز کرد.»

دکتر رحماندوست با تجارب زنده خود در جریان پیروزی انقلاب اسلامی ایران، و به دنبال آن در جریان جنگ تحمیلی و در عرصه سیاست، در کنار اندوخته‌های علمی و پژوهشی و سفرهای بسیار به نقاط مختلف دنیا، بر پایه اعتقاد قلبی خود از انقلاب سخن گفت. وی تجدیدنظرطلبی‌ها در انقلاب را آن هم با گذشت عمر چهل ساله آن کاملاً طبیعی و لازم دانست.

به گفته وی: «بازتاب جهانی انقلاب اسلامی ایران صدور جگرداشتن برای مخالفت با آمریکا بود. امروز، ترس از آمریکا در منطقه کاهش یافته و من برتر، آمریکایی شکسته است. گفته جاودانه امام که آمریکا هیچ غلطی نمی‌تواند بکند، امروز انقلاب ما به مردم دنیا صادر می‌کند. تابوی حاکمیت آمریکا در منطقه امروز شکسته شده است.»

تسخیر لانه جاسوسی، سقوط پهباد جاسوسی آمریکا، دستگیری نیروهای نظامی آمریکا در خلیج فارس، باز نکردن باب گفتگو با آمریکا، شکستن تصور غیرقابل تسخیر بودن کشتی‌های انگلیسی و آمریکایی، القای امکان پیشرفت‌های علمی و تسلیحاتی بدون

دبیر شورای انقلاب فرهنگی نتیجه گرفت: «فرایند جهان‌شدن معکوس یا تقابل اسلام با جهانی‌شدن آمریکایی، برآیند ظهور انقلاب اسلامی است. فارغ از فضای حاکم بر انقلاب اسلامی در این چهل سال، در نگاه کلان، اتفاقات شکل گرفته در جهان به دنبال پیروزی انقلاب اسلامی ایران، بسیار بزرگ بوده است.» وی یکی از اتفاقات مهم را معنایافتن انقلاب دینی عنوان کرد که تا پیش از آن جریان‌های انقلابی، یا جریان چپ بود یا جریان دموکراسی خواهی و مردم‌سالاری؛ و افزود: «این بار دین منشأ ظهور انقلاب شد.» وی به نقل از آنتونی گیدنز، در نسخه چهارم کتاب جامعه‌شناسی خود تأکید کرد که با ظهور انقلاب اسلامی ایران، مؤلفه دین و عامل انقلاب، وارد عرصه جهانی شد.

دکتر عاملی انقلاب ایران را «انقلاب کبیر» خواند که بسیاری از نهادها و مناسبات اجتماعی و روندهای بین‌المللی را تغییر داد، قانون اساسی جدید وضع کرد، و نظام پادشاهی را به نظام جمهوری اسلامی تغییر داد که با تحولات انقلاب کبیر فرانسه و بیداری اسلامی در کشورهای منطقه متفاوت است.

خاتمه‌بخش سخنان دکتر عاملی دعوت به مطالعه دقیق تر کلان و خرد انقلاب اسلامی در سطح بین‌المللی و ارتباطات جهانی بود که امکان آن در دانشکده مطالعات جهان مهیاست. همچنین، حاضران را به مطالعه گزارش دسامبر ۲۰۱۹ National Science Foundation دعوت کرد که در آن ایران جزو ۱۵ کشور برتر جهان در تولید علم است. این در حالی است که ایران در نرخ رشد

مهم خواند و بیشتر بر حوزه شوروی و اوراسیا پرداخت. با وجودی که شوروی مرادوات خوبی با شاه داشت و خواهان تغییر حکومت نبود و حتی حامیان خود، از جمله حزب توده، را دعوت به سکوت کرده بود، انقلاب ایران تأثیر مهمی بر دولت شوروی و نخبگان و مسلمانان این کشور داشته است. پس از پیروزی انقلاب امام سفیر شوروی را به حضور نپذیرفت. آشنایی مسلمان شوروی با آثار فارسی اسلامی جریان‌های سیاسی‌ای را شکل داد که هنوز هم از جریان‌های مهم آسیای مرکزی و منطقه قفقاز است، از جمله جنبش اسلامی ازبکستان، و نهضت اسلامی تاجیکستان. انقلاب اسلامی، به‌ویژه در بین مسلمان اتحاد شوروی و آسیای مرکزی و منطقه قفقاز، توجه به اسلام و تشیع را به پدیده‌ای مهم تبدیل کرد که از پیامدهای جهانی انقلاب اسلامی ایران محسوب می‌شود.

دکتر باقری در حوزه آفریقا، بازتاب انقلاب اسلامی را در مقاومت در برابر امپریالیسم و مبارزان ضد آپارتاید بسیار موفق ارزیابی کرد. حمایت ایران از کنگره ملی آفریقا و از ماندلا از دیگر موارد بود که این استاد آفریقاشناس مطرح کرد. وی افزود: «ماندلا تا سال‌ها در فهرست تروریست‌ها جای داشت. بعد از به قدرت رسیدن، سمبل لیبرالیست و دموکراسی خواهی شد. وی چه پیش از به قدرت رسیدن و چه پس از آن با مقامات ایران مراوده داشت.» دکتر باقری ضمن انتقاد از مشکلات ناکارآمدی ایران در آفریقا، قدرت ایدئولوژی ایران را در این کشور همچنان بسیار قوی و موفق خطاب کرد.

دکتر مظفری بر این نکته تأکید کرد در شرایطی که هنوز هم در دنیا استعمار حاکم است، پس از انقلاب اسلامی، ایران توانسته است روی پای خود بایستد و جنبش‌های آزادیخواهانه و زیرسلطه ستم در جهان حمایت کند و الگویی مفید برای جهانیان باشد.

حمایت غرب و حتی در شرایط تحمیلی، جریان جنگ تحمیلی با وجود حمایت ۴۴ کشور از نیروهای بعث عراق، القای به‌سرنیامدن دوران دین در اداره جامعه، اعتقاد اهل تسنن به ولایت فقیه در مفهوم شیعی آن، یافتن مفهوم آزادی در دامن اهل بیت برای غیرمسلمانان، مقبولیت یافتن مرادوات بین‌المللی ایران در چارچوب قواعد اسلامی دستاوردهای جهانی انقلاب اسلامی ایران بوده است.

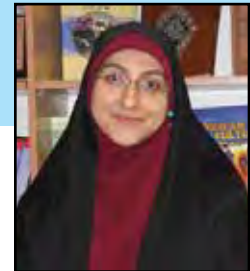
دکتر کرمی انقلاب اسلامی ایران را یکی از پنج انقلاب بزرگ در دنیا خطاب کرد و از دو ویژگی انقلاب‌های بزرگ سخن گفت: تأثیرات مهم در داخل کشور خود (فضای آزادی‌های سیاسی، و توسعه)، و تأثیرات مهم خارجی. وی افزود: «با وجود رشد بسیاری از شاخص‌های توسعه در ایران پس از انقلاب، هنوز به مدل مشخصی از توسعه و اجماع بر سر آن همچنين، دستاوردی که ما و نسل جوان ما را به آینده امیدوار سازد دست نیافته‌ایم.»

وی تأثیرات خارجی انقلاب اسلامی را به‌ویژه در خاورمیانه

انتصاب‌ها، تبریک و تسلیت

انتصاب دکتر زهره نصرت خوارزمی به‌عنوان معاون مرکز مطالعات آمریکای شمالی و اروپا

سلام علیکم

احتراماً، نظر به مراتب تعهد، توان علمی و تجارب ارزشمند سرکارعالی و به‌موجب این حکم با حفظ وظایف آموزشی و پژوهشی به‌عنوان معاون مرکز مطالعات آمریکای شمالی و اروپا دانشگاه تهران منصوب می‌شوید.

امید است با استعانت از پروردگار متعال و همیاری دانشگاهیان فرهیخته، مؤمن و متعهد و با استفاده از ظرفیت‌ها و توانمندی‌ها در انجام وظایف و مسئولیت‌های خطیر محوله موفق و موید باشید.

دکتر سعیدرضا عاملی

رئیس دانشکده مطالعات جهان

انتصاب دکتر زینب قاسمی طاری به‌عنوان سرپرست مرکز مطالعات آمریکای شمالی و اروپا

سلام علیکم

احتراماً، نظر به مراتب تعهد، توان علمی و تجارب ارزشمند سرکارعالی و بنا بر پیشنهاد رئیس محترم دانشکده مطالعات جهان، به‌موجب این حکم با حفظ وظایف آموزشی و پژوهشی، به‌عنوان سرپرست مرکز مطالعات آمریکای شمالی و اروپا دانشگاه تهران منصوب می‌شوید.

امید است با استعانت از پروردگار متعال و همیاری دانشگاهیان فرهیخته، مؤمن و متعهد و با استفاده از ظرفیت‌ها و توانمندی‌ها در انجام وظایف و مسئولیت‌های خطیر محوله موفق و موید باشید.

دکتر محمود نیلی‌احمدآبادی

رئیس دانشگاه تهران

افتخار بازنشستگی آقای هرمز روشن‌روش، با حضور رئیس دانشگاه

جناب آقای هرمز روشن‌روش

رئیس محترم حسابداری دانشکده مطالعات جهان

سی سال خدمات صادقانه و ارزشمند جناب‌عالی در پیشبرد اهداف عالی دانشگاه تهران و نائل‌شدن به افتخار بازنشستگی، در کنار دیگر افتخارآفرینی‌ها و ایثار شما در جریان هشت سال

دفاع مقدس در میهن اسلامی‌مان ایران، افتخاراتی است شایسته تقدیر. امیدوارم در سایه الطاف الهی، آغاز دوره‌ای جدید در زندگی پربارتان توأم با سربلندی‌های روزافزون‌تر باشد.

دکتر سعیدرضا عاملی

رئیس دانشکده مطالعات جهان

حکم انتصاب جناب آقای خلیل کوکبی‌عابد به‌عنوان رئیس اداره حسابداری

با سلام،

به پیشنهاد مدیرکل محترم امور مالی دانشگاه و به استناد ماده ۴ آیین‌نامه مالی و معاملاتی، جناب‌عالی به‌عنوان رئیس اداره حسابداری دانشکده مطالعات جهان و دانشکده زبان‌ها و ادبیات خارجی دانشگاه تهران به‌مدت سه سال منصوب می‌شوید. لازم است علاوه بر وظایف سازمانی، نسبت به اجرای دقیق حسابداری تعهدی، انجام و اعمال نظارت بر وصول درآمدهای اختصاصی و واریز مستقیم آن به خزانه، کنترل مالی، نگهداری حساب‌ها، تنظیم گزارش‌ها و صورت‌های مالی، حفظ اسناد و مدارک مالی، نگهداری حساب و نظارت بر اموال، تطبیق دریافت‌ها و پرداخت‌ها با قوانین و مقررات، امضا و تأیید اسناد تحت نظر مدیریت محترم واحد فوق‌الاشاره و با رعایت دقیق آیین‌نامه مالی و معاملاتی دانشگاه و سایر ضوابط و مقررات ذی‌ربط اقدام نمایید. در ارتباط با معاملات عمده، و مسائل کلی واحد مورد تصدی نیز با هماهنگی اداره کل امور مالی دانشگاه عمل خواهید نمود.

حسن سلوک و خوش‌رفتاری، تعامل مؤثر و قانونمند با مسئولان محترم آن واحد، انجام تمامی اقدامات در چارچوب آیین‌نامه مالی و معاملاتی، اهتمام و جدیت به پاسخگویی و ارائه به‌موقع گزارش‌های

مالی به مدیرکل مالی دانشگاه نیز از وظایف سازمانی جناب‌عالی است. امید است در پرتو عنایات الهی و همکاری سایر همکاران در انجام وظایف و مأموریت محوله موفق باشید.

این حکم از مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۷ در دانشکده مطالعات جهان و از مورخ ۱۳۹۹/۰۳/۰۱ در دانشکده زبان‌ها و ادبیات خارجی دانشگاه تهران اعمال می‌گردد.

دکتر سعید یزدانی

معاون اداری و مالی دانشگاه تهران

زمستانی‌های دانشکده مطالعات جهان تولدتان مبارک

محدثه فنائی عشرت‌آبادی
 مرضیه خوشدوز
 حسین ابراهیمی
 ابوالفضل بختیاری
 محمدعلی منافی
 کتایون صالحی
 سرور آقایی افشار
 خدیجه حجتی
 بهنود رنج‌کش
 زینب فرهادی زرینگلی
 لیدا ماموریان
 محمد میکائیل‌زاده
 ناصر غانمی
 صلاح جمیلی‌یان
 زهرا یگانه‌منش
 ناهید عرب‌بافرانی
 سبجان فیوضی
 مسعود ملائی
 محمد کریمی
 مهتاب موسویان ریزی
 صبا احمدی
 محمدمهدی صادقی
 ریحانه سلیمانی

علیرضا امانی
 کامران هوشیار
 باربارا اویواری
 رحیم روزی‌طلب
 فاطمه عواطف‌رستمی
 محمد تفاق
 پیام بهرامیان ریگی
 هانیه پناهلو
 سیدمحمد صالح سادات اصفهانی
 وحید شمس‌الدین‌نژاد
 سیاوش چاوشی
 فاطمه محمودی
 حانیه خانعلی
 حامد ناصریان
 سیدزکریا اسدی
 مریم کریم‌پور
 نادیا سوفیا
 سجاد توسلی اصل
 لوییز بیشه
 مرضیه چادگانی‌پور
 سیدامیرمحمد مرمری
 انس دلکوپ
 فیصل نیسی
 ساره مقیمی‌اسفندآبادی

پرستو خلج
 صوفیا هاگل
 فهیمه مرادی
 مریم پوتی
 خدیجه پورشعبان اسیابر
 ابراهیم فاخر
 فرهاد رهبری
 محمد استادولی
 نسترن جاودانی بافراست
 شیما کاظمی
 چن چون‌هو
 مریم علیزاده
 کلارا ورشون
 رناتو ماشادو
 سیزو جائو
 امید اسلامی‌نیا
 مگومی نوگوچی
 سارا اخلاق
 زهرا کلهر
 آلینور بنواله
 محمدمامین سواری
 پوریا هامونی
 شاهین رحمانی
 صادق بابازاده

استاد ارجمند
 سیدمحمدعلی موسوی
 سعیدرضا عاملی
 محمدباقر قهرمانی
 مریم حق‌روستا
 علی گل‌محمدی
 حسن حسینی
 زینب قاسمی طاری
 امیربهرام عرب‌احمدی
 روح‌اله حسینی
 محمد سمیعی
 خدایار براری

همکاران گرامی
 سمیه کریم‌پور
 حمیدرضا کوهی
 جواد احمدزاده
 نادر احمدی
 شیرخدا عسگری
 حمیرا پورحیدر بروجنی
 فیض‌اله محمودی

دانشجویان عزیز
 ترانه کاظم‌نیا

با آرزوی سلامت و عمری با عزت برای تمامی زمستانی‌های دانشکده مطالعات جهان

هولت

استاد ارجمند

جناب آقای دکتر عباس احمد آخوندی

در اندوه فوت پدر بزرگوار همسرتان، تسلیت صمیمانه ما را پذیرا باشید. از درگاه الهی برای آن مرحوم مغفرت و برای بازماندگان، به‌ویژه جناب‌عالی، صبر و شکیبایی خواستاریم. روحشان شاد و یادشان گرامی باد.
دانشکده مطالعات جهان

همکار گرامی

سرکار خانم حمیرا پورحیدر بروجنی

در اندوه فوت پدر ارجمند همسر بزرگوارتان، تسلیت صمیمانه ما را پذیرا باشید. از درگاه الهی برای آن مرحوم مغفرت و برای بازماندگان، به‌ویژه جناب‌عالی، صبر و شکیبایی خواستاریم. روحشان شاد و یادشان گرامی باد.
دانشکده مطالعات جهان

همکار گرامی

سرکار خانم زهرا جلال‌زاده

در اندوه فوت پدر بزرگوارتان، تسلیت صمیمانه ما را پذیرا باشید. از درگاه الهی برای آن مرحوم مغفرت و برای بازماندگان، به‌ویژه جناب‌عالی، صبر و شکیبایی خواستاریم. روحشان شاد و یادشان گرامی باد.
دانشکده مطالعات جهان

همکار گرامی

جناب آقای علیرضا کهن‌خاکی

در اندوه فوت داماد گرامی خواهر محترمتان، تسلیت صمیمانه ما را پذیرا باشید. از درگاه الهی برای آن مرحوم مغفرت و برای بازماندگان، به‌ویژه جناب‌عالی، صبر و شکیبایی خواستاریم. روحشان شاد و یادشان گرامی باد.
دانشکده مطالعات جهان

دانشجوی گرامی

جناب آقای منافی

در اندوه فوت مادر بزرگوارتان، تسلیت صمیمانه ما را پذیرا باشید. از درگاه الهی برای آن مرحوم مغفرت و برای بازماندگان، به‌ویژه جناب‌عالی، صبر و شکیبایی خواستاریم. روحشان شاد و یادشان گرامی باد.
دانشکده مطالعات جهان

